

15979

A NEMZ.
SZINELAZ
KÖNYVTÁRA

91 100.

P

.....
15.979

OSZK

91-100

Hung. l.

342+

OSZK

OSZAK

A

nemzeti színház könyvtára.

Kilenczvenhatodik füzet.

A CSŐD.

SZINMŰ 4 FELVONÁSBAN.

IRTA

BJÖRNSON BJÖRNSTJERNE.

FORDITOTTA

BERCSÉNYI BÉLA.

Budapest.

KIADJA PFEIFER FERDINAND,

1876.

96.

A C S Ö D.

SZINMŰ 4 FELVONÁSBAN.

IRTA

BJÖRNSON BJÖRNSTJERNE.

FORDITOTTA

BERCSÉNYI BÉLA.

15. 979/96

BUDAPEST,

NYOMATOTT AZ ATHENAEUM NYOMDÁJÁBAN.

1876.

SZEMÉLYZET:

Tjälde, nagykereskedő.

Tjældéné.

Walburg }
Signe } leányaik.

Hamar, lovas hadnagy, *Signe* völegénye.

Sannäs, *Tjälde* segédje.

Jacobsen, serföző *Tjældéné*él.

Berent, ügyvéd.

Gondnok.

Lelkés.

Pram, vámházi ellenőr

Lind, consul,

Finne, consul,

Ring, consul,

Holm, nagykereskedő,

Knutzen, nagykereskedő

Knudson, nagykeresk.

Falbe, nagykereskedő,

} vendégek.

A három első felvonás *Tjälde* házánál, egy kis Norvég városban történik, a nyugati tengerparton. A negyedik harmadfél évvel később, egy magánosan álló kereskedői telepen a tenperparton.

Idő: Jelenkor.

(Kézirat helyett.)

Első felvonás.

(Tjaldénél. — Nagy szoba, virágokkal ékitett nyitott verandával. Háttérben a tenger. Távolabb sziklás szigetek. A tengeren renyhén lelőgő vitorlákkal hajók járnak. Jobbra a verandánál feszített vitorlákkal egy bárka kikötve. A szoba fényüzéssel van bútorozva és virágokkal diszítve. — Balra két földig érő nagy ablak, jobbra két ajtó. Középen asztal, körülte támlányok s hintaszékek. Jobbra az előtérben sopha.)

1-ső jelenet. Hamar hadnagy, Signe, később Tjaldéné; később Walburg.

Hamar.

Mivel töltjük ma az időt?

Signe. (Hintázva.)

Hm . . . (szünet.)

Hamar.

Ez éjjel a hajókázás oly pompás volt . . . (nyelvével esettent) hanem ma nagyon fáradt vagyok. — Nem jó volna kilovagolni?

Signe.

Hm . . . (szünet.)

Hamar.

Ez a sofa oly meleg — jó lesz helyet változtatni (megteszi).

Signe. (Egy dalt kezd dudolni, mi-
alatt folyvást hintázza magát.)

Hamar.

Signe! játszál valamit a zongorán.

Signe. (Dudolva.)

Le van hangolva.

Hamar.

Akkor hát olvass föl valamit.

Signe. (Mint előbb, az ablakon kinézve.)

Ott usztatják a lovakat, ott usztatják a lovakat, usztatják a lovakat.

Hamar.

Hát ha én is megfürdeném!? Mégsem . . . majd inkább valamivel ebéd előtt.

Signe. (Mint előbb.)

Az fokozza az étvágyat, az étvágyat, az étvágyat . . .

Tjaldéné. (Lassan jó a középről.)

Hamar.

Min gondolkozol oly mélyen?

Tjäldéné.

Nem tudom, mit csináljak.

Signe. (Mint elébb.)

Ebédre mama?

Tjäldéné.

Igen.

Hamar.

Vendégeket vársz?

Tjäldéné.

Igen. Apád írja, hogy Finnek nálunk ebédelnek.

Signe. (Beszélve.)

Valamennyi között ezek a legunalmasabbak.

Tjäldéné.

Mit gondolsz? nem jó volna lazacz, aztán tyúk...

Signe.

Hisz ezt nem rég ettünk...

Tjäldéné.

Persze!... de hát mikor oly kevés, a mi uj lenne.

Signe.

Akkor rendelni kell valamit a fővárosból.

T—né.

Ah az étel — az étel...

Hamar. (Csettentve.)

A jó étel a legnagyobb élvezet.

Signe.

Igen — megenni, de nem készíteni. Én soha sem kívánnék vele bajlódni.

T—né. (Az asztalhoz ül.)

Elkészíteni nem volna nagy baj, de nehéz mindig ujat gondolni ki.

Hamar.

Mért nem fogadtok — már annyiszor mondtam — egy jó szakácsot.

T—né.

Megkísérlettük, de azzal még több a baj.

Hamar.

Igen, mert nem volt eléggé leleményes. Fogadj egy francziát.

T—né.

Ah e mellett mindig ott kellene állnom, s neki mindent leforditanom. Nem! én soha sem szabadulok meg a konyha gondjaitól... pedig az utóbbi időben a járás is egyre jobban terhemre esik.

Hamar.

Én soha sem halottam az ételről annyit beszélni, mint ebben a házban.

T—né.

Mert még sohsem voltál egy nagykereskedő házában. Ismerőseink nagyobbbrészt kereskedők,

s ezek legtöbbje nem ismer nagyobb élvezetet az evésnél.

Signe.

Nagyon igaz.

T—né.

Ez a ruha van rajtad?

Signe.

Ez.

T—né.

Hiszen minden napra van más ruhád.

Signe.

Mit tegyek? ha a Hamarnak sem a kék, sem a szürke nem tetszik.

Hamar.

Na biz' e sem nagyon tetszik.

Signe.

Itt van ni! jövőre válaszsz te magadnak.

Hamar.

Jőjj velem a fővárosba.

Signe.

Igen, anyám!... Hamar és én meggondoltuk ... megint be kell mennünk a fővárosba.

T—né.

Alig két hete, hogy ott voltatok.

Hamar.

Két hete? akkor elég rég ideje.

T—né. (Gondolkozva.)

Csak azt tudnám, hogy mit főzessenek? ...

Walburg. (Balról, a veranda lépcsőzetén jön föl.)

Signe. (Ki ép e pillanatban fordult meg.)

Ott jön ő fönsege.

Hamar (Szintén megfordul.)

Kezében bokrétával. — Ah... e bokrétát én ismerem.

Signe.

Ugy? ... te adtad neki?

Hamar.

Nem. A mint a parkon keresztül mentem, ott ... a Walburg ligetében — az asztalon volt. Ma van születésed napja?

Walburg.

Nem.

Hamar.

Magam sem gondoltam ... de hát valami más ünnepi alkalmatosság?

Walburg.

Nincs.

Signe. (Hirtelen.)

Ha ha ha ...

Hamar.

Mit nevetsz?

Signe.

Mert kitalálom .. ha .. ha .. ha..

Hamar.

Mit találsz ki?

Signe.

Hogy miféle kéz diszitette föl az oltárt!

Hamar.

Te azt gyanítod, hogy az enyém?

Signe.

Nem ... e kéz vörösebb, mint a tiéd ... ha ... ha ... ha.

Walburg. (Eldobja a bokrétát.)

Signe.

Ily nagy melegben ennyit nevetni nem egészséges ... De ez mégis gyönyörű ... Tehát ennyire alászállott ... ha ha ha ...

Hamar. (Elégülten.)

Talán ...

Signe. (Szintugy.)

Igen ... neked megmondom ...
Walburg ...

Walburg.

Signe!

Signe.

Ki köztudomás szerint annyi kosarat osztogatott, most nézni kénytelen, mint tömi kosarait két szörnyen vörös kéz ... ha ha ha.

Hamar.

Sannäs?

Signe.

Igen. (Az ablakra mutat.) Ott áll a bünös. (*Walburghoz.*) Ott áll

és várja, nem méltóztatol-e arra menni, álmódozva, kezedben a bokrétával. . . ép úgy, mint jöttél.

T—né.

Oh nem, atyátokat várja. E szerint látnia kellett. (Kimegy a verandán balra.)

Signe.

Igen, csakugyan atyám. A »pejkón« lovagol.

Hamar.

A »pejkó«-n. Jer, menjünk le, üdvözöljük a »pejkó«-t.

Signe.

Nem.

Hamar.

Nem akarod üdvözölni a »pejkó«-t? Egy lovas tiszt nejenek férje után lovát kell legjobban szeretnie.

Signe.

A férjnek pedig lova után legjobban a nejét.

Hamar.

Hogyan? Csak nem féltesz a »pejkó«-tól.

Signe.

Oh nagyon jól tudom, hogy a »pejkó« neked mindig kedvesebb volt mint én.

Hamar.

Jere na! . . . (Fölemeli a székről.)

Signe.

Eh! . . . mi közöm a »pejkó«-hoz? . . .

Hamar.

Jó — hát akkor egyedül megyek.

Signe.

Nem — akkor én is megyek.

Hamar.

Nem akarod a »pejkó«-t te is üdvözölni?

Walburg.

Nem. Ha valakit üdvözölni akarnék, az mindenekelőtt atyám volna.

Signe. (Hátra szólva, mialatt táncz-lépésben távozik.)

Minden bizonnyal . . . s mi üdvözölni fogjuk őt is. (azok el.)

2-ik jelenet. Walburg. Sannäs.

(Walburg az első ablakhoz lép s kinéz. Ruháját a függönnyetével egyforma színű. A függönnyet, a virágok s egy szobor egészen elfödik. Sannäs balról belép, kezében köpeny-zsák, mely két részből áll, s egy plaid. Mindkettőt az ajtónál egy székre teszi. Midőn megfordul, észreveszi a bokrétát a földön. Előbbre jön.)

Sannäs.

Ah itt van! Vajjon elvesztette-e vagy eldobta? . . . Mindegy, kezében volt. (Fölveszi és esókolja, s el akarja rejteni.)

Walburg. (Elölép.)

Hagyja ott.

Sannäs. (Elejti.)

Ön itt? . . . nem vettem észre.

Walburg.

De én az ön szándokát igen. Miként bátorodik ön engem virágaival . . . vörös kezeivel üldözni?

Sannäs. (Két kezét háta mögé teszi.)

Walburg.

Hogy meri ön szemeit úgy emelni rám, hogy ezáltal az egész házban, az egész városban köznevetség tárgya legyek?

Sannäs.

Én . . . én . . . én . . .

Walburg.

Én . . . én? . . . Hát nekem nincs énem, kit tekintetbe kell vennem. Ha nem lesz elég a figyelmeztetés, elkergettetem. Most pedig hordja el magát, mielőtt a többiek viszatérnek.

Sannäs. (Megfordul. Kezeit most maga előtt tartja, s jobbra a verandán kimegy.)

3-dik jelenet. Tjälde, T—né, Hamar, Signe, Walburg.

(Balról a verandán jönnek. Mielőtt fölérnének, Hamar és Tjälde párbeszéde hallik.)

Tjälde.

Pompás állat!

Hamar.

Pompás? Én azt mondom, hogy nincs párja az országban.

Tjälde.

Meghiszem. Vetted észre? nyomá sincs rajta az izzadtságának.

Hamar.

Lélegzete olyan, mint egy czet-halé. Aztán termete, feje, lába, nyaka! . . . Ah gyönyörűbb, szebb nem is képzelhető.

Tjälde.

Igen . . . igen, nagyon szép. — A bárkával talán kivitör láztatok? (A középre tart, s a bárkafelé néz.)

T—né. (Előre jő, s az első ajtón távozik.)

Hamar.

Én hajókáztam az éjjel a kis szigetek körül, s reggel jöttem haza a halászkokkal. Kitünő tour!

Tjälde.

Boldog, kinek az effélére ideje van.

Hamar.

Képzeldöl, ha azt hiszed, hogy neked nincs.

Tjälde.

Na időm tán volna, de kedvem nincs.

Signe.

Hogy ütött ki utazásod.

Tjälde.

Roszszul.

Walburg.

Isten hozott atyám!

Tjälde.

Köszönöm.

Hamar.

Mitsem tudsz megmenteni?

Tjälde.

Egyelőre nem, pedig épen az volt célom.

Hamar.

Tehát a »pejkó« az egyetlen, a mit e csödből kapsz?

Tjälde.

Tudod mennyiben lesz nekem e ló? legkevesebb 15—20,000 speciesemben.

Hamar.

Nos hát ez lesz egyetlen hibája. S ha már meg kellett lenni, mi az? pénzed elég van ugyanis, s ez a ló megbecsülhetetlen.

Tjälde. (Megfordul, kalapját, plaidjét leteszi, s keztyűjét lehuzza.)

Signe.

A hogy te a lóért lelkesülsz, igazán gyönyörű! . . . Azt hiszem ez az egyetlen, mi téged lelkesíteni tud.

Hamar.

Bizonyosan. Ha lovas nem volnék, ló szeretnék lenni!

Signe.

Mi volnék akkor én?

Walburg. (Mellettük elmenve.)

»Nyereg volnék a hátadon, ostor volnék oldaladon.«

Hamar.

»Virág volnék a — (magában) kezében« . . . nem ez nem talál.

Tjälde. (Előre lép, s Tjaldené felé tart, ki jobbról belépett.)
Nos? hogy érzed magad?

T—né.

Ah a járás egyre terhesebbé válik.

Tjälde.

Neked mindig van valami bajod édèsem! Adhatsz valamit ennem.

T—né.

Természetesen. Már régen készen van... ime. (Egy nöcseléd jön theakészülékkel, s a tányérokkal együtt az asztalra teszi.)

Tjälde.

Helyes.

T—né.

Parancsolsz egy csésze theát.

Tjälde.

Köszönöm.

T—né. (Mellé ül, s bort tölt.)

Hogyan vagy a Müllerféle ügygyel?

Tjälde.

Mondtam már, roszul.

T—né.

Én nem hallottam.

Walburg.

Nannától ép ma kaptam levelet. Elmondja, mily hatással volt rá, midőn a törvénytörzölgak jöttek, a nélkül, hogy a család előre értesítve lett volna.

Tjälde.

Biz az nagyszerü jelenet lehetett.

T—né.

Szöltál Müllerrel?

Tjälde.

Nem. (Evés közben.)

T—né.

Ej — hisz régi barátok vagytok!

Tjälde.

Bah — barátok!... az egy félbolond... különben a panaszból a család részéről bőven kijutott, de én nem azért mentem, hogy őket hallgassam.

Signe.

Szomoruaak voltak ugy-e?

Tjälde. (Folyvást eszik.)

Oh... nagyon.

T—né.

Miből fognak élni?

Tjälde.

Mindenesetre a csödtömegeből.

Signe.

S a mijök volt?

Tjälde.

Eladatott.

Signe.

Azok a szép dolgok... butor... kocsi, a...

Tjälde.

Eladatott . . . eladatott.

Hamar. (Odajött.)

S Müllernek az órája? . . . A legszebb óra volt, mit valaha láttam — a tied után.

Tjälde.

Ékszerek! . . . ki ad többet érte? . . . Adj egy kis bort, melegen van, s szomjazom.

Signe.

Szegény emberek!

T—né.

Hol laknak most?

Tjälde.

Egy volt hajósuk házában van két kis szobájuk, konyhájuk . . .

Signe.

Két kis szoba és konyha? . . .
(Szünet.)

T—né.

S mihez fognak most?

Tjälde.

Gyűjtenek részükre, hogy az asszony a club háztartását átvehesse.

T—né.

Most tehát még több baja lesz a konyhával.

Signe.

Nem üzentek semmit?

Tjälde.

De igen, hanem biz én nem figyeltem rájuk.

Hamar (ki ez alatt a verandán állott).

De hát Müller! mit beszélt, mit csinált?

Tjälde.

Nem hallottad, hogy nem bajlódtam azzal.

Walburg (ki az elébbi beszélgetés alatt föl- s alásétált, majd egy kissé megállott).

Különben ő eleget tett és eleget beszélt.

Tjälde (ki ez alatt folyvást evett és ivott, figyelmes lesz).

Hogy érted ezt?

Walburg.

Ugy értem, hogy ha én leánya volnék, soha sem bocsátanék meg neki.

T—né.

Kedves Walburg, hogy mondatsz ilyet.

Walburg.

Miért ne? A ki családját oly szegyenbe és nyomorba taszítja, az kiméletre nem érdemes.

T—né.

Mindnyájunknak szükségünk van kiméletre.

Walburg.

Bizonyos értelemben igen. De tiszteletemet s odaadásomat ily atya soha sem nyerhetné meg többé. Sokkal méltatlanabbul bánt volna velem...

Tjälde (az evést abba hagyva föláll).

Méltatlanul bánt?...

T—né.

Jóllaktál?

Tjälde.

Jól.

T—né.

Nem parancsolsz még bort?

Tjälde.

Mondtam már, hogy jóllaktam. Méltatlanul bánt? hogy érted ezt?

Walburg.

Nem ismerek nagyobb méltatlanságot, mint azt, mely megengedi, hogy elfoglaljak oly állást, magaménak mondjak oly helyzetet, mely nem enyém; mert minden, a mi körülém van, hamis alapokon nyugszik. Midőn saját lényem, sőt ruhám sem egyéb, mint hazudság. Mert tegyük föl, hogy oly jellem volnék, ki egy gazdag ember leánya helyzetének előnyeit teljesen élvezni akarja... azon napon, midőn megtudnám, hogy mind az, mit atyám nyújtott, egyszerűen lopott, s a mit mondott — hazud-

ság, s hogy csak rászédettem... Ez esetben fölháborodásom s szégyenem határt nem ismerne.

T—né.

Gyermekem, te még nagyon tapasztalatlan vagy. Te nem tudod még, mi minden s miként történhetik... Oh gyermekem, te nem tudod, mit beszélsz.

Hamar.

Na, a mi Müllert illeti, azt hiszem, hogy e beszéd nem igen árt neki. Nagyon szeretném, ha hallotta volna.

Walburg.

Meghallhatta. Nanna megmondta neki véleményét.

T—né.

Hogyan? saját leánya! Gyermekem, hát ez tartalma levelezésteknek?... Ugy isten bocsásson meg mindkettőtöknek.

Walburg.

Ah — hogy az igazságot szeretjük — meg fogja bocsátani.

T—né.

Gyermek!... gyermek!...

Tjälde. (Walburghoz közelít.)

Neked a kereskedelemről fogalmad sincs. Ma nyerünk, holnap veszünk.

Walburg.

Ej, ne mondja nekem senki,

hogy a kereskedelem s lottojáték egy és ugyanaz.

Tjälde.

Életképes, becsületes üzlet természetesen nem az.

Walburg.

Én is csupán a szédelgést kárhoztatom.

Tjälde.

De sokszor a legbecsületesebb, legszilárdabbnak is nehéz viszonyokkal kell küzdeni.

Walburg.

Kétségkívül, de becsületes ember nem fogja családjá s hitelezői előtt elpalástolni azon nehéz viszonyokat, melyek a válság felé sodorják. Istenem! mint megcsalta Müller az övéit!...

Signe.

Walburg még folyvást az üzletről beszél.

Walburg.

Igen, mert már gyermekkorom óta érdeklődöm iránta, s ezt nincs okom röstellini.

Signe.

S azt hiszed, hogy értesz hozzá?

Walburg.

Oh nem; de ha az embernek valamire kedve van, némi ismeretet szerez is magának hozzá.

Hamar.

És a mi Müller üzleti ügyeit illeti, bizony minden nagy szakismeret nélkül meg lehet itélni. Napfényre került az egész, s az is, mit a család üzött. Ki nagyzott jobban, mint ők? Ha eszembe jut a Nanna óriási uszálya!

Walburg.

Nanna legjobb barátném, s nem akarom, hogy róla sértően nyilatkozni megkísértsd.

Hamar.

Engedje fönséged megjegyznem, hogy bár a leggazdagabb ember leánya is valaki, azért kevesebb göggel s hiúsággal is meg lehet, mint az a bizonyos, a kit neveznem nem szabad.

Walburg.

Nanna sem gögös, sem hiu. Ő csak lelke mélyéig igaz, s e mellett volt képessége látszani is annak, minek magát gondolta: tudniillik gazdag ember gyermekének.

Hamar.

Hát azon képessége megvan-e: bukott ember gyermekének lenni?

Walburg.

Igen, erre is képes. Nanna mindenét eladta. Ékszereit, ruháit, minden csecsebecséit elárverezettette. Azon ruhákat, melyeket most visel, vagy keresményé-

ből szerezte, vagy hitelre véve, keresményéből fizeti meg.

Hamar.

Szabad kérdenem, hogy vajjon eladta-e harisnyáit is?

Walburg.

Minden árverésre került.

Hamar.

Ha tudtam volna, semmiesetre sem maradtam volna el.

Walburg.

Oh minden bizonynyal, akadt ott elég dolog, a min jól lehetett mulatni, s akadt naplopó is elég, kik azt nem röstellték.

T—né. (Folyvást ülve.)

De gyermekek! gyermekek!

Hamar.

A mi a naplopást illeti, Nanna kisasszony nem engedte magát fölülmulni. E téren ő vele senki sem versenyezhetett.

Walburg.

Ő fel volt jogositva azt hinni, hogy dolgoznia nem szükséges.

Tjälde. (Wallburghoz lépve.)

Az előbbiekre visszatérve: neked fogalmad sem lehet arról, gyermekem, hogy egy kereskedőnek egyik nap a másik után újabb és újabb reményeket nyujt. S azért még nem csaló. Lehet vérmes ember, egy kissé költő, ki

álomvilágban él, s lehet lángész is, ki ott, a hol más mit sem lát, egy földrészt fedez föl.

Walburg.

Na, a mi magát a dolgot illeti, nagyon jól értem, ellenben téged atyám talán félreértelek. Mert a mit »reménynek«, »költészetnek«, »lángésznek« nevezesz, nem a mások vagyonának kockáztatása-e? föltéve, ha adóssága több vagyonánál.

Tjälde.

A határt megjelölni, a hol ez kezdődik — — ez épen a nehéz dolog.

Walburg.

Ugy? Azt hiszem, arra való a könyvvitel.

Tjälde.

Igen, a mi a cselekvő és szenvédő állást illeti. De a dolgok értéke változó, s mindig van üzlet, melynek végét tisztán nem láthatjuk, de mely képes az egész helyzetet megváltoztatni.

Walburg.

De ha az áll, hogy adóssága fölülmulja vagyonát, áll az is, hogy üzérkedése mások pénzének kockáztatása.

Tjälde.

Ha így tetszik — legyen; de e pénzt azért még nem lopta, e pénz önként bízott rá.

Walburg.

Rábizatott, de azon kicsalt tévhitben, hogy az illető fizetés-képes.

Tjälde.

De e pénzzel mindenkit s mindent megmenthet.

Walburg.

Hogy mások bizalmát hazud-sággal erőszakolta ki — ezt nem mentheti.

Tjälde.

Te nagyon kemény kifejezé-
sekkel élsz.

T—né. (Walburgnak — mint már többször tevé — integet, Walburg jól látja ezt, de nem hajt rá.)

Walburg.

Ily esetben a valót elhallgatni — hazudság.

Tjälde.

De mit tegyen? Nyílt kártyá-
val játszó, s ez által tönkre
tegye magát, tönkre másokat.

Walburg.

Igen, kötelessége mindenkinek,
a kit illet, a valót megmondani.

Tjälde.

Bah! . . . akkor évenként leg-
alább ezerrel lenne több bukás,
mint most. A veszteség pedig ki-
számíthatatlan. Nem Walburg, te
erős jellem vagy — de fölfogá-

sod korlátolt. Hanem ne többet
erről — hol vannak a hirlapok?

Signe. (A ki ez alatt ki- s bejárt,
végre a hadnagygyal a verandán
mulatott, s utóbb nyájaskodott —
most előre jön.)

Az irodába vittem. Nem tud-
tam, hogy itt akarsz olvasni.

Signe. (Megy — a hadnagy követi.)

T—né. (Halkan Walburghoz, ki ez
alatt tovább megy.)

Mért nem veszed soha figye-
lembe, a mit édes anyád mond?

Walburg. (A verandára megy, s a
karfához támaszkodva, fejét kezére
hajtva a tengerre néz.)

Tjälde.

Szeretnék kabátot változtatni
— de még sem, megvárom a delet.

T—né.

A delet . . . nagy ég! s én itt
ülök.

Tjälde.

Vendégeink lesznek?

T—né.

Természetesen — elfeledted
már . . .

Tjälde.

Ah igen — igazad van.

T—né. (Mi alatt megy.)

Csak azt tudnám, mit adjak a
vendégeknek. (El.)

Tjälde. (Elöre jön, s a mint egyedül marad, egy székre ereszkedik. Arcza kimerült, s fájdalmas kifejezést ölt — s aztán egy nagyot sóhajtván, két kezébe rejti.)

Signe és Hamar. (Visszatérnek. *Signe* kezében a hirlapok. *Hamar* a veranda felé indul, de *Signe* magával huzza előre.)

Signe.

Papa, itt vannak a . . .

Tjälde.

Mi . . . kik? . . .

Signe. (Bámulva.)

A hirlapok.

Tjälde.

Ugy — add . . . (Külföldi hirlapok. — *Tjälde* izgatottan tárja szét valamennyit, s mindenikben a börze tudósításokat nézi.)

Signe. (Völegényével folytatott halk társalgás után.)

Papa . . . hallod? . . .

Tjälde. (Folyvást keresve.)

Nos? . . . (Magában fájdalmasan.) esnek, egyre esnek.

Signe. (Mint elébb.)

Hamar és én szeretnénk ismét a városba menni, *Ulla* nénit meglátogatni.

Tjälde.

Csak két hete még, hogy ben voltatok. Számláidat tegnap kaptam meg. Láttad?

Signe.

Hisz nem szükség, hogy mi is lássuk, elég, ha te megnézed, papa. Miért sóhajtasz?

Tjälde.

Ah . . . mert az érték-pangás egyre tart.

Signe.

Mit tartozik az rád? . . . Nos, ismét sóhajtasz? . . . ebből láthatod, mily rosszul esik, ha az embernek legkedvesebb vágyai nem teljesülnek. Ugy-e, nem leszel oly kegyetlen hozzánk?

Tjälde.

Gyermekek! . . . nem engedhetem meg . . .

Signe.

S miért nem?

Tjälde.

Mert . . . nos, mert a nyáron sok vendégünk lesz, kiket mulattatni kell.

Signe.

Nekem s *Hamarnak* ép ez a legunalmasabb.

Tjälde.

Azt hiszitek, hogy az én teendőim valami kellemesek?

Signe.

Kedves papa, te ma szörnyen ünnepélyes vagy — s ez nagyon furesán áll neked.

Tjälde.

Komolyan gyermekek. Oly nagy s oly kiterjedt üzlettel bíró kereskedő házra, mint a miénk, nem lehet fontosságnélküli, hogy minél több embert fogadjunk el, s hogy azok magukat itt minél jobban érezzék. Ennyit megtehettek értem.

Signe.

De hisz akkor Hamar és én egy pillanatra sem maradhatunk magunkra.

Tjälde.

Nos, annál jobb, mert nekem úgy tetszik, hogy ha egyedül vagytok, többnyire czivódtok.

Signe.

Czivódunk? ... Ah, papa, e kifejezés nagyon csunya.

Tjälde.

És különben a fővárosban sem lennétek magatokra.

Signe.

Ah az egész más.

Tjälde.

Elhiszem . . . ha tele marokkal szórjátok a pénzt.

Signe. (Nevet.)

Szórjuk a pénzt? ... De hát mit tehetünk mást? ... Nem épen ez e hivatásunk . . . Papácskám . . . legyen eszed, papácskám! . . .

Tjälde.

Az nem járja, gyermekem.

Signe.

Ily kiméletlen még soha sem voltál.

Hamar. (Int, hogy hallgasson, aztán sugva.)

Nem birsch már elhallgatni. Láthatod, hogy rossz kedélyben van.

Signe. (Sugva.)

Ah, ha te is segítettél volna — nem kértem volna hiába.

Hamar. (Ép ugy.)

Oh nem! . . . nekem több eszem van, mint neked.

Signe. (Ép ugy.)

Te az utóbbi időben kezdesz nagyon különös lenni . . . meg nem foghatom, mit akarsz? . . .

Hamar. (Ép ugy.)

Az nem tartozik rád . . . Most már egyedül megyek a városba.

Signe. (Ép ugy.)

Hogyan? . . .

Hamar. (Menet közben.)

Egyedül megyek. Nem akarok tovább itt kóriczálni.

Signe. (Követi.)

Csak azt próbáld . . . (Egymás mellett a verendán keresztül jobbra el.)

Tjälde. (A hirlapokat egy hosszú sóhajtással eldobja.)

Walburg. (Ki már ez alatt a jobboldali ablakhoz jött, az ablakon kinézve.)

Papa! . . . (Az följed.) Nézd csak . . . Berent, a christianiai ügyvéd . . .

Tjälde. (Fölkel.)

Berent az ügyvéd itt? . . . a hajógyár körül? . . .

Walburg.

Igen. (Előre jön. Tjälde az ablakon kinéz.) Biztosan tudom, mert tegnap is láttam már. Ott állt az ácsműhely előtt. Kevéssel elébb pedig a serfözöház s a gyár körül járt.

Tjälde. (Magában.)

Mit jelentsen ez? . . . (Fönn.) Ah tudom már, neki szokása így nyaranta az ország különböző vidékeit beutazni, most végre ide jött, hogy itt a nagyobb gyártelepeket megtekintse. Más meg nézni való itt különben sincs. De valóban ő-e az? . . . Nekem úgy tetszik . . .

Walburg. (A nyitott ablakon kinéz.)

Igen . . . valóban ő. Nézd csak járását, arról ráismerhetsz.

Tjälde.

Ugy jár a lába, mint ha keresztet akarna vetni. Valóban ő . . . úgy tetszik, ide tart.

Walburg.

Nem — nézd csak, más utra tér . . .

Tjälde.

Ugy hát isten hírével! . . . (Magában, gondolatokba merülve.) Tehát má r.

4-ik jelenet. Előbbiek, Sannäs.
(Jobbról, a verendáról.)

Sannäs.

Engedelmével, uram! . . .

Tjälde.

Ön az, Sannäs!

Sannäs. (Walburgot, ki az első ablaknál állt, csak most veszi észre, s a mint az előbbre lép, zavarba jön, s két kezét hátra teszi.)

Tjälde.

Nos mit akar?

Walburg. (Sannäst végig nézi, s jobbra a verendán el.)

Tjälde.

Nos hát mi az? . . . Mi a hóhérnak áll itt?

Sannäs. (Mihelyt Walburg elment, kezeit előre vonja, s utánna néz.)

Nem akartam a kisasszony jelenlétében kérdezni, hogy le tetszik-e ma jönni az irodába.

Tjälde.

Megbolondult? . . . Hát mért nem kérdezhetné meg ezt a kisasszony előtt.

Sannäs.

Azt hittem; ... mert ha nem tetszik lejönni, ha megengedi, itt kell beszélnem önnel.

Tjälde.

Hallja, ezt a félszeg, ügyetlen modort vetkezze le, ez nem illik egy kereskedőhöz. Kereskedőnek ügyesnek, hajlékonynak kell lenni, s nem szabad mindjárt kiesni a kerékvágásból, ha egy nőt megpillantunk. Ezt már elégszer mondtam önnek. — Nos hát mi az? sietve ...

Sannäs.

Tehát ma nem tetszik az irodába jönni?

Tjälde.

A posta csak este indul.

Sannäs.

Igen ... de váltók érkeztek.

Tjälde.

Váltók? ... az nem lehet.

Sannäs.

De igen ... Müllerért a negyedik ovatolt, s a nagy angol.

Tjälde. (Haraggal.)

S még sem intézkedett? Mit jelentsen ez?

Sannäs.

A bankigazgatóság előbb a consul urral akart beszélni.

Tjälde.

Megbolondult maga? ... (Ma-

gát összeszedve.) Ez félreértés, Sannäs.

Sannäs.

Én is azt hittem, s ép ezért nem csupán a napos igazgatóval, hanem Holst consul urral is beszéltem.

Tjälde.

És Holst consul ur? ...

Sannäs.

Ugyanazt mondta.

Tjälde. (Miután föl- s alájárt.)

Azonnal hozzá megyek ... nem, nem megyek, mert az még is valami ... az ... Van még néhány napunk, nemde? ...

Sannäs.

Van.

Tjälde.

És Lind consul urtól távirat még sem érkezett?

Sannäs.

Nem.

Tjälde. (Magában.)

Ezt nem értem! ... (Fönn.) Ez ügyeket mi a fővárosból is rendbehozhatjuk. — Igen — ezt teszszük Saunäs, s jövőre itt e bankocskáknak nem fogunk alkalmatlankodni. Mehet Sannäs! ... (Ajtót mutat. Magában.) Átkozott Müller! Mindenki bizalmatlan lett! (Megfordul s meglátja Sannäst.) Mit akar még?

Sannäs.

Ma fizető nap van . . . s a pénztárban nincs.

Tjälde.

Nincs a pénztárban?! . . . Oly óriási üzletben a fizető napon a pénztár üres! . . . A hóhérba is! hát miféle rend ez? . . . Hát az ABC-nél kezdjem önt tanítani? . . . Valóban egy fél napra nem teheti ki az ember a lábát, s az üzlet legcsekélyebb részét sem bízhatja másra. Nincs senkim, — teljességgel senkim, a kibén bízhatnám. Mit művelt ön ember?

Sannäs.

Még egy harmadik váltót is mutattak be, mely ma járt le. A Holm és társa czégtől, 2000-ról. Fájdalom, a banktól reméltem, s miután ott elutasítottak, a pénztárt kellett kiürítenem. Mindkettőt: ezt és a sörfőzőházit.

Tjälde. (Föl- s alájár.)

Hm—hm—hm. . . Ki verte ezt Holst consulnak a fejébe . . . Ah ugy . . . igen . . . (Távozást int.)

Sannäs. (Megy, de visszatér, sugva.)

Berent, ügyvéd Christianiából.

Tjälde. (Meglepetve.)

Ide jön?

Sannäs.

Ép most jön fel a lépcsőn.
(Jobbra a hátsó ajtón el.)

Tjälde. (Suttogva utánna.)

Bort és frissítőket! — Tehát sejtelmem nem csalt! . . . (Mialatt a tükörbe egy pillantást vetett.) Nagy ég . . . Ez eltorzult arc! . . . (Szomoruan fordul el a tükörtől, majd visszamegy — mosolyogni próbál — s a háttérbe siet, a hol balról az ügyvéd lassan közelít.)

5-ik jelenet. Tjälde, Berent.

Tjälde. (Udvariasan, de némi tartózkodással.)

Nagy szerencse rám nézve, hogy házamnál ily kiváló férfiut üdvözölhetek.

Berent.

Tjälde consul ur? . . .

Tjälde. (Lehütve.)

Szolgálatára. Idősb leányomtól hallám, hogy ügyvéd urat birtokaimon sétálni látta.

Berent.

S e birtok igen nagy . . . ép ugy, mint az egész gyártelep.

Tjälde.

Igen nagy, ügyvéd ur és szétágazó. Egyik a másikat vonta maga után. Kérem, foglaljon helyet.

Berent.

Köszönöm; . . . ma nagyon meleg van.

(Frissítőket s bort hoznak.)

Tjälde.

Parancsol egy pohárral?

Berent.

Köszönöm, nem kérek.

Tjälde.

Hát valami frissítőt? . . .

Berent.

— Nem — köszönöm.

Tjälde. (Szivartárczát vesz elő.)

Szolgálhatok szivarral. . . .
Mondhatom, igen jók.

Berent.

A jó szivart nagyon szeretem,
de e perczen nincs kedvem do-
hányozni. Nagyon köszönöm.

(Szünet.)

Tjälde. (Leül. Nyugodt.)

Régebben tartózkodik már itt?

Berent.

Nem, csak pár nap óta. Ön
távol volt?

Tjälde.

Igen, a Müllerféle szerencsét-
len ügyben. Előbb gyűlésezések
a tömegrendezést illetőleg, aztán
az árverés.

Berent.

Hja mostanában nehéz idők
járnak.

Tjälde.

Rendkívül nehezek.

Berent.

Gondolja ön, hogy a Müller

bukása az eddigieknél újabbakat
is idéz elő?

Tjälde.

Nem hiszem. Ez eset minden
tekintetben kivételt képez.

Berent.

A mint hallom, valamennyi
bank megrémült egy kissé.

Tjälde.

Az gondolható.

Berent.

Valamennyi közül ön ismer-
heti legjobban a helyzetet.

Tjälde. (Mosolyog.)

E hizelgő föltevés lekötelez.

Berent.

S a legfontosabb kiviteli cik-
kek értéke nem csak itt, hanem
távolabb egyre csökken?

Tjälde.

E tárgyban nehéz véleményt
mondani; a fő mindenesetre,
hogy a dolgok nyugodt folyása
ne zavartassék.

Berent.

Az ön véleménye tehát ez?

Tjälde.

Határozottan.

Berent.

A válságok a rejtett kóros ál-
lapotokat szabály szerint földe-
ritik.

Tjälde.

Azért azt véli ön, hogy a vál-ságnak tii is ily hatása.

Berent.

Igen, azt vélem.

Tjälde.

Hm!... A jóhitelü házakat a megingatottaktól sehol sem lehet pontosan megkülönböztetni.

Berent.

Föltéhető, hogy e baj itt is előfordulhat?

Tjälde.

On tulbecsüli a viszonyokról szerzett ismereteimet. Mindazonáltal lehetetlenek nem tartom.

Berent.

Különböző bankok megbiztak engem, hogy a helyzet biztos kését adjam. Önnek egyelőre ez csak bizalmas közlés, s egyedül csak önt illeti.

Tjälde.

Le vagyok kötelezve.

Berent.

A környék kisebb városainak bankjai csatlakoztak, s előre megállapított terv szerint járnak el.

Tjälde.

Valóban? (Szünet.) Ön hát már beszélt Holst consullal?

Berent.

Igen. (Szünet.) Miután el vannak határozva, hogy a hitelvesztett házakat bukni hagyják, ellenben a jóhitelüeket megmentik: legokosabb volna, ha vagyoni állását a bankokkal valamennyi közölné. (Szünet.)

Tjälde.

Holst ur nézete ez, nemde?

Berent.

Igen. (Szünet.) Azért tanácsolám, hogy mindaddig, mig mindenről pontos értesülést nem nyerünk, kivétel nélkül, minden kérvényező visszautasítottassék.

Tjälde. (Éllet.)

Értem!

Berent.

Ez csak ideiglenes övrendszabály.

Tjälde. (Mint előbb.)

Nagyon helyes.

Berent.

Mely azonban kivétel nélkül, mindenkit sujt.

Tjälde.

Derekasan.

Berent.

Mert ha nem egyenlő bánásmódban részesítjük valamennyit, egyeseket könnyen s idő előtt gyanusithatnánk.

Tjälde.

Egészen az ön véleményén vagyok.

Berent.

Ennek nagyon örvendek . . . Ön tehát nem fog félreérteni, ha öntől vagyona mérlegét kérem.

Tjälde.

Semmi sem lehet kellemesebb rám nézve, mint ha azzal önnek szolgálhatok.

Berent.

Biztosítom, hogy a dolog egészen így áll, s ez által a hitel szilárdulni fog.

Tjälde.

Mikor kívánja ön e mérleget? Ez természetesen csak hozzávetőleges lehet.

Berent.

Az magától érthető. Ha megengedi, érte küldök.

Tjälde.

Oh nem, az fölösleges, ha úgy tetszik, rögtön is átveheti. Nekem szokásom ily hozzávetőleg számítást minél gyakrabban tenni, természetesen az értékek hullámzása szerint.

Berent.

Valóban? . . . (Mosolyogva.) Azt szokták mondani, hogy a szédelő napjában három mérleget is csinál, de egyik sem ha-

sonlit a másikkhoz legkevésbé sem. Most azonban azt tapasztalom . . .

Tjälde. (Nevetve.)

Hogy e rossz szokása meg van másnak is, csakhogy ezé nem minden nap három, s nem különböző.

Berent.

Én természetesen csak tréfáltam. (Fölkel.)

Tjälde. (Szintén.)

Természetesen . . . Egy óra múlva a mérleg szállodájában lesz — mert előre is fölteszem, hogy ön a mi ugynevezett »szállodánk«-ban lakik. De nem volna hajlandó itteni rövid tartózkodása alatt egy pár üresen álló vendégszobánkat elfoglalni?

Berent.

Köszönöm, de mert nem tudom, meddig maradhatok, s mert megrögzött szokásaim, melyek változtatása egészségemet veszélyeztetné, sok alkalmatlanságot okoznak, s idegenek között magamnak is elviselhetlenné lennének...

Tjälde.

De azt csak remélhetem, hogy ma nálunk ebédel. Különben is ma vendégeket várunk. Ebéd után aztán egy kis hajókázást

rendezünk. Itt a kies szigetek között az igazán gyönyörű!

Berent.

Köszönöm, de egyáltalán nincs kedvem az időt vesztegetni.

Tjälde.

He-he-he... Hát más valamivel nem szolgálhatnék.

Berent.

De igen! Szeretném önt elutazásom előtt egy kis értekezés végett meglátogatni, s ha megengedné, minél előbb.

Tjälde. (Egy kissé meglepetve.)

Akkor, nemde — — ha már valamennyi kereskedőház mérlege keze között lesz?

Berent.

Holst consul ur kéz alatt már a legtöbbét megszerezte.

Tjälde. (Jobban bámulva.)

Tehát... még ma?...

Berent.

5 óraker... ha úgy tetszik...

Tjälde.

Rendelkezésére állok. 5 óraker bátor leszek önt meglátogatni.

Berent.

Nem, kérem, 5 óraker én jövök
ö n h ö z. (Köszön és megy. Tjälde követi.)

Tjälde.

Ön gyöngékedik... Ön az idősebb... Ön hirneves férfit.

Berent.

De ön itthon van... Isten önnel!

Tjälde.

Nagyon köszönöm a szerencsét...

Berent.

Kérem, ne fáradjon.

Tjälde.

Meg kell engednie, hogy vezetője lehessenek.

Berent.

Oh kérem, ki találok én magam is.

Tjälde.

Abban nem kétkedem. De ez nagy megtiszteltetés rám nézve.

Berent.

A mint akarja.

(A mint a lépcsőn le akarnak menni, Signe és Hamar feje emelkedik föl, kik karöltve jönnek, s a szembe jövőknek helyet engednek.)

Tjälde.

Megengedi, hogy bemutassam, bár önnek bemutatásra szüksége nincs — Berent ügyvéd ur Cristiniából, ifjabb leányom, s vőlegénye Hamar, lovassági hadnagy.

Berent.

A mint tudom, a lovasságnál ép most vannak a hadgyakorlatok.

Hamar.

Én szabadságon vagyok.

Berent.

Fontosabb ügyek miatt, nemde? . . . Isten önnel!

Tjälde.

Ha . . . ha . . . ha! . . . (Az ifju pár meghajtja magát. Tjälde és Berent a lépcsőn le.)

6-ik jelenet. Hamar, Signe.

Hamar.

Szemtelen! . . . Különben mindenki iránt ilyen.

Signe.

Atyám iránt nem, arról biztos vagyok.

Hamar.

Atyád is szemtelen.

Signe.

Az én papámról így beszélni ne merészelj.

Hamar.

Mit mondjak róla, ha efféle szemtelenségen ő is nevet.

Signe.

Hogy jókedvü. (Leül és hintázza magát.)

Hamar.

Talán te is? — Na ma nem nagyon kedves vagy.

Signe. (Folyvást hintázva.)

Nem, mert te meg néha nagyon unalmas vagy.

Hamar.

S még sem engedsz távozni.

Signe.

Nem, mert az még unalmasabb lenne.

Hamar.

Valamit akarok mondani. Én többé nem tűröm el, hogy velem itt így bánjanak.

Signe.

Igazán? (Lehuzza gyűrűjét s mutató s hüvelyk ujjá közt forgatja, egyre hintáz és dudol.)

Hamar.

Arról nem is szólok, hogy te hogy bánsz velem, de nézd csak Walburgot, nézd csakatyádat. . . Még egyszer sem kínált meg velem, hogy a »pejkó«-n lovagoljak.

Signe.

Bizonyosan fontosabb gondjai voltak ennél. (Dudol.)

Hamar.

Signe kérlek, legyen már egyszer eszed! . . . be kell látnod, hogy ennél mi sem lett volna természetesebb. Igen — sőt, ha az

igazat már meg kell mondanom, s előttem nem hallgathatok — én, a ki vejévé leszek, én a ki lovas tiszt vagyok — más fia ugy sincs — nem joggal várhattam-e meg, hogy a »pejkó«-t nekem aján-dékozza?

Signe.

Ha ha ha . . .

Hamar.

Oly képtelenség az?

Signe.

Ha ha ha . . .

Hamar.

Nos mit nevensz? Azt hiszem, hogy csak házatok fényét emeli, ha lovamat tisztársaim bámulják s tölem azt hallják, hogy az ipamtól kaptam. Mert azt mondhatom, hogy egész Norvégiában nincs párja.

Signe. (A hintázással fölhangy.)

S ezért legyen a tied? Ha ha ha.

Hamar.

Signe, most már kérlek, hagyj békét! . . .

Signe. (Ismét hintáz.)

Mily nevetséges vagy! . . .

Hamar.

Signe, hallgass meg! Senkinek sincs atyádra oly nagy befolyása, mint neked . . . de hallgass hát Signe! . . . Hát egy perczig sem tudsz velem komolyan beszélni?

Signe.

Dehogy nem . . . a legnagyobb örömmel. — (S már elébb is énekel.)

Hamar.

Lásd elhatároztam, hogy ha a »Pejkó«-t megkapom, itt maradok egész nyáron, hogy jól begyakoroljam. (Signe elhallgat, s nem hintáz. Hamar hozzálép s ráhajol.) Aztán csak ősszel megyek a városba, s akkor a »pejkó«-val és velem te is bejössz . . . Hát nem lenne ez jó? . . .

Signe. (Kis ideig nézi.)

Kedves barátom! mily szép terveket tudsz te kigondolni . . .

Hamar.

Nemde? De az egész attól függ, hogy atyádtól a lovat elkéred. Nos, hát mit gondolsz édesem? . . .

Signe.

S akkor nem hagysz itt az egész nyáron?

Hamar.

Nem, egész nyáron!

Signe.

Hanem itt maradsz, s begyakorlod a »pejkó«-t.

Hamar.

Igen, hogy idomitsam.

Signe.

S aztán ősszel a »pejkó«-val s

veled együtt megyünk, nemde ezt mondtad? ..

Hamar.

Igen... ugy-e pompás volna?...

Signe.

S a »pejkó« is Ulla néninél laknék?

Hamar.

Hogy érted ezt? (Nevet.)

Signe.

A mint legérthetőbb: te, mint most már látom, szabadságot kértél a »pejkó« kedvéért, most is csupán azért maradsz, hogy őt idomítsd, smajd aztán vele együtt elviszesz Ulla nénihez...

Signe. (Székét egy lökessel a legnagyobb ingásba hozva.)

Távozz!

Hamar.

Féltesz a »pejkó«-tól — ha ha ha!

Signe.

El veled az ólba!...

Hamar.

Büntetés akar ez lenni? Ott kellemesebb, mint itt.

Signe. (Gyűrűjét eléje veti.)

Ne — add a »pejkó«-nak.

Hamar.

Addig dobálsz azt a gyűrűt...

Signe.

Oh oly sokszor mondtad már,

hogy untat. (Megfordul székestől, úgy hogy a közönség felé háttal van.)

Hamar.

Te oly elkényesztetett gyermek vagy, hogy vétkeznék az ember, ha effélet tőled komolyan venne.

Signe.

Ezt is ép százhuszadszor halom... Uh... menj már!...

Hamar.

De hát nem látod át, mily nevetségessé teszed magad, ha egy lóra féltékenykedni tudsz... halottál már ilyet valaha?

Signe. (Fölugrik.)

Ah... képes volnál odáig vinni, hogy kiáltsak, hogy sikoltsak. — Szégyenlem magam miattad... (Toppant.) Megvetlek!...

Hamar. (Nevet.)

S mindennek oka a »pejkó.«

Signe.

Nem... te vagy... te vagy... te vagy... Néha a szerencsétlenségnek oly előérzete vesz rajtam erőt, hogy a földre borulva jajgatni szeretnék... vagy pedig elfutni, s nem térni vissza többé soha...soha... Hát nem tudsz elhagyni? ... Nem bírsz távozni?...

Hamar.

Oh igen!...de a gyűrűt most sem vettem föl.

Signe.

Jó jó, csak távozzál... távozzál... távozzál!... (Könyekben tör ki és leül.)

Hamar.

Jól van... ép ott van a gőzhajó... azonnal indulok.

Signe.

Te ép oly jól tudod, mint én, hogy a gőzhajó nyugatra megy. Uf... (Ujra sir.)

(A háttérben egy gőzös árboeza és füstölő kéménye látszik. Kivülről

Tjälde hangja hallszik.)

Tjälde. (Kivül.)

Siessetek!... használjátok a hadnagy bárkáját, az készen van.

Signe. (Fölugrik.)

Bizonyosan valamit vár a gőzhajóval.

Tjälde.

Oldozzátok el a bárkát.

Hamar.

Ide jön. (Fölkapja a gyűrűt s visszajön.) *Signe!*...

Signe.

Nem, nem kell.

Hamar.

Signe! gondold meg... mit akarsz ezzel... tulajdonképen mit tettem én?

Signe.

Én nem tudom, csak azt tu-

dom, hogy nagyon szerencsétlen vagyok. (Ismét sir.)

Hamar.

Végtére is én a világon mindent megteszek, a mit kívánsz — hát mi kell még?...

Signe.

Én nem tehetek róla... de ugy szeretném, ha meg volnék halva!... s e vágyam soha sem szűnik meg. (Sir.)

Hamar.

Signe... hallgass meg, nem mondtad-e ezerszer, hogy engem szeretsz?

Signe.

Az igaz is... de azért néha elrémülök, ha eszembe jut, hogy mi jegyesek vagyunk... Nem — ne közelíts!...

Hamar.

Signe!

Tjälde. (A lépcsőn, de künn.)

Igen, minden bizonynyal!... minden ember teljes diszben. (Kiált.) *Sannäs!* (A távolból hangzik: *Igen!*)

Tjälde. (Mint elébb.)

El ne feleddje keztyűt huzni.

Hamar.

Töröld le könnyeidet, nehogy észrevegye. (A gyűrűt nyújtja, mit az visszautasít, mi közben letörli könnyeit.)

7-dik jelenet. Előbbiek. Tjälde.

Tjälde. (Már a lépesön.)

Nos itt vagytok? Nagyon jól van. Lind Consult várom a gőzhajóval, ép most kaptam táviratot. (Hátra megy, s a verandáról kiált.) Hozzátok már valahára a zászlót . . . Ki a bárkával, az árboczfát bocsássátok le. (Megkísérli a hajót föloldani.) Nem bírom. (Hamar elősiet.) Kísértsd meg, hát ha neked sikerül. (Hamar elereszti a bárkát, s az jobbra eltűnik. Tjälde ez alatt előre jön.) Signe! hallod? (Megnézi.) hogyan? . . . ugy-e megint czivódtatok.

Signe.

Papa!

Tjälde.

Na most nincs időnk szerelmi bohóságokra, ma igyekezzetek kell mindnyájatoknak, hogy házunknak díszére váljatok. Mondd meg Walburgnak . . .

Signe.

Mondd inkább te . . . tudod jól, hogy Walburg csak azt teszi, a mi neki tetszik.

Tjälde.

Kimélj meg az efféléktől. A pillanat most nagyon komoly. Követelem hogy mindnyájan azt tegyétek, a mit parancsolok. Walburg menjen öltöző asztalá-

hoz, aztán siessen ide. Ezt fogod tenni te is. (Az megy.) Signe!

Signe. (Megáll.)

Hallom.

Tjälde.

Még 6 vagy 8 vendéget kell ebédre hívunk. Valaki menjen Finnesékért, hogy 4 óra helyett pontban 3-kor asztalhoz ülhesünk. Lind már az 5 órai hajóval elutazik. Értetted?

Signe.

De ennyi vendéget képes lesz-e a mama ellátni?

Tjälde.

Neki kötelessége nem csak arról gondoskodni a mi szükséges, hanem egyszersmind arról is, hogy minden a legkitünőbb legyen. Én nőmtől elvárom, hogy házam egész nyáron mindennél bőven elláttassék . . . hányszor kell ezt ismételnem?

Signe. (Majnem sirva fakad, de elfojtja.)

De a mama szegény ma oly beteg? . . .

Tjälde.

Eh ne fecsegj nekem ez örökös betegeskedésről. Ma nem érünk rá az effélére. Siess! . . .

Signe. (Könnyeit elrejtve a hátsó ajtón el.)

Tjälde. (Hamarhoz, kiszintén bejött.)

Végy tollat, tintát és papirost
— sietve egy kis társaságot kell
összedobolnunk.

Hamar. (Keresve.)

Schol sem talállok.

Tjälde. (Türelmetlenül.)

Hát hozz egymásután.

(Hamar a nézőkhöz legközelebbi ajtón
kirohan.)

Tjälde. (A kezében levő sürgönyt
olvassa, miután elébb megkönnyeb-
bülve fölsóhajtott. Mialatt szakga-
tottan olvas, kezei remegnek. Némely
szót ismételi.)

»Levelét elindulásom perczé-
ben kaptam. Mielőtt határoznék,
hogy mindent átveszek, értekez-
nünk kell. Az első hajóval ott
leszek. Ötkor tovább utazom. A
megfontolás szokásom. Lind.«
Alig birom olvasni . . . de mégis
ugy van . . . Ah, ha ez sikerül —
mentve vagyok. (Hamarhoz, ki be-
lépett.) Nos te vagy? Meghivókat
irni nagyon hosszadalmas. Csak
hamar egy névsort, s azzal egy
irnok menjen rögtön. Tehát (Dic-
tál.) a pap, à propos: a pezsgő
milyen.

Hamar.

Az uj?

Tjälde.

Igen.

Hamar.

A pap nagyon dicsérte.

Tjälde.

Jól van. Tehát:

Hamar. (Ir.)

A pap.

Tjälde.

Ring a consul.

Hamar.

Ring a consul.

Tjälde.

Aztán . . . aztán . . .

Hamar.

Holst consul . . .

Tjälde.

Nem, Holstot nem . . . (Hamar
elbámul. Tjälde magában.) Megmu-
tatom neki, hogy nem szorulok
rá. (Gyorsan.) Holm nagykeres-
kedő. (Magában.) Az ő ellensége.

Hamar.

Holm nagykereskedő.

Tjälde. (Magában.)

Habár ez a Holm egy semmi-
rekellő . . . Mindegy — de Holstot
megezi a méreg . . . (Fönn.) A
rendőrfőnök.

Hamar.

A rendőr . . .

Tjälde.

Nem, a rendőrfőnököt törüld
ki. (Mormogva.) Az ember nem
lehet eléggé vigyázatos.

Hamar.

A rendőrfőnököt kitörültem.

Tjälde.

A pap ott van már?

Hamar.

Ő az első.

Tjälde.

Csakugyan.

Hamar.

Hát a hivatalfőnök?...

Tjälde.

Nem, ő nagyon meszsze lakik, s azonfelül... ha nem ő a kedvencz... és aztán az az örökös sopánkodás a hivatalnokok fizetése miatt... Nem... de várj csak: Knutzon c-vel.

Hamar.

Knutzon c-vel.

Tjälde.

Jól van, aztán Knudsen, sz-szel.

Hamar.

Knüdszen — sz-szel.

Tjälde.

Hányan vannak már?

Hamar.

A pap, Ring, Holm, a rendőrfő...nem a rendőrfőnök ki van törölve... Knutzon — c-vel — Knüdszen — sz-szel. — Ez összesen 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Tjälde.

Aztán Finne, te, én — ez összesen 9. De 12-nek kell lenni.

Hamar.

Hát a nők?

Tjälde.

Nem... nagykereskedők társaságába nők nem illenek. Ők majd ebéd után a honneurs-t fogják csinálni, azaz elébb a szivárokok, aztán a nők. De kiket hihetnánk még?

Hamar.

Az új ügyészt. Igen derék ember... hogy is hívják?

Tjälde.

Nem... Ez mindenütt be akarja magát a környéken hizelegni. Prám — vámellenőr.

Hamar.

Hogyan? hisz ez mindig leiszsza magát.

Tjälde.

Az ő részegsége olyan csendes, magábavonult részegség. Nem bánt senkit — ellenkezőleg... Tehát Prám, vámellenőr.

Hamar.

Pram, vámellenőr.

Tjälde.

Bizony ily kis városban diszes társaságot gyűjteni nehéz dolg... igaz ni! (Ujjával esettent.) Falbe ügynök!... nagyon csinos ember.

Hamar.

Csinos? ruháját érted?

Tjälde. (Mormogva.)

Azt is...de különben is. Hát a 12-ik?... Schulz Márton. jó lesz nemde?

Hamar. (Fölkel.)

Schulz Márton?! (Ünnepélyesen.) Az nem lehet. Ez ellen kénytelen vagyok fölszólalni. Midőn nem rég egy nagy társaságban itt volt, tudod mit csinált? Az ebédnél (Utánozza a kezével) kivett a szájából egy falatot, s mutogatta, sőt azt akarta, hogy kézről kézre járjon... Ha azt akarod, hogy diszes legyen a társaság, akkor —!

Tjälde.

Biz az nyers, de körülbelül a leggazdagabb.

Hamar. (Ki ismét leült.)

Akkor hát mindenek előtt egy új parókát kellene csináltatnia. Lehetetlen mellette ülni!...

Tjälde.

Ugy van, szennyes biz ő, de körmönfont pártfogó, s ő büszke erre. Jegyezd meg ifju barátom: gazdag embernél effélet föl sem veszünk.

Hamar.

Meg nem foghatom, mit használhat ő neked?

Tjälde.

Hm, hm!... Nem, talán még sem jó lesz!...

Hamar.

Semmi esetre sem!

Tjälde. (Mormogva.)

Ámbár Lind consul megért-

hetné, mit jelent, hogy Schulz Márton...

Hamar.

S az a társalgás!... A nőknek menekülni kell...

Tjälde.

Igazad van. (Mormogva.) Különben többé ugy sem szorulok rá — de a 12-ik? — Gondolkozzál kissé...

Hamar.

Hanzen Cristóf...

Tjälde.

Az ördögbe is, ez megöl politizálásával! Nem. Várj csak. (Megáll.) Igen... azt hiszem jó lesz... hm... hm... Azért is... (Mialatt minden szótagot megnyom.) Jacobsen, serföző.

Hamar. (Dévajkodva.)

Hogyan? Jacobsen?!...

Tjälde.

Hm... hm... hm... Jacobsen jó hatással lesz... Jacobsen-t én ismerem.

Hamar.

Hiszen derék ember, azt ismerjük mindnyájan, de finom társaságban.

Tjälde.

Hm... hm... hm... Irdd csak: Jacobsen!

Hamar.

Jacobsen... tehát készen van. (Föláll.)

Tjälde.

Jól van. Most pedig add át Scogstadt irnoknak, hogy járja sorra őket! El ne feledd: pontban 3 órakor. Siess!... (Utánna kiált.) Aztán jöjj vissza... még szükségem lehet rád. (Hamar a nézőhöz legközelebbi ajtón el.)

Tjälde. (Egyedül.)

Most jut eszembe!... (Egy levelet von elő.) Vajjon elküldjem a mérleget az ügyvédnek?... A bankokra úgy sem szorulok többé... Ugy... igen, de még nem vagyok biztos... A mérleg nagyon jól van összeállítva! Hadd lássa Holst consul ur... Ez csak használhat... Talán ez is boszantani fogja... Különben ha el nem küldeném, még azt hihetnék, hogy valóban zavarban valék, midőn megigértem, s hogy abból csak Lind segélyével gázoltam ki. Nem kockáztatok semmit, ha elküldöm is.

Hamar. (Visszajön.)

Tjälde.

E levelet is vigyék Berent ügyvédnek a Victoria szállodába.

Hamar.

Ez is meghívó? Akkor 13-an leszünk az asztalnál.

Tjälde.

Nem, nem meghívó. Siess, mielőtt az irnok elmegy.

(Hamar ismét elsiet.)

Tjälde. (Egyedül.)

Oh bár sikerülne!... Lind azok közé tartozik, kik könnyen megnyerhetők... S meg kell őt nyernem!... E czélra (Az órát nézi.) teljes négy óram van... Igy eltelve a legjobb reménnyel már rég nem voltam... Oh nagyon régen!... (Elmélyed, aztán halkán.) Egy kis válság néha nagyon hasznos dolog — egy hatalmas hullám, mely a zátonyról lesegít. Fölelbreszti a figyelmet, s mindenki siet mentő kezét nyújtani. (Sohajt.) Oh ha most átvághatnám magamat, úgy hogy senki se sejtethné!... Oh e folytonos remegés, ez izgatottság éjjel és nappal!... Ez örökös homály, e színlés, e titkolózás, e játék!... S most ime ujat kezdek!... Ez utált vendégeskedés!... Igen, igen... a mit én akarok, annak mindig két oldala van. — Ugy kereng velem már minden, mintha lázas álomban volnék. (Elkeseredve.) De most már ez az utolsó legyen... Ez egyetlen egyszer szorultam segélyre... és vajjon találok-e hát? Találok-e valóban?... Igen, ez a kérdés!... Oh ha mától fogva... csak egy éjszakám lenne már, melyben nyugodtan aludhatnám, s reggel aggodalmak nélkül ébredhetnék, vidáman ülhetnék asztalhoz, s este hazatérve meg-

könnyebülhetnék! . . . Ha ismét érezhetnék valamit lábam alatt, mit magaménak mondhatnék, magaménak, egészen enyémmek! . . . (Toppant.) Ah alig merem már remélni is, oly sokszor csalódtam.

Hamar. (Jön.)

Ennyire volnánk már!

Tjälde.

Teringettét! hát puszkaporunk

van-e? Jöttét ágyudörgéssel kell köszöntenünk.

Hamar.

Puszkapor az van elég.

Tjälde.

Küldj azonnal a gyárba, s hivasd elő Olet, a tüzért! (El.)

(A függöny legördül.)

Második felvonás.

(Ugyanazon szoba. Közepén nagy asztal, fölterítve, s pezsgős üvegekkel csemegékkel s csemegetányérokka elhalmozva.)

Jobbról az ebédlőből a vendégek zajos beszéde, kaczaja hallatszik.

1-ső jelenet. Tjälde és Signe,

(kik egy inas és egy szolgálóval az asztalnál foglalatostkodnak.)

T—né. (Fáradtan.)

Azt hiszem, hogy minden rendben van.

Signe.

Az ebéd sokáig tart.

T—né. (Óráját nézi.)

Ugy van, s ha Lindnek 5 óra-kor utaznia kell, a csemegézésre csak félórájuk marad.

Signe.

Már fölkeltek! . . . (Nagy zaj között a visszatolt székek zöreje hallható.) Jönnék!

▲ csöb.

T—né.

Vonuljunk vissza.

(A szolgáló a hátsó ajtón el. Signe anyját támogatja, s mindketten elmennek a szolgáló után. A szolgáló a pezsgős üvegeket nyitogatja.)

2-ik jelenet. Tjälde, Lind, Holm, Ring, a lelkész, Hamar, Falbe, Knutzon, Finne, Knudsen, Jacobsen, s végre Pram, k egyedül lép ki, s némán körüljár.

Lind. (Tjälde karján.)

Az ebéd fölséges volt! . . .

Tjälde.

Oh dehogy, nagyon is egy

szertü, de hát kis városban . . .
(Mindketten órájukat nézik.)

Linde.

Mint repül az idő . . . ime még csak félórám van . . .

Tjälde.

Nem halaszthatná el utazását.

Lind.

Lehetetlen.

Tjälde.

De még is . . . (Beszélgetve az asztalhoz.)

Ring. (Holmhoz.)

Biz a fa ára egyre csökken. A kivitel elszibbadt, s ép ezért a szállítási eszközök sem szaporítatnak. A hajóépítés pang.

Holm.

Ez nem tarthat soká, s meglássa, hogy nem sokára az árak szökni fognak.

Ring.

Az nem valószínű . . . (Beszélgetve az asztalhoz.)

A lelkész. (Hamarhoz.)

Én legkevésbé bánom! Ám oszolja föl a község, csak fizetés az ágybért s a stolát továbbra is, mert elvégre bizonyos dolgok mindig lesznek, melyhez pap kívántatik, s ezeket rendben kell tartani, mert isten országának . . .

Hamar.

De én a »pejkóról« beszélek,

olyan lovat még szent György sem látott. (Beszélgetve a többihez.)

Falbe. (Knudtzonhoz.)

Az gyönyörű volt. Piczi láb, s mily pirouettek, s legalább egy rőf magasra szökődött. Hamburgban láttam.

Knudsen.

Tánczosnő?

Falbe.

Igen, jól ismerem, mert egyszer vele . . . (A többihez.)

Jacobsen. (Finne és Knudsennel.)

Bolond beszéd! A fejemet teszem rá . . . ezt ni! . . . hazugság az egész . . .

Finne.

Hiszen, nem úgy véltük . . .

Jacobsen.

Az ördög bánja akárhogy vélték. Az én princzipálisom a legokosabb s legbecsületesebb ember a világon, s azt ne bántsa senki, mert . . .

Tjälde. (Poharat emel.)

Uraim!

Jacobsen. (Félbeszakítás nélkül.)

Különben velem gyülik meg a baja! Az már még is szemtelenség . . . (Szünet.)

Többen. (Jacobsent csöndre intik.)

Tjälde. (Folytatva.)

Uraim! Nagyon sajnálom,

hogy ebédelnék ily hosszú időre nyult...

Mind. (Egyszerre.)

Nem — nem...

Tjälde.

Mert kedves vendégünk egy fél óra múlva utazik. Mielőtt a csemegéhez fognánk, engedjék meg, hogy néhány szót szólhassak uraim. Mi ma körünkben egy fejedelmet üdvözlöttünk, mondom fejedelmet! Mert igaz az uraim, hogy a világot a pénz kormányozza, s hogy ha ez igaz, uraim.

Pram. (Fejét kezére támasztva — az asztal szélén — ünnepélyesen.)

Ugy van! ...

Tjälde.

Ugy e férfit — fejedelem! Hol van nálunk egy nagyobb vállalat, melynek alapját nem ő vetette volna meg, vagy melynek védpaizsául nem az ő nagy neve szolgál?

Pram.

Ugy van ... szolgál! ...

Tjälde.

Igazam volt tehát, midőn őt fejedelemnek neveztem!

Falbe. (Vékony hangon.)

Ugy van!

Tjälde.

Uraim! E név ismét hatalmasan, teremtő erővel nyul bele az

eseményekbe, s jogom van állítani, hogy ő e pillanatban az ország legnagyobb jötevője!

Pram.

Jót... evője!... (Ittassan tagolva.)

Tjälde.

Az ő boldogságáért! Háza örökké virágozzék, s neve legyen Norvégiában halhatatlan!... Lind, consul sokáig éljen!...

Mind.

Éljen — éljen!... (Kocczintanak.)

Tjälde. (Hamarhoz, ki kissé kedvetlen, a többi eszik.)

Hol marad az üdvölvés? ...

Hamar. (Megijed.)

Igaz a! ... (Az ablakhoz rohan, de rögtön vissza.) Nincs zsebkezdőm, valószínűleg benn feledtem.

Tjälde.

Ne, itt az enyém!... A legcsekélyebb dolgot sem bizhatja rád az ember. Most már a lövés elkésett... Gyalázat!... (Hamar dühösen integet a zsebkendővel. Az ágyuk végre eldördülnek. A vendégek, kezükben csemegés tárgyakkal körben állnak.)

Holm.

Egy kissé elkésett.

Knutczon.

Igen, a prosit elkésett.

Ring.

Mindazáltal a percz nagyon ünnepélyes.

Holm.

S nagyon meglepő.

Knutczon.

Ágyudörgéssel tisztelegnek egy embernek, kit orránál fogva vezetnek.

Ring.

Igen . . . Tjälde érti az effélet.

Tjälde.

Lind consul ur egy felköszöntést kegyeskedik mondani. (Tiszteletteljes hallgatással köré csoportosulnak.)

Lind.

A mi kedves házi gazdánk nagyon hizelgő szavakkal üritett értem poharat. Csak azt kívánom hozzátenni: hogy ha a végzet nagy vagyont bizott reánk, azért történt, hogy azzal a szorgalmat, a lángészt és vállalkozási szellemet istápoljuk.

Pram. (Előbbi állás.)

Nemesen van mondva.

Lind.

Én csupán sáfár vagyok, s gyakran nagyon gyarló és rövidlátó.

Pram.

Szépen van mondva!

Lind.

De alig hiszem, hogy tévedek,

ha azt állitom, hogy Tjälde ur hatékony, nagyszerű munkálkodása, melyet mindnyájunknak csodálnunk kell, szilárd, rendületlen alapra támaszkodik, s ezt e pillanatban senki sem ítélheti meg annyira, mint én. (Maglepetve egymásra néznek.) S azért elmondhatom, hogy ily munkásság e városra, e környékre, ez országra valódi áldás, s hogy e hatékonyság, e teremtő erő, e lángész a támogatásra teljesen érdemes. Poharamat a Tjäldeház jólétéért üritem! . . .

Mind.

A Tjäldeház éljen! . . . (Hamar int, ágyulövés.)

Tjälde.

Szívemből köszönöm consul ur . . . mélyen meghatott.

Lind.

Csak meggyőződésemmek adtam kifejezést consul ur.

Tjälde.

Köszönöm! . . . (Hamarhoz titkon.) Hát a gazdáért is lövetsz? Gyalázat! . . .

Hamar.

Hát nem minden felköszöntés után? . . .

Tjälde.

Ah te egy . . .

Hamar. (Magában.)

Nem! . . . ha ezt még tovább is türöm, akkor . . .

Holm.

Ez hát bevégzett tény?

Knutczon.

Fait accompli! E felkészöntés legkevesebb 10,000 speciést képvisel.

Ring.

A mint mondtam, — Tjälde érti a magáét.

(Falbe nagy tisztelettel koczcint Linddel. Jacobsen Knudsennel beszélgetve előre jön.)

Jacobsen. (Halkan.)

Annyi igazság van benne, mint itt a kezem fején ni.

Knudsen.

De édes Jacobsen, maga félreért engem.

Jacobsen. (Fönn.)

Oh legkevésbé sem, ismerem én már embereimet.

Knudsen.

De ember, ne kiabáljon úgy!...

Jacobsen. (Még hangosabban.)

A mit én mondok, azt mindenki hallhatja.

Tjälde. (Majdnem ezzel egyszerre.)

A lelkész ur kíván szólani.

Knudsen.

Csitt!... A pap akar szólani.

Jacobsen.

Hallgassak, mikor oly bécs-telen...

Tjälde. (Parancsoló hangon.)

A lelkész uré a szó...

Jacobsen.

Engedelmet kérek!

A lelkész. (Gyöngé hangon.)

Mint e ház lelkészének, édes kötelességem megáldani mind azon javakat, melyekkel az ég e ház urát, s e ház barátait elárasz-totta — váljanak e javak lelkük javára most és mindörökké...

Pram.

Amen!

A lelkész.

Bátorságot veszek magamnak, egy serleget üríteni e ház kedves gyermekeinek egészségeért, e kegyes leányokért, kiknek jó léte mindenkoron, confirmálásuk óta, mindennapi imámnak tárgya volt... e feledhetlen idő óta, mikor e család s a lelkész egybeforrtak.

Pram.

Oh igen!...

Lelkész.

Vegyék még hozzá mind azt, mi az isteni félelmet, alázatos-ságot, s szerető szüleik iránt há-ládatosságukat illeti.

Mind.

Walburg és Signe kisasszo-nyok!

Hamar. (Fölijedve.)

Lövessek!?

Tjälde.

Eredj a pokolba!

Hamar.

Nem! ha még tovább is tü-
röm! . . .

Tjälde. (Egyidejüleg.)

Köszönöm lelkész ur, s mint
ön, ugy én is reménylem, hogy a
benső viszony a szülék és gyer-
mekek között e házban . . .

Lelkész.

Igen, mindenkor nagy gyönyö-
rüségemre szolgált, ha jöhettem,
ha e kedélyes, jámbor . . .

Tjälde.

Lehetek szerencsés önnel egy
poharat üríteni. Biztosítom, hogy
e pezsgő nagyon kitünő.

Lind. (Holmhoz.)

A mit ön mond, nagyon fáj. E
környék, mely Tjäldének annyit
köszönhet — hálátlansággal ju-
talmazza?

Holm. (Halkan.)

Soha sem lehet föltétlenül
bizni benne.

Lind.

Valóban nem? Mégis ép most
hallottam magasztaltatni.

Holm.

Ön félreért. Én azt mondom,
ha addig, mig viszonyai . . .

Lind.

Viszonyai? . . . Irigység az
egész! Nagyon sokszor megrá-
galmazták azt, kit vállalkozó
szelleme a tömeg fölé emel.

Holm.

Oh nem, — hisz nem is álli-
tottam, hogy valami nagy . . .

Lind. (Kissé boszusan.)

Elhiszem . . . (Eltávozik.)

Jacobsen. (Tjäldével kocczintott.)

Uraim!

Knutczon. (Elhaladva Holmhoz.)

Hát még ez az otromba tuskó
is beszél . . . (Lind elé áll.) Consul
ur! remélhetem a szerencsét, ön-
nel egy poharat üríteni. (Többen
fönnhangon beszélnek, hogy Jacob-
sen szava ne hallassék.)

Jacobsen. (Erős stentorral.)

Uraim! (Csend — szünet —
aztán rendes hangján.) Engedjenek
meg, hogy egyszerű ember lé-
temre, ez ünnepélyes alkalmat-
osságnál egy pár szót én is szó-
lok. Én mint fiatal s nagyon sze-
gény suhancz kerültem Tjälde
házához, de ő kivett engem a pi-
szokból (Nevetés.) s most, uraim!
az vagyok . . . az . . . a mi vagyok.
Ha van itt valaki, a ki Tjäldéről
beszélhet, az én vagyok, mert én
ismerem őt, s elmondhatom, hogy
derék ember.

Lind. (Tjaldéhez.)

Gyermekek, részegek . . .

Tjälde. (Nevetve.)

Igazat beszélnek.

Jacobsen.

Sokan vannak, a kik dicsérik, sokan a kik gyalázzák. . . S neki is lehetnek hibái, de vannak is; de ha már ily uri társaságban vagyok, kimondom, hogy vigyen el engem az ördög, ha nem sokkal jobb, mint a hogy e gaznép megérdemlené.

Tjälde.

Na — elég, Jacobsen!

Jacobsen.

Eleg? . . . Hogy is ne? Hátra van még egy felköszöntés, melyről mindnyájan megfélekedtünk, habár jól ettünk, jól ittunk. (Nevetés.)

Falbe. (Tapsol.)

Bravo!

Jacobsen.

Nincs mit nevetni, mert én poharamat a háziasszonyért akarom üríteni, a mi még eddig nem történt . . .

Lind.

Bravo!

Jacobsen.

Milyen asszony, milyen anya! . . . igen, én csak azt mondom, a mi igaz; ime, ellát mindnyá-

junkat, habár beteg is; az ő vállán nyugszik itt minden teher, s egy panaszos szót se ejt. Áldja meg őt az isten, s ezzel punctum.

Többen.

A háziasszony éljen!

Pram.

Derekasan volt — nagyon jól volt, Jacobsen! (Kezet szorit vele. Lind is odalép, Pram alázatosan elhuzódik.)

Lind.

Koczczinthatok önnel, Jacobsen? . . .

Jacobsen.

Nagyon megtisztel. . . én egyszerű ember vagyok.

Lind.

De derék ember! . . . Az ön egészségeért! . . . (Isznak. — A verandánál e perczen egy bárka köt ki. Hat matróz áll föl benne, s őt az evező lapátot úgy tartja »vállhoz«, mint a hadihajók legénysége szokta. sannás a kormánynál áll a lobogó alatt.)

Holm. (Suttogva.)

Tjälde tudja, mit csinál, ha Jacobsent is meghívja.

Knutzen. (Szingy.)

Nézze csak a bárkát, a bárkát! . . .

Ring.

Hja, Tjälde érti a dolgot, érti . . .

(A nők jobbra a lépcsőn feljönnek.)

Tjälde.

Uraim! ... a válás órája közelg... ott jönnek a nők, hogy a mi drága vendégünktől elbucsuzzanak. Vegyük még egyszer utoljára körül, őt — a mi fejedelmünket ... s fejezzük ki hálánkat, tiszteletünket egy háromszoros hurráhhval! ... hurráh!

Mind.

Hurráh! .. hurráh! .. hurráh!

Pram. (Negyedszer egyedül.)

Hurráh!...

Lind.

Köszönöm uraim! ... Az idő rövid, s így csak arra szorítkozhatom, hogy mindnyájuknak egy rövid isten hozzád-ot mondjak. Asszonyom! éljen boldogul! ... Nagyon sajnálom, hogy nem hallotta a felköszöntést, mely önre mondatott. Köszönöm szíves vendégszeretetét, s bocsánatot kérek, hogy annyi alkalmatlanságot okoztam önnek. Éljen boldogul kisasszony! Nagyon sajnálom, hogy nem lehetett szerencsém közelebbről megismerni ... Ön nagyon kedvesnek látszik! ... Ha azonban ismét a fővárosba jön ...

Signe.

Akkor kedves nejenél okvetlenül teszem tiszteletemet.

Lind.

Nagyon fogunk örvendeni ... Szívesen látjuk ... (Walburghoz.) És ön kisasszony? ... öu, ugy látszik, rosszul van.

Walburg.

Igen! ... még.

Lind.

Oly nagyon komoly. (Az nem felel, egy kissé hidegülve.) Isten önnel, kisasszony! ... (Hamarhoz.) Isten önnel! ...

Tjälde.

Hamar, lovashadnagy.

Lind.

Ah, ön az ... ön beszélt nekem a lóról ... a vő ... bocsásson meg, hogy nem ...

Hamar.

Nem tesz semmit!

Lind.

Isten önnel! ...

Hamar.

Szerencsés utat, consul ur!

Lind. (Holmhoz hidegen.)

Isten... önnel... uram! ...

Holm. (Nagy udvariassággal.)

A legszerencsésebb utat!

Lind.

Isten önnel, vámellenőr ur!

Pram. (Kezét kezében tartja, valamit mondani akar, de nem bír szólni . . . végre.)

Engedje megköszönnöm, hogy . . . hogy . . . engedje megköszönnöm, hogy . . . hogy . . .

Lind.

Ön minden bizonynyal derék ember! . . .

Pram. (Mégkönnyebbülve.)

Nagyon örvendek, hogy az vagyok! . . . Köszönöm! . . .

Lind. (Knutzonhoz.)

Isten önnel! . . .

Knutzon. (Gyorsan.)

Knutzon . . .

Pram.

Cz-vel . . .

Lind. (Knudsenhez.)

Isten önnel . . .

Knudsen.

Knudsen . . .

Pram.

Sz-szel.

Lind. (Falbehez.)

És . . .

Falbe.

Falbe, Falbe, ügynök.

Lind.

Isten önnel, ügynök ur! . . .
(Ringhez.) Nagyon örülök, hogy

consul urat ily jó egészségben láthattam.

Ring. (Mélyen meghajlik.)

Nem különben — nem különben! . . .

Lind.

Isten önnel, lelkész ur!

Lelkész. (Kezét fogva, kenetteljesen.)

Megengedi consul ur, hogy szerencsét és áldást kívánjak önnek? . . .

Lind.

Köszönöm. (Szabadulni igyekszik.)

Lelkész.

Külföldi utjához, a vészes tengeren, consul ur . . .

Lind.

Köszönöm. (Mint fent.)

Lelkész.

S megengedi, consul ur, hogy üdvözöljem visszatérését?

Lind.

Köszönöm! . . . ezerszer köszönöm!! . . . (Megint.)

Lelkész.

Visszatértét az édes hazába, ez országba, a mely önben . . .

Lind.

Bocsásson meg lelkész ur, de az idő halad . . .

Lelkész.

Engedje meg, consul ur, hogy

köszönetet mondjak e napért, az együtt töltött órákért, az...

Lind.

Szót sem érdemel . . . isten önnel! (Jacobsenhez.) Isten önnel, Jacobsen, isten önnel! . . .

Jacobsen.

Isten áldja, consul ur! Én természetesen csak egyszerű ember vagyok, de azért ép úgy kívánhatok önnek szerencsés utat, mint a többiek.

Lind.

Ugy van, Jacobsen . . . Isten veled Finne! . . . egy szóra! . . . azt mondád, hogy Berent az ügyvéd! . . . (Félre vonja.)

Tjälde. (Hamárhoz.)

Nos . . . az üdvölvést el ne feledd! . . . (Hamar el akar.) Várj hát, míg a bárka elindul . . . Megint ügyetlenkedni akarsz! . . . (Távozik.)

Hamar.

Nem . . . ha még tovább is türem! . . .

Tjälde. (Lindhez, kivel kezét szorit.)

Isten önnel, consul ur! . . . (Halkan.) Senki sem tartozik e látogatásért annyi hálával, mint én! . . . Ön ért engem.

Lind. (Egy kissé hidegen.)

Szót sem érdemel . . . consul ur! . . . Szerencsét kívánok üzle-

téhez! . . . (Melegebben.) Isten önökkel! . . .

(A szolgál, ki már rég kalap levéve áll, uti készleteit Sannásnak nyújtja.

Lind a bárkába lép.)

Mind.

Isten önnel, consul ur! isten önnel!

Tjälde.

Még egyszer hurrah! . . .

Mind.

Hurrah! . . . (Ágyudörgés. A bárka elindul, valamennyien kendőiket lobogtatják.)

Tjälde. (Gyorsan előre jön.)

Nincs zsebkendőm . . . Az az ostoba elvitte . . . (Walburghoz.) Hát te mért nem intesz kendőd-del?

Walburg.

Mert nem akarok.

Tjälde. (Végig nézi, de nem szól, aztán mindkét kezébe asztalkendőt vesz, s erősen rázva kiált.)

Isten önnel! . . .

Signe.

Kisérjük el a hajót a földnyelvig!

Mind.

Helyes, helyes! . . . (A lépcsőn lesietnek.)

Tjälde. (Visszajön.)

Jönni láttam az ügyvédet . . .

(Walburg a jobboldali ajtón el-
Tjälde előre jön, az asztalkendőket
az asztalra dobja, s egy székbe
roskad.)

Ah ... ah! ... de ez már az

utolsó volt...nem akarom többé
...soha...soha!... (Kimerülten
fölkel.) Valóban, az ügyvéd!...

(A függöny legördül.)

V á l t o z á s .

(A változás a leggyorsabban történik. Balra egy irodai nagy asztal, rajta kereskedelmi könyvek, papirosok; jobbra kandalló, de oly magas, hogy rá-támaszkodni lehessen. Kissé az előtérben, a kandalló mellett egy támlány. Az előszínen jobbra asztal, rajta íróeszközök. E mellett két támlány. Egyik az asztalnál, másik e mellett. A nagy asztal két oldalán ablakok, a kandal-lóval szemben ajtó, mely a többi irodába vezet. Csengetyűszár. Az ajtónál két felől székek. Balra, egészen hátul csigalépeső, fel a hálósobába.)

1-ső jelenet. Tjälde, Berent.

(A háttérből.)

Tjälde. (Komolyan.)

Bocsásson meg, hogy ide ve-
zetem. Ma társaság volt nálam,
s a felső szobák kissé rendetlenül
vannak.

Berent.

Már hallottam, hogy ma tár-
saság volt önnél.

Tjälde.

Lind, a consul, Cristianiaból.

Berent.

Ugy!

Tjälde.

Kérem, foglaljon helyet!

Berent. (Kalapját s felsőjét az ajtó
melletti székre teszi, aztán csende-
sen előre jön s az asztal melletti

székre ül, és zsebéből irományokat
vesz ki.)

Tjälde. (Mellé ül, s egykedvüleg
nézi.)

Berent.

Tehát arról van szó, hogy he-
lyes kiindulási pontot találjunk,
a melyből aztán az ér t é k e k e t,
a határozott értékeket megállá-
pithassuk.

Tjälde.

Ugy van.

Berent.

Hogy ezt elérjük, először is
egy oly üzletet kell vizsgálnunk,
mely legszétágazóbb, s mely a
sajátosság legtöbb nemével bír.

Tjälde.

Kétséggkívül.

Berent.

E tekintetben az öné első helyen áll. Nem lesz kifogása az ellen, ha tehát azt bonczkés alá vesszük?

Tjälde.

Nem, legkevésbé sem!

Berent.

Megengedi aztán, hogy az egyes tételekre nézve kérdéseket s megjegyzéseket tehessek?

Tjälde.

A mint tetszik.

Berent.

Tehát hogy elkezdjük . . . vegyük mindjárt a közelebb eső ingatlanokat. . . ezekből az egész vidékre nézve következtetést vonhatunk. Tehát például: a mjöl-stadi erdő . . . ezt ön, mint látom, 84,000 species értékben vette föl.

Tjälde.

Fölvehettem volna 100,000-ben is — csakhogy az efféle föl-számításoknál a bekövetkező gyors értékesítés szükségét is számba kell venni.

Berent.

Bekövetkező . . . e helyett: elkerülhetlen . . . Egészen az ön véleményén vagyok. Ez esetben azonban ezen erdő értéke egy kissé föl van csigázva.

Tjälde.

Ugy? . . . (Közönyösen.)

Berent.

Ön 50,000 speciesen vette.

Tjälde.

Igen ezelőtt 4 évvel. Akkor az erdők nagyon olcsón keltek.

Berent.

Aztán több mint 100,000 speciesáru fát kivágatott.

Tjälde.

Ki mondta azt?

Berent.

Holst cousul ur.

Tjälde.

Holst azt nem tudhatja.

Berent.

Ovatosnak kell lennünk.

Tjälde.

Természetesen. Az én bevállásom biztos vizsgáldáson alapszik.

Berent.

Abban nem kétkedem; de azért a számítás tülhajtott lehet.

Tjälde.

A mostani alacsony árak alapul még sem vehetők . . . mert ezek természetellenesek.

Berent.

A bankok azonban kénytelenek kiindulási pontul ezeket ven-

ni, e tekintetben már egy véleményre jutottunk.

Tjälde.

Ugy van, különben is ez érték-szabás rám nem tartozik, hanem azok, kiket közelebről érint — tiltakozni fognak.

Berent. (E közbeszólásra nem figyelve.)

Azt hiszem tehát, hogy e 84 ezeret leszállithatjuk 50,000-re.

Tjälde.

50,000-re (Nevet.) csak tessék!

Berent.

Ez arány szerint a Star erdőt alig tehetjük többre 20,000 speciesnél.

Tjälde.

Bocsánatot kérek, de — bár mint megjegyzém én rám nézve egészen közönyös — mit akar ön e leszállítással.

Berent.

Szándékom az, hogy eladás esetén a bankok kárt ne szenvedjenek, ép ezért veszem a mai legalacsonyabb árakat.

Tjälde.

Bátor vagyok megjegyezni, hogy hasonló eljárás mellett, az egész partvidék tönkre jut.

Berent. (Mosolyog.)

Azt majd meglátjuk.

Tjälde.

Rám nem tartozik, de maguk a bankok el vannak készülve erre?

Berent.

Bankokat eddig semmi veszély nem fenyegeti. Ha azonban működésüket folytatni akarják, szükséges, hogy a jó hitelüt a szédeltől megkülönböztetni tudják

Tjälde.

Én csak figyelmeztetni akarom, miután ön szives volt véleményemet kérni.

Berent. (Meghajtja magát.)

A hajógyárat összes készülékeivel ön 60,000-re tette.

Tjälde.

Ugy van, az épülőfélben levő két hajóval együtt.

Berent.

Melyeknek azonban ily bevezetlen állapotban, vevőjük nehezen akad.

Tjälde.

Az hiszi?

Berent.

Ön jobban tudja mint én, hogy most az emberek nagyon tartózkodók.

Tjälde.

Lehetséges . . . azonban hadd készüljenek el a hajók, azalatt az idő jobbra fordul.

Berent.

Nekünk azt kell vennünk, a mi megvan, s nem azt, mi csak lesz, ép ezért a hajógyárat készülékeivel együtt alig becsülhetjük többre 40,000-nél, s azt hiszem, hogy még ezt is magasnak találják.

Tjälde.

Képes lenne ön ily gyárat, ily berendezés- és előnyyel előteremteni, én bárhol legyen az, szívesen adok érte 40,000-et, s meg vagyok győződve, hogy 20 ezer tiszta nyereségem lesz, különösen ez üzletnél.

Berent. (Meghajtja magát.)

Megengedi, hogy folytassam?

Tjälde.

A mint tetszik... Kezdek kíváncsi lenni, vagyonomat az egészen új világitásban megismerni.

Berent.

A mi ezenkívül még nekem nagyon tulbecsültnek látszik, az azon ingatlan, a melyen most vagyunk, azaz ennek szántóföldjei, kertjei, házai, tárházai, rakodói — nem is szólva a sörházról s a gyárról, melyekre később visszatérek. Üzleti szempontból tekintve is az egész — úgy tetszik — túl van becsülve, mert mint ilyen, értékkel csak nagy tőkére nézve bírhat.

Tjälde.

Valóban úgy van.

Berent.

Azonban ily vevője alig akad. S a nagy tőkén kívül, még az ön rendkívüli és sokoldalú képességeivel is birnia kell, különben rá nézve mindez nagy részben, vagy talán egészben is értéktelenné válik.

Tjälde.

Nos — s tovább?

Berent.

Ehez járul még, hogy a lakházak fényüzése, eltekintve a többi teljesen fölösleges épületektől, eladásra kerülve, a becsárat sem fedezi. Megtörténhetnék, hogy e birtokot egy földmivelő venné meg, s ez a legvalószínűbb.

Tjälde.

Engem tehát ön már ki is dobtott innen?

Berent.

Számításaimból én az eladást ki nem hagyhatom.

Tjälde. (Fölemelkedik.)

S körülbelül mennyire becsüli ön az egészet?

Berent.

Kevesebbre felénél, azaz —

Tjälde.

Bocsásson meg, hogy kimon-

dom azt, mit eddig elfojtva tarték. Másnak tulajdonába így bétörni, s azon ürügy alatt, hogy véleményét kérjük, papiroson, ily fölvetésekkel megrabolni — szemtelenség.

Berent.

Én nem értem önt . . . én csupán kiindulási pontot keresek e birtok értékének megállapítására — s ön maga mondá, hogy ez önt nem érdekli.

Tjälde.

Semmi esetre! . . . De még akkor is, ha — úgy szólván — csak tréfából történnék, még akkor sem szabad egy becsületes embernek jóakaratulag előterjesztett fölvetéseivel, mint megbízhatatlan csalfasággal bánni el.

Berent.

A dolgok értéke felől most nagyon eltérök a nézetek, csupán ezt látom ebből és semmi mást.

Tjälde.

De nem bírja fölfogni, hogy ez annyi, mint testemen az elevenbe vágni? Hosszas fáradsággal szereztem e birtokot, apródonként, kitartó munkálkodásom épité, s rendkívüli erőfeszitésem tartá fönn a legborzasztóbb viszonyok között . . . s szerettem, családom szentelte meg . . . s forrasztá össze életemmel.

Berent. (Meghajolva.)

Mindezt föl birom fogni — a sörházat ön . . .

Tjälde.

Nem, nem engedem meg, hogy folytassa. Válaszszon ön számításai kiindulási pontjául más birtokot, s hozzá oly tanácsadót, a ki az ön különös felfogásával a helyzetről — inkább egyetért.

Berent. (Hátradölvé.)

Kár! . . . A bankok önnek megjegyzéseimre adott válaszaiból hasznot huzhattak volna.

Tjälde.

Elküldte mérlegemet a bankoknak?

Berent.

Igen, még pedig Holst s az én észrevételeimmel.

Tjälde.

Ez tehát kiszámított megrohánás volt? Azt hittem, hogy becsületes emberrel van dolgom.

Berent.

A bankok vagy én, én vagy a bankok, tökéletesen mindegy, miután képviselőjük vagyok.

Tjälde.

E példátlan vakmerőséget azal kimenteni nem lehet.

Berent.

Minden percz drága . . . A ban-

koknak a többi pénzüintézzettel értekezniök kell.

Tjälde.

Az én bevallásam tehát Chri-
stiniában értekezések tárgya lesz,
és pedig beleegyezésem nélkül,
sőt akaratom ellenére?

Berent.

De hisz ön szives volt azt ki-
indulási pontul följajánlani.

Tjälde.

Igen itt, e pillanatban s ön-
nek. Ön tehát ajánlatomat eleve
ölháználta.

Berent.

Ön ma délelött megigérte, hogy
hogy a közjó érdekében bennün-
ket fölvilágosit, de mi nyujthatna
nagyobb fölvilágositást, mint sa-
ját számítása.

Tjälde.

Ez eljárás egy neme a betöré-
fes tolvajságnak. Ön nekem ezért
selelni fog.

Berent.

Inditványoznám, hogy kerül-
jünk minden keményebb kifeje-
zést, legalább egyelőre, s inkább
a beküldött bevallások következ-
ményeire gondoljunk.

Tjälde.

Erre kettőnk közül egynek
nem sokára alkalma lesz.

Berent.

Talán a Lindháznak is.

Tjälde.

Tehát az ön s Holst megjegy-
zéseiivel kísért számvetésem neki
is eléje terjesztetett. Ő is meg-
van hiva az értekezletre?

Berent.

A mint az erős ágyuzás a
helyzetre világot vetett, jónak
láttam a bankokat ez iránt uta-
sitani.

Tjälde.

Ön tehát kémkedett? Ön meg-
akarja kísérteni összeköttetései-
met aláásni.

Berent.

E szerint ilyen az ön helyzete,
mivel ön fél?

Tjälde.

Itt most nem az én helyzetem-
ről van szó, hanem az ön maga-
viseletéről.

Berent.

Azt vélném, hogy maradjunk
a dolognál... A sörházat ön —

Tjälde.

Elég!... Az ön viselete oly
példátlanul álnok, hogy én mint
egyenes ember, kénytelen vagyok
minden további tárgyalást meg-
tagadni. Én — mint modám —
csak becsületes emberekkel szok-
tam érintkezni.

Berent.

Azt hiszem, hogy ön a helyzetet rosszul fogja föl. Ön a bankoknak annyival tartozik, hogy méltán követelhetnek öntől kimutatást. Így tehát ebben lelje ön magyarázatát annak, a mit azzal tenni fogunk.

Tjälde. (Önuralommal.)

Lehetséges, hogy itt félreértés forog fönn, a mi abból is látszik, hogy ön bizonyos körülményt nem ismer: azt t. i. hogy az én összeköttetésem a bankokkal meg sz ü n t . . . Nincs szükségem többé rájuk.

Berent.

E félreértés okozta mindenestre azt is, hogy a bankoknak az ön helyzetéről alkotott véleménye a Lindházzal is minél előbb közöltetik. Ugy vélem tehát, jó lesz, ha ön e véleményt megismerni igyekszik, hogy a hol talán érdekei kívánnák, ellensúlyozhassa.

Tjälde. (Meggfontolás után.)

Rajta hát! . . . De ne az egyes tételeket, hanem röviden az eredményt . . .

Berent. (Az iratokban lapoz.)

Az eredmény röviden az, hogy ön cselekvő vagyonát 454,000 speciesben vette föl, míg szerintem az csak 203,000 species.

Tjälde.

Ön tehát ezáltal adósságaimat 150,000-re növeszti.

Berent.

Megjegyzendő, hogy adósságainak fölszámítása sem egyezik meg az enyémmel.

Tjälde. (Nyugodtan.)

Az érthető. Például a Müller-féle tömegből eső osztalékot . . . egymástól eltérőleg számítottuk föl? . . .

Berent.

Hibásnak azonban csak egyik mondható, ha a tömeg csak 10% juttat, holott ön.

Tjälde. (Félbeszakítja.)

Hogy felfogásaink a dolgok értékéről csakugyan s feltűnően elütök, ne ismételjük. Mit vesztek a Müller-féle tömegnél az ön számítása szerint? . . .

Berent.

50,000 speciést. A mi a többi három tömeget illeti, p. o. a Sannefélét, ennél . . .

Tjälde.

Ne részletezzük. Adósságom összesen? . . .

Berent.

Várjon egy perczig . . . Az ön adóssága összesen, az ön számítása szerint 350,000, szerintem azonban 400,000, azaz pontosan: 396,860.

Tjälde.

Fedezetlen tehát...

Berent.

Fedezetlenül marad körülbelül 197,000, vagy kerekszámban 200,000 species.

Tjälde.

Nagyon jól van, csak beszéljünk kerekszámban!

Berent.

Az én s az ön számvetése között tehát különbség az, hogy ön 124,000-et mutat ki fölöslegül, míg én fedezetlenül 200,000-et találtam.

Tjälde.

Nagyonlekötelez... Tudja minő eszmét kelt mindez bennem?...

Berent. (Megnézi.)

Tjälde.

Mintha egy örülttel lenne dolgom.

Berent.

Erre már én gondoltam. — Franciaországban levő fakészletét nem vehettem föl, mert azt ön elfeledte ide szállítani. Pedig ez a helyzetén némileg javított volna.

Tjälde.

Szükségtelen!... Arról hogy önnek sem belátása, sem szive nincs, sokat hallottam, de ön hírenél is rosszabb. Nem tudom, mért nem mutattam önnek már

régen ajtót, de im most megteszem.

Berent.

Az nem sokára mindkettőnk számára nyitva lesz. Előbb azonban a tömeg átadásáról a törvényszéket kell értesitenünk.

Tjälde.

Ha ha ha!.. Tudja ön, hogy távirati uton e pillanatban anynyit kaptam, hogy nem csupán ideig óráig vagyok fedezve, hanem mindent rendezhetek.

Berent.

A távirda nagyon szép találmány, s mindenkinek nyitva áll.

Tjälde (egy kis gondolkozás után.)

Mit akar ezzel mondani?

Berent.

Az elébbi ágyudörgés engem is sürgönyözni kényszerített. — Lind úr még a hajón megkapja háza sürgönyét, s az ön által kért összeg aligha a pénztárban nem marad.

Tjälde.

Ez lehetetlen, ezt ön nem mérészelhette.

Berent.

Ugy van, mint mondtam.

Tjälde.

Adja ide számvetésemet, még egyszer meg akarom vizsgálni. (El akarja venni.)

Berent. (Kezét rátéve.)
Engedelmet kérek!

Tjälde.

Ön merészelné azt erőszakosan megtartani?

Berent.

És zsebembe tenni.. (megteszi) egy bevallás, keltezve és aláírva, nem csekély fontosságú okmány.

Tjälde.

Ön engem el akar veszteni, el jogilag, s el erkölcsileg!

Berent.

Ehez már ön rég hozzáfogott. Én ismerem az ön helyzetét. Különül belül egy hó óta levelezek bels külföldi házakkal, melyekkel ön üzleti viszonyban van.

Tjälde.

Mily ravasz ármánykodásnak lehet kitéve egy becsületes ember! Egy hó óta kémektől környeztetni.. Belopóznak házamba, s kilesik viszonyaimat, (kitör) de szét fogom tépni a hálót.. Megtanítom önt, mit tesz egy köztisztelőben álló czéget rágalmakkal tönkretenni!

Berent.

E köztisztelőben álló czég, a mint látom, már három év óta megvan ingatva. Az óta, hogy ön Müllerral összeköttetésbe lé-

pett. Csak szédelgő szövetkezik szédelgővel.

Tjälde.

Majd ha üzletemberrel beszéllek, megkísérlem magyarázatát adni, mért léptem Müllerral üzleti viszonyba, de önnek nem.

Berent.

Elég a phrázis!.. Lásson hozzá, hogy magát minél előbb fizetésképtelennek nyilvánítsa.

Tjälde.

Ha, ha!.. miért?.. mert ön egy darab papiroson engem tönkrejuttatott.

Berent.

Oh tudom, hogy egy hónapig még el tudna tengeni, de saját érdekében, s különösen mások érdekében nem adhatok jobb tanácsot önnek, mint hogy azonnal csődöt mondjon. Utazásom célja ennek eszközlése.

Tjälde.

Végre kimondta tehát!.. S ön mégis becsületes arczczal és úgy állott elém, mint kinek egyetlen célja fölvilágosítást nyerni.. A szilárd üzleteket a szédelgőktől megkülönböztetni kívánják... s erre hizelegve az én tanácsomat kérte!

Berent.

Ugy van. De itt e környéken nincs más szédelgő, csak ön, s

azok, kik önnel összeköttetésben vannak.

Tjälde. (Csillapodva.)

Ön tehát azon rejtett szándékkal lépett házamba, hogy engem tönkre tesz.

Berent.

Ismételnem kell, hogy e tönkrejutott háznak feje nem én vagyok, hanem ön.

Tjälde.

S nekem ismételnem kell, hogy e ház csak az ön agyában van tönkrejutva. Egy hó alatt sok történhetik, s már többször is tudtam kivezető utat találni.

Berent.

Azaz a hazugságok örvényébe mélyebben sülyedni.

Tjälde.

Ezt csupán üzletember ítélni meg. Ha ön értene hozzá, azt mondanám: adjon 100,000 speciest, s megmentek mindent és mindenkit. Ez méltó feladat volna oly lángészhez mint ön; s nevelné hirnevét, hogy éles tekintete a dolgok fenekére látott; mert ez által több mint ezer munkás jólétét mentené meg, s e vidék áldásos jövőjét biztosítaná.

Berent.

Nincs étvágyam e csalétekre!

Tjälde.

Azt hiszi, hogy önt akarom rá-

beszélni!? Nem... ez épen az, mit oly lángeszü üzletember, mint Lind, az első perczben megértett, s az ön szencsétlen közbejötté nélkül meg is tett volna. De ez még megtörténhetik, újra föl fogom keresni.

Berent.

Külföldre utazott.

Tjälde.

Azonnal utánna indulok.

Berent.

E nagy sietség valószínűleg felkölti gyanuját, különösen azok után, miket az óta tapasztalt.

Tjälde.

Attól nincs mit félni.

Berent. (Komolyan.)

De igen, van mit félni. Tőle most 100000 speciest kicsalni egyértelmű a csalással, különben is téved ha azt hiszi, hogy még most is megtenné.

Tjälde. (Meggondolás után.)

De igen... Ő gyorsan határoz... s aztán kibuvót keres. Én jól ismerem őt... De ön ezt nem teszi. Megmagyarázzam önnek, hogy 100000 species elég volna, hogy e nagyszerű üzlet ismét talpra álljon. Három hó alatt a veszteséget kiheverhetjük... ez világosabb a napnál...

Berent.

Igen, hogy ön egyik csalódásból a másikba rohan. Ezt tette ön hónapról hónapra már három éve.

Tjälde.

Mert az árak három év óta egyre lejjebb szálltak ... az borzasztó volt! ... de most már a válsághoz értünk, most már jobbra fordul ...

Berent.

Iden ... ezzel ámitotta ön magát szünetlenül.

Tjälde.

Nem, nem ... így gondolkozik minden eszes kereskedő.

Berent.

Minden szédelgő!

Tjälde.

Ne vigyen a kétségbeesésig! ... Tudja ön, mit állottam én ki e 3 év alatt, ... tudja ön, mire volnék képes? ...

Berent.

Még több hazudságra.

Tjälde.

Vigyázzon! ... Ugy van, igaz ... az örvény szélére jutottam, de az is igaz, hogy e három év alatt mindent megtettem, mire ember képes, hogy e süppedékből kivergődjem. Elmondhatom, hogy óriási erővel küzdöttem ... Ezért tehát megérdemlek egy kis jutalmat is. Ön föl

van hatalmazva, önnek hisznek! ... Lássá be most, mily küldetése van önnek ... ne kívánja, hogy én tanítsam meg rá! ... Igen ... hisz önre nézve is borzasztó lesz, ha száz meg száz ember szükségtelenül tökre jut.

Berent.

Kérem, végezzünk már valahára!

Tjälde.

Nem — inkább kárhozzam el, mintsem egy ily küzdelmet oly örült átadással végezzek!

Berent.

Mivel akarja hát végezni?

Tjälde.

Nincs oly kivezető út, a mit én már — oh ezerszer is meg ne hánytam vettetem volna; én tudom mit kell tennem! ... E nyomorult kis város gunykacaja, az egész partvidék káröröme nem fog hozzám érni.

Berent.

De hát mit akar ön?

Tjälde.

Majd meglátja (Egyre izgatottabb.) Semmi áron sem akar rajtam segíteni?

Berent.

Nem.

Tjälde.

Tehát ön engem kényszeríteni akar, hogy magamat még

e percben fizetéseképtelennek nyilvánítsam?

Berent.

Igen.

Tjälde.

Ördög és pokol! . . . Ön mérészli azt?

Berent.

Igen.

Tjälde. (Az izgatottság annyira erőt vesz rajta, hogy hangja fátyolozott lesz.)

Ön nem ismeri a kétségbeesést. Ön nem tudja, minő életet éltem én! . . . Most már azonban a válponthoz jutottam, és ime itt van, előttem áll azon ember, aki engem megmenthetne, de ki azt tenni nem akarja! . . . osztozzék tehát sorsomban ő is!

Berent. (Székében hátra dőlve.)

Ez nagyon tragikusan hangzik!

Tjälde.

Hagyjon föl a tréfával . . . könnyen megbánhatja! (Bezár minden ajtót, azután a nagy asztalból egy revolvert vesz ki.) Mit gondol, mióta tartom készen itt e fegyvert?

Berent.

A mint gyanitom, azon nap óta, a melyen vette.

Tjälde.

S mi célra vehettem? . . . Azt hiszi ön, hogy én, ki e város

fejedelme, s a partvidék legnagyobb embere valék, a bukás szégyenét elviselem.

Berent.

Viseli ön azt már régen.

Tjälde.

Ontól függ engem tönkre tenni, vagy megmenteni. Önök engem úgy rohantak meg, hogy ön nem érdemel kiméletet . . . őket pedig megvetem. Küldjön azonnal utasítást, hogy 70,000 speciést fölvehessek — többre nincs szükségem — de egy évre, s kammat nélkül, akkor mentve leszünk. Határozzon! gondoljon családomra, régi cégemre, s mind azokra, kik velem együtt buknak el; de gondoljon saját családjára is, mert ha nem teljesíti, mit követelni jogom van, e szabát élve nem hagyjuk el!

Berent. (A revolverre mutatva.)

Az az izé . . . meg van töltve? . . .

Tjälde. (Fölhuzza a sárkányt.)

Arról ráér meggyőződni . . . most azonban feleljen!

Berent.

Indítványozok valamit . . . löjje ön meg elebb — magát, s csak azután engem.

Tjälde. (Hozzá lép, s a pisztolyt homlokának szegezi.)

Ez ostoba tréfának véget vetek én mindjárt! . . .

Berent. (Föláll, zsebéből iratot vesz ki, s szétbontja.)

Im itt van a csödmegnyitás iránti kérvény. Ha ez okmányt aláírja, csak azt teszi, a mivel hitelezőinek, családjának és önmagának tartozik; engem s magát agyonlőve, egy erőszakos igazságtalansággal tetézi többi igazságtalanságait. Tegye le azt a pisztolyt, s vegyen egy tollat.

Tjälde.

Soha! . . . A mit tenni akarok, régen megfontoltam, de most ön is követni fog! . . .

Berent.

Tegyen tehát, a mit tetszik . . . de fenyegetéseivel hazudságra birni soha sem fog.

Tjälde. (Ki ez alatt pisztolyát leereszti, újra fölemeli és céloz.)

Tehát!

Berent. (Egyenesen hozzá lép, mérő szemébe néz, mialatt Tjälde pisztolyát önkénytelenül leereszti.)

Higyen nekem! . . . Én jól tudom, hogy az, ki a hazugság s félelem miatt lelke mélyében oly soká remegett, az sokat föltehet magában, de semmit sem mer. Ön ezt nem meri!

Tjälde. (Dühhel.)

Majd megmutatom hát!

(Visszalép, s újra fölemeli pisztolyát.)

Berent. (Követi.)

Vessen már véget e lármának

s szálljon magába, ismerje el mit cselekedett, s azután hallgasson.

Tjälde.

Nem, inkább a poklokra szállok, de te is.

Berent.

És a pejkon?

Tjälde.

A pejkon!?

Berent.

Igen . . . azt a parádés lovat értem, melyen ide vágatni látam, a mint a Müller-féle tömeg árveréséről visszatart. Lövesse magát agyon e lovon, mint egyiken legutóbbi s legnagyobb hazudságainak. (Csöndesen, közeledve.) Vagy a mi jobb lesz, — ha képes még reá, dobja el magától a hazudságot — akkor e tönk sokkal több áldást hoz önre, mint a gazdagság tevő.

Tjälde. (A pisztolyt elejti, s könyekben törve ki, a székbe roskad.)
(Csend.)

Berent.

On e 3 év alatt a legszörnyűbb harcot harcolta végig. Alig van azok közül, kiket ismerek, egyetlenegy, ki képes lett volna megtenni azt, mit ön véghez vitt. Azonban ön e harcban elveszté önmagát. — Ne riadjon vissza ön a csódtól, s a vele járó gyötrelmekről. Ha ön lelkét csak egyedül ez könnyitheti meg.

Tjälde. (Arczátkezébe rejtve zokog.)

Ah ah . . .

Berent.

Kötelességem teljesítéseért ön engem szitkokkal illetett. Erre válaszom az, hogy megbocsátok, (Csönd.) Most pedig fontolja meg helyzetét, s a vésznek nézzen szemébe úgy, mint férfiu.

Tjälde. (Mint elébb.)

Oh! . . .

Berent.

Szive mélyében be kell vallania, hogy megeléglé már, s hogy belefáradt — vesse tehát végét!

Tjälde. (Zokog.)

Berent. (Mellé ül.) — (Szünet.)

Nem lesz-e fölséges, ha lelkiismerete tisztaságát visszanyeri s egykor családjá körében, a szeretetteljes együttlétben csendes boldogságot talál? . . . a mit ezen idő alatt még csak keresni sem vágyott.

Tjälde.

Ah! . . . (Zokog.)

Berent.

Életemben nem egy üzletembert ismertem, s nem egy tárta ki előttem szívét. Ép ezért fel tudom fogni, mit állott ön ki e 3 év alatt — mi mindene hiányzott önnek a nyugodt álomtól kezdve, a békés étkezésig. Gyermekaire sem ügyelhetett, legfölebb azt vette észre, hogy utjában vannak. És felesége.

Tjälde.

Feleségem! . . .

Berent.

Igen . . . neki szegénynek elég baja **f**volt a sok vendégeskedéssel, melyek a szédelgést palástolni voltak hivatva, de melyek cselédei közül senkit sem viseltek meg annyira, mint őt.

Tjälde.

Oh az én türelmes, jámbor feleségem!

Berent.

Azt hiszem, inkább lenne ön ezentul üzletének legutolsó munkása, minthogy a kiállottakat újra kezdje? . . .

Tjälde.

Ezerszer, ezerszer inkább!

Berent.

Ezután arra is gondolhat, hogy mindenkivel szemben becsületes, s egyeneslelkü legyen, s ez által megtanulja ismerni az igazságot. Jöjjön írja alá! . . .

Tjälde. (Eléje térdel.)

Kegyelem! kegyelem! Ön nem tudja, mit kíván! — Hiszen saját gyermekeim el fognak átkozni, — tudom, mert csak az imént hallám . . . s azon üzletbarátim száma, kiket bukásom tönkre tesz, végtelen nagy . . . ők és családjaik! . . . Oh . . . és munkásaim! mi lesz belőlük? Tudja ön, hogy 400-on felül van-

nak, gondolja meg, ha ezek, s ezek családja kenyerüket vesztik! . . . Kegyelem! . . . Nem lehet, nem szabad aláírnom . . . mentsen meg, ne hagyjon el! . . . Bocsásson meg, hogy kényszeríteni akartam; most nézze: kérem önt! kérem s mind azok nevében, kik jóságára érdemesebbek mint én, — életemet a becsületbe és ernyedetlen munkálkodásba foglalva önnek szentelem.

Berent.

Én nem menthetem önt meg, s idegen pénzzel legkevésbé, annak teljesítése, mit ön kér — becstelenség volna.

Tjälde.

Nem, nem, nem! . . . Tárja eléjük egész állapotomat, helyezzen ha tetszik gondnokság alá, csak azt engedje meg, hogy valósíthassam terveimet, melyeket minden szakértő csak helyeselhet.

Berent.

Üljön le nyugodtan, s beszéljünk meg a dolgot.

Tjälde. (Leül.)

Berent.

A mit ön ajánl, nem ugyanaz-e, a mit ön már 3 éve üzött? Egymásután szedte ön fel a kölcsönöket, s mire ment velük? . . .

Tjälde.

A körülmények, a körülmények!

Berent. (Fejét rázza.)

Ön a valót a valótlanossággal oly sokáig téveszté össze, hogy a kereskedelemnek legegyszerűbb törvényeiről is megfeledkezett. Rosz körülmények között arra számítani, hogy majd jobbak jönnek, az eredmény nem lehet más.

Tjälde. (Fontosan.)

De maguknak a hitelezőknek, tehát a bankoknak is csak előnyükre szolgálhat, ha a vállalat fönnmarad.

Berent.

A szilárd hitelű kereskedelemre a szédelgők föntartásából semmi előny nem háramlik.

Tjälde. (Még meggyőzőbb hangon.)

De hisz saját tőkét ment meg.

Berent.

Oh az üzletet minden bizonynyal gondnokság fogja . . .

Tjälde. (Reménykedve fölkel.)

Nos — tehát? . . .

Berent.

De előbb önnek távozni kell.

Tjälde. (Megsemmisülve.)

Távoznom kell! . . .

Berent.

Az üzlet, mig jobb idöket érünk, természetesen saját tőkéjéből fog föntartatni, és nem kölcsönvettből.

Tjälde.

Nem kölcsönvetből.

Berent.

Bizonyára érti a különbséget.

Tjälde.

Igen, igen.

Berent.

Jól van. Fölfogja tehát, hogy ön nem tehet mást, mint ezt aláírni.

Tjälde.

Aláírni!

Berent.

Im itt az okmány! Jöjjön!

Tjälde. (Izgatottan.)

Ah! nem tehetem, nem tehetem!...

Berent.

Jól van, rövid idő múlva ez magától is bekövetkezik, s akkor a baj gonoszabb lesz.

Tjälde. (Ujra letérdel.)

Kegyelem — kegyelem! Nem mondhatok le a reményről... gondolja meg, oly küzdelem után, mint az enyém volt...

Berent.

Bocsásson meg! Önnek nincs bátorsága a következményeket elviselni!...

Tjälde.

Ugy van, úgy, — nincs!...

Berent.

Mondja inkább, nincs bátorsága becsületes életre térni.

Tjälde.

Igen — igen!

Berent.

Ember! Ön maga sem tudja, mit beszél! ..

Tjälde.

Nem... nem tudom, — de irgalmazzon!...

Berent. (Fölkel.)

Ön kétségbe van esve... Szánom önt!

Tjälde.

Nemde — nemde? ... Oh tegeyen próbára, kívánjon tőlem bármit... mondja ön... mondja...

Berent.

Nem nem!... a legelső mit kívánok: írja alá!

Tjälde. (A székebe roskad.)

Ah!... Miként néztek az emberek szemébe, én, a ki mindenkivel dacoltam, s a kik bennem mind megcsalódtak!...

Berent.

Ki a meg nem érdemlett tiszteltből sokat élvezett, a megérdemlett megaláztatásból is sokat kell eltűrnie. Ez oly törvény, mely alól én önt föl nem oldhatom.

Tjälde.

De irántam mindenki kegyetlenebb lesz, mint bárki más iránt. Megérdemlem, tudom jól, de elviselni képtelen vagyok.

Berent.

Hm! . . . Az ön ereje csodálatra méltó, e három év küzdelme megmutatta.

Tjälde.

Legyen könyörületes! . . . Az ön lángeze, az ön befolyása utat nyithat.

Berent.

Igen, hogy ezt aláírja.

Tjälde.

Mit vél ön? hát ha kéz alatt kiegyezném. Hogy ha ön javasolna ily rendezést — minden jól lenne . . .

Berent.

Írja alá . . . minden percz drága!

Tjälde.

Ah! . . . (Ingadozva közeledik, tollat vesz és sir.) Nem mer próbára tenni. Azok után, a mit én véghezvittem . . .

Berent.

De igen, ha aláírta.

Tjälde. (Aláírja; busan leül a székre, melyből Berent fölkelt.)

Berent. (Fölveszi, összehajtja és elteszi)

Ezzel most a törvényszékre sietek, aztán a távirdaállomásra. Valószínűleg még ma este összeírnak itt mindent, azért jó lesz, ha családját elkészíti.

Tjälde.

Miként tehessem azt? . . . Engedjen egy kis időt, legyen könyörületes! . . .

Berent.

Nem is tekintve mások érdekét, önre nézve jobb lesz, minél előbb. (Körül néz.) Egyelőre tehát kész vagyunk.

Tjälde.

Ne hagyjon el ön is! . . . ne hagyjon el!

Berent.

Most már bejöhet neje önhöz, nemde?

Tjälde. (Erőt véve.)

Igen.

Berent. (A pisztolyra.)

Ezt ime (fölveszi) nem viszem magammal. Itt merem hagyni, s ide teszem az asztalra. Ha önnek, vagy az önéinek szükségük lenne rám: értesítsenek!

Tjälde.

Köszönöm.

Berent.

Nem távozom addig a városból, míg a gonoszabbján tul nem leszünk. Ha segélyemre lesz szüksége, éjjel-nappal rendelkezék velem.

Tjälde.

Köszönöm.

Berent.

Most pedig legyen szives az ajtót kinyitni.

Tjälde. (Fölkel.)

Ah elfeledtem . . . bocsásson meg!

Berent. (Felöltöjét és kalapját veszi.)

Nem kívánja nejét beszólítani?

Tjälde.

Nem — egy kis időre van szükségem, míg összeszedem magamat. — A legrosszabb elérkezett . . .

Berent.

Azt hiszem én is, de épen ezért — (megrántja a csengetyüt).

Tjälde.

Mit akar ön?

Berent.

Mielőtt távoznám, meg akarok győződni, hogy nejét magához kéri.

Tjälde.

Ah, ezt nem kellett volna tennie.

(Egy irtok megjelenik.)

Berent. (Tjäldeére intve.)

Tjälde.

Kérje az asszonyt... kérje meg nőmet, hogy sziveskedjék hozzám fáradni.

Berent.

Azonnal! . . . (az el.) Isten önnel! . . . (El.)

Tjälde. (Az ajtó melletti székbe roskad.)

(A függöny legördül.)

Harmadik felvonás.

— Az iroda. —

1-ső jelenet. Tjälde, később Tjäldeéné.

Tjälde. (Egyedül; — a széken ül azon helyzetben, mint a függöny lementekor, aztán hirtelen fölkel.)

Mihez kezdjek? . . . Ő utána jönnek majd gyermekeim, . . . utánuk munkásaim . . . s aztán mások mind . . . mind! . . . Hát

ha menekülnék!? . . . de a törvényszék! . . . Oh levegőt . . . levegőt! . . . (A hátsó ablakhoz megy.) Oh mily szép idő van, . . . de nem nekem többé! . . . (Kinyitja az ablakot.) A »pejkó«! . . . (megfordul) Nem . . . nem nézhetek reá! . . . Mért van felnyergelve? . . . Ah igaz, hisz az ügy-

véddelel kezdett értekezés után szándékom volt . . . de most már mindennek vége van! . . .

(Egy eszmétől megkapatva, néhány lépést tesz és fölkiált.)

Igen . . . e lóval elérhetem a külső kikötőket, mielőtt a gőzös külföldre indulna. (Óráját nézi.) Igen, ez lehetséges! . . . s akkor mindenem tul vagyok. (A lépcsőn léptekeket hall, megijed.) Ki az? mit akarnak? . . .

T—né. (A lépcsőn.)

Hivattál? . . .

Tjälde.

Igen. (Fürkészve.) Felülről jössz?

T—né.

Igen, kissé pihenten.

Tjälde. (Részvétellel.)

Ah te aludtál — s én fölzavartalak!

T—né.

Nem, nem aludtam. (Lassan lejön.)

Tjälde.

Nem aludtál? . . . (félénken.) Akkor hát . . . (magában.) Nem, nem merem megkérdeni.

T—né.

Mit kívánsz?

Tjälde.

Azt akartam . . . (látja, hogy neje a revolvert nézi.) Csodálkozol, hogy oda tettem? . . . Azért történt, mert utaznom kell?

T—né. (Ki a pultnál marad.)

Utaznod? . . .

Tjälde.

Igen. Berent, az ügyvéd volt itt, mint talán hallhatád? . . . (Semmi válasz.) Üzleti ügyek . . . azonnal külföldre kell mennem.

T—né. (Gyöngén.)

Külföldre? . . .

Tjälde.

Csak néhány napra. Azért add elő köpenyzsákomat, s a szükséges fehérneműt . . . de gyorsan! . . .

T—né.

Ugy hiszem, hogy köpenyzsákom még nincs kiürítve, úgy van, mint midőn tegnap megérkezél.

Tjälde.

Annál jobb! . . . add ide!

T—né.

Tehát azonnal indulsz?

Tjälde.

Hah! . . . a gőzössel a külső kikötőből.

T—né.

Akkor egy percet se veszits.

Tjälde.

Rosszul vagy?

T—né.

Igen.

Tjälde.

Régi bajod.

T—né.

Igen. — Elhozom a köpenyzsákomat.

(Tjälde fölsegíti a lépcsőn.)

Tjälde.

Te szenvedsz, de majd jobban leszesz . . .

T—né.

Csak te lennél jobban.

Tjälde.

Mindenkinek tünni kell a magáét.

T—né. (Megáll s a lépcsőhöz támaszkodik, elbocsájtva.)

Együtt többet bírhatnánk.

Tjälde.

Az én ügyeimet te nem érted . . . s a tiedről beszélni nem volt időm.

T—né.

Oh . . . nem . . . (Fölfelé indul.)

Tjälde.

Segitsenek?

T—né.

Köszönöm.

Tjälde. (Előre jön.)

Sejti talán? . . . Eh mindig ilyen . . . Elvette bátorságom. — De nincs választás! . . . De pénz is kell! . . . Nehány aranyam van a fiókban . . . (A nagy asztalhoz rohan, kinyitja, néhány aranyat az asztalon számlál — majd a lépcsőre néz, hol neje leült.) Leültél? . . .

T—né.

Egy kissé elgyöngültem. De

most már megyek. (Fölkel és lassan fölvánszorog.)

Tjälde.

Szegény teremtés . . . ereje kimerült . . . (erőt véve.) Eh . . . nem . . . 5. 6. 8. 10. . . Ez nem elég . . . kell még néhánynak lenni. (Keres.) Ha ez elfogy, itt van még óráim és lánczom. 20 . . . 24 . . . több nincs . . . De az iratok! . . . Itt ne feledjem . . . (kirakja.) A föld ég lábaim alatt . . . de hol késik . . . hisz készen volt . . . Oh mennyit fog szenvedni . . . de tán kevésbé, ha távol leszek. Akkor tán könnyöretesebbek lesznek hozzám is, gyermekeimhez is . . . Igen gyermekeim! . . . (Ismét erőt akar venni.) De most most, már el . . . el . . . el! . . . Végre itt van! . . . (Fönn részvétel.) Segitsenek! . . .

T—né.

Köszönöm! . . . vedd a köpeny-zsákot . . .

Tjälde. (Elveszi azt lassan.)

Egy kissé nehezebb, mint utóbb.

T—né.

Ugy?

Tjälde.

Nehány iratot kell még beletennem.

(Az asztalhoz megy, a pénzt elteszi, s az iratokat becsatolja.)

De gyermekem, itt pénz van.

T-né. (Ki lassan előre jön.)

Igen . . . néhány arany, mit időnként adtál . . . gondoltam, szükséged lehet rá!

Tjälde.

De ez nagyon sok!

T-né. (Mosolyog.)

Magad sem tudod, mennyit adtál. . . .

Tjälde.

Mindent tud! . . . Nana (ki-tárja karjait.)

T-né.

Heuning! . . . (Zokogva ölelkeznek.)

T-né. (Kibontakozik, susogva.)

Ne hívjam a gyermekeket?

Tjälde. (Mint elébb.)

Nem nem! . . . ne szólj nekik, csak később! . . .

(ujra ölelkeznek.)

Tjälde. (Az utitáskát fölkapja.)

Menj az ablakhoz, hogy midőn lóra ülök, láthassalak . . . (Sietve indul — aztán megáll.) Nanna!

T-né.

Heuning!

Tjälde.

Bocsáss meg!

T-né.

Mindent!

Tjälde. (Sietve indul, az ajtóban az irodaszolgával találkozik, ki levelet hoz, átveszi, azzal.)

Berent ir? . . . (Fölbontja s az ajtóban olvassa, aztán az utitáskával kezében előre jön, s ujra olvas.)

»A mint öntől távozám, lovát fölnyergelve láttam, félreértések elkerülése végett értesitem, hogy háza rendőrökkel van körülvéve. Kész szolgálja Berent.«

T-né. (Az asztalhoz támaszkodva.)

Nem utazhatol? . . .

Tjälde.

Nem! (Leteszi a táskát, s homlokát törli.) (Csönd.)

T-né.

Heuning! . . . imádkozunk! . . .

Tjälde.

Mit akarsz? . . .

T-né.

Imádkozni, imádkozni! . . . Az ur segélyét kérni! . . .

(Könyvekben tör ki.)

Tjälde. (Hallgat.)

T-né.

Jőjj Heuning! . . . (Térdre hull.) Láthatod — itt emberi erő nem segít . . .

Tjälde.

De azt is tudom, hogy a z s e m segít.

T-né.

Ah! . . . Kisértsd meg egyszer . . . legnagyobb bajodban!

Tjälde. (Vivódik.)

T—né.

Soha sem akartad! ... Hallgattál előttünk ... s az Isten előtt is ... nem tártad fel soha szivedet, lelkedet egyikünk előtt sem! ...

Tjälde.

Elég! ...

T—né.

A mit te egész nap el tudtál titkolni, elárultad éjjel ... Oh az emberi ajk nem maradhat zárva! ... Melletted virrasztva, láttam szenvedésed. — Most ime tudod már, miért merültem ki. Éjjel álmatlanság, s titkolózás nappal ... az én szenvedésem több volt a tiédnél! ...

Tjälde. (A kandalló melletti székre roskad.)

T—né.

Menekülni vágytál ... Ha az emberektől futnunk, kell ki van más, a kihez fordulnánk! ... Azt hiszed, hogy élnék, ha ő nem lett volna.

Tjälde.

Sirva borultam le, kértem, könyörgtem — oh de mind hiába! ...

T—né.

Heuning! Heuning! ...

Tjälde.

Mért nem áldotta meg mun-

kalkodásomat, és küzdelmeimet? Most már mindegy! ...

T—né.

Ah ... így még iszonyutból tarthatsz...

Tjälge. (Fölkel.)

A legiszonyubb még ezután jó ...

T—né.

Mert magunkban van. (Szünet.)

2-dik jelenet. Előbbiek, Walburg.

(A lépcsőn mutatkozik, a hol a többit észrevéve, megáll.)

T—né.

Mit akarsz gyermekem?

Walburg. (Fölindulását fékezve.)

Szobámból rendőröket láttam házunk körül, s most pedig a törvénszék küldöttei léptek be.

T—né. (Azon székre ül, a melyről az imént férje kelt föl.)

Ugy van gyermekem. Atyád egy oly erőfeszítés után, mit csak Isten, s én láttam, minden vagyonát a törvénszéknek adta át.

Walburg. (Pár lépést tesz előre, megáll.) (Szünet.)

Tjälde. (A némaságot elviselni nem bírva.)

Rajta! elő mindazzal, mit Müller Nanna atyjára mondott! ...

T—né. (Fölemelkedik.)

Azt nem fogod tenni Walburg!.. Egyedül Isten a bíró!..

Tjälde.

Csak kezd el!... hisz én oly méltatlanul bántam veled!... (Megindulva.) hogy soha sem bocsáthatsz meg, hogy szeretetedet és becsülésedet elvesztettem.

T—né.

Gyermekem! Gyermekem!..

Tjälde.

Hogy haragod, szégyened nem ismer határt.

Walburg.

Atyám!... atyám!... (Az irodaajtón el.)

Tjälde. (Követni akarja, de a lépcsőnél roskadozni kezd, arra támaszkodik.)

T—né. (A székbe rogy. Hosszu szünet.)

3-ik Jelenés. Tjälde, Tjäldené, Jakobsen.

Jakobsen. (Ugy van öltözve mint előbb, csak hogy kabát helyett egy rövid vászon felöltöny van rajta. A külső irodákból jön. Tjälde csak akkor veszi észre, mikor már egészen mögötte van, ekkor két karját eléje tartja, mintha elakarná távolítani, de Jakobsen egyenesen hozzá lép s haragtól elfulladt hangon.)

Gazember!

A csőd.

Tjälde. (Visszahuzódik.)

T—né.

Jacobsen! Jacobsen!

Jakobsen. (Nem hallja.)

A törvényszolgákkal jöttem... a sörház könyveit, iratait lefoglalták... Az üzletet bezárták, a gyárban szintugy.

T—né.

Ah istenem!

Jakobsen.

A miért kezes lettem, kétszer annyi mint minden vagyonom.

(Fojtott hangon beszél, de mely a harag s a felindulástól remeg.)

T—né.

Kedves Jacobsen!...

Jakobsen (az asszony felé fordulva.)

Mindig mondtam neki, mikor aláíratott, hogy hisz nekem nincs annyim, s ez nem igazság« de ő azt felelte, hogy csak formáság az Jacobsen, — de mondtam »e formáság nem becsületes.« — »Kereskedői formáság« — mondta ő — »mindenki így tesz«... de mert, a mit tudok, tőle tanultam, bíztam benne. (Fölindulva.) És így beszélt rá mindig, egyszer mint másszor. Most már többel tartozom, mint mennyit egész életemben megfizethetnék... Megbecstelenítve kell élnem, úgy kell meghalnom... Érti ezt asszonyom?

T—né. (Hallgat.)

Jacobsen. (Tjaldéhez, ki esengve néz rá.)

Hallod? — feleséged nem tud mit felelni!... Gazember!

T—né.

Jacobsen! Jacobsen!

(Mind felindultabban.)

Jacobsen.

Önt asszonyom tisztelem, becsülöm... De ő engem arra vitt, hogy megcsaljak másokat,... s miatta sok embert tettem szerencsétlenné!... Én bennem biztak, s én biztam ő benne. Azt mondtam nekik, hogy ő az egész vidéknek jötevője, s kötelességünk őt a nehéz időkben segíteni. S most sok szegény családnak háza, földje utána megy. S erre ő engem használt föl... Mily galád, szivtelen ember! (Tjaldéhez.) Nagy kedvem volna... de nem is tehetek mást, minthogy kezem sulyát — (meg akarja ragadni.)

T—né.

Jacobsen, értem!...

Jacobsen. (Elbocsátja.)

Igen önért asszonyom... mert önt tisztelem, becsülöm, de minő arccal álljak most azok elé, kiket szerencsétlenségbe taszítottam? Azt hiába mondom el, hogy mikként volt a dolog, mert azzal

nem adom vissza mindennapi kenyereket! s hogyan kerüljek feleségem szeme elé!... (megindulva) ki annyira bizott bennem, s azokban, kikben én biztam. S aztán gyermekeim!... s ez a legkeservesebb! — mi mindent fognak hallani! — Meghallhatják nem sokára, hogy milyen apjuk van, meghallhatják azok gyermekeitől, kiket szerencsétlenné tettem!

T—né.

Im, maga is érzi mily fájdalmas ez!... kiméljen tehát másokat, legyen könyörületes!...

Jacobsen.

Önt tisztelem, becsülöm... de mégis sanyaru dolog, hogy ezentul egy falat kenyér sem lesz házamban, mit magunkénak mondhatnánk, mert többel vagyok adós, mint mennyit egész életemben lefizethetnék. Ez sanyaru dolog asszonyom, nagyon sanyaru!... Hol lesznek ezentul szép csendes estéim, és gyermekeimé! s vidám vasárnapunk!... de tőlem is legyen mit hallania! Gazember! Óraszámra foglak üldözni!

(Tjälde iszonyodva az iroda felé menekül, hounnan a gondnok két tanuval és Sannással lép be. Tjälde hátra megy s ráborul az asztalra a belépőknek háttal van.)

4-ik Jelenés. Elébbiek. Gondnok, a tanuk, Saunás.

Gondnok. (Tjälde mögött.)

Bocsánat!... A könyveket s az iratokat!

(Tjälde föléled — a kandallóhoz siet, s arra támaszkodik.)

Jacobsen (követi, suttogva.)

Gazember!

(Tjälde ismét menekül, s az ajtó melletti székre ülván, arcát kezébe rejt.)

T—né (fölkel, suttogva.)

Jacobsen! *Jacobsen!* (az közeledik.) Akarva, szándékosan soha sem csalt meg ő senkit! A minnek ön nevezi, ő nem volt az soha, s nem is leszen — (leül.)

Jacobsen.

Önt tisztelem, becsülöm; de ha ő nem hamislelkü csaló, akkor a világon senki sem. (Sir.)

T—né (a székre visszadölvé ő is elfödi arcát. — Rövid szünet. — Ekkor a távolból moraj hallszik, mintha több száz ember hangja volna. A gondnok s a tanuk abba hagyják a vizsgálatot és özszeirást, s mind fígyelnek.)

T—né (nyugtalanul.)

Mi az?

(Sannás és a gondnok az első ablakhoz mennek, *Jacobsen* a hátulsóhoz.)

Jacobsen.

Ezek a sörház, a gyár s a ha-

jóműhely munkásai. (Az asszonyhoz lép.) A munka egyelőre felüggesztetett; de ma fizetési nap is van, s ők nem látják bérüket! (A többi folytatja munkáját.)

Tjälde (kétségbeesve előre jön.)

Erről megfeledkezém!

Jacobsen (feléje megy.)

Igen... menj ki csak közéjük, meg fogod hallani mí vagy.

Tjälde (az utitáskát kinyitja, halkan.)

Ne itt a pénz... de aranyak. Eredj hát rögtön a városba, váltsd fel, s fizesd ki őket.

T—né (szintén halkan.)

Tegye meg *Jacobsen!*

Jacobsen.

Az ön kedvéért legyen!... akkor... tehát a pénz itt van... az uti táskában... (fölnyitja) s az uti táská igy fölkészítve... Tehát ő szökni akart!... s pedig a munkások bérével!... Hogy ha ő nem gazember —!

T—né (mialatt *Tjälde* elfordul, halkan.)

Siessen! különben ide jönnek.

Jacobsen (halkan.)

Megyek már.

Gondnok (utját állja.)

Bocsánat!... innen semmit sem szabad kivinni, mig megvizsgálva és fölírva nincs.

Jacobsen.

Ma fizetési nap van, s ebben van a pénz.

T—né.

Jacobsen felelős lesz érte, s be fog számolni.

Gondnok.

Az már más. Jakobsen becsületes ember. (Visszavonul.)

Jacobsen (az asszonyhoz halkán, de megindulva.)

Hallja asszonyom? Engem ő is becsületesnek tart. De nem sokára senki sem fog annak tartani. (Megy, de Tjälde előtt halad el, halkán) Gazember!... de visszajövök!... (el.)

Gondnok (munkáját elvégzé, Tjäldehez.)

Bocsánat! A szobák, s a család lakosztályainak kulcsait kérjük.

T—né. (Férje helyett.)

A házfelügyelőnő önökkel megy. Sannäs! ime a kulcs a kulcsos szekrényhez. (Sannäs átveszi.)

Gondnok, (Egy pillantást vet Tjälde értékes láncára.)

Rajta levő öltönyei megmagyarnak, de ha ezek között értékesebb ékszerek vannak, akkor...

Tjälde. (Óraláncát leakarja kapcsolni.)

Gondnok.

Tartsa meg!... Csupán jegyzékbe vesszük.

Tjälde.

Nem akarom megtartani.

Gondnok.

A mint tetszik. (A tanuk egyike átveszi.) Isten önnel!

(Signe, s mögötte Hamar az iroda ajtajában megjelennek, s az utóbbit látták. A gondnok, Sannäs és a tanuk jobb oldalt akarnak távozni.)

Gondnok.

Ez ajtó zárva van.

Tjälde. (Mintegy állomból serkenve.)

Csakugyan!... (Oda megy s kinyitja.)

5-ik Jelenés. Tjälde, Tjälde, Signe, Hamar, Sannäs (egy percre.) Később: **Walburg.**

Signe. (Előrohan.)

Anyám!... (Ez előtt térdre rökad.)

T—né.

Igen gyermekem, a megróbáltatás napja érkezett, s félek, hogy mindnyájan gyöngék leszünk.

Signe.

Anyám! mi lesz ebből!?

T—né.

Azt az isten tudja;

Signe.

Én Hamarral elutazom az ő Ulla nénjéhez, azonnal megyek.

T—né.

Az a kérdés, hogy Ulla néni akar-e még rólad tudni valamit?

Signe.

Hogyan Ulla néni?... Mit gondolsz?

T—né.

Hogy te gazdag szülék gyermeke voltál! s nem ismered az életet.

Signe.

Hamar! Ulla néni nem fogadna el engem?

Hamar. (Kis gondolkodás után.)

Én nem tudom.

T—né.

Nos hallod gyermekem!... Most néhány óra alatt többet fogsz tanulni, mint eddig egész életedben.

Signe. (Iszonyodva, suttog.)

Tehát azt hiszed...?

T—né.

Hallgas!... (Signe arcát anyja élébe rejti.)

(Óriási hahota, mintha több száz embertől eredne.)

Hamar. (Az első ablakhoz rohan.)

Mi az?

Sannäs. (A jobb o. ajtón be, s a látsó ablakhoz, Tjälde, T—né és Signe föllátnak.)

Hamar.

A »pejkó«... az ő kezükbe került.

Sannäs.

Egy emelvényre vezették — s úgy tesznek, mintha nyilvánosan elárverezni akarnák.

Hamar.

Ők kinozzák őt...

Sannäs. (Ismét kifut.)

Hamar. (Fölkapja az asztalról a revolvert, s megvizsgálja meg van-e töltve.)

Várjatok csak!

Signe.

Mit akarsz? (A mint az indul, Signe utána, s visszatartja.)

Hamar.

Bocsáss!

Signe.

Előbb mondd mit akarsz? Közéjük akarsz menni egyedül?

Hamar.

Igen.

Signe. (Karjával átfogva.)

Innen nem távozol!

Hamar.

Vigyázz! a revolver töltve van!

Signe.

Mit akarsz azzal?

Hamar. (Kiszabadítja magát, s erély- és határozottsággal.)

A pejkó fejébe egy golyót röpteni, nem méltó hozzá e szemétnép. Ő nem kerülhet árverésre még tréfából sem, annál kevésbé komolyan... De eltalálok én őt innen is. (Az első ablakhoz rohan.)

Signe. (Utánna kiáltva.)

De lövésed embert találhat!

Hamar.

Kezem sokkal biztosabb! (Céloz.)

Signe.

Atyám! ha most innét lövés történik, most ..

Tjälde. (Előre rohan.)

A ló a tömeghez tartóik, ép úgy mint a revolver!

Hamar.

A parancsolgatás ideje lejárt!

Tjälde. (Tjälde a revolvért megragadni akarja, ez elsül. Signe egy sikoltással anyjához rohan.) Künn ekkor egészen ablak alatt iszonyu ordítás támad:

Ők lövöldöznek ránk! lövöldöznek ránk!

(Ugyanakkor több ablaktörés hallik, a szobába kövek repülnek. Kiabálás, kacaj. Walburg, ki az iroda ajtaján berohant, atyját testével fedezi, s fejével az ablak felé fordul.) Egyes hangok az ablaknál:

Ulánnam emberek!

Hamar. (A revolvért az ablaknak szegezve.)

Kisértsd meg!

T—né és Signe.

Ránk törnek!

Walburg.

Te nem fogsz löni. (Elébe áll.)

Tjälde.

Sannás ott van a rendőrökkel!

(A zajból ez erős kiáltás hallatszik: „**vissza!**“ ezt ismét újabb moraj követi, s e közben egy hang:

Nem! Ők lövöldöznek ránk, a kiket megcsaltak!... újra: víz-

szá!! — a moraj lassan mindig távolodik, mig végre csönd lesz.)

T—né.

Adjunk hálát istennek!... ki most igazán nagy veszedelemtől uentett meg. (A székbe roskad. Csend..) Hol vagy Henning!?

Tjälde. (Hozzá jön, kezét fejére teszi, aztán izgatottan megfordul, s hátra megy. Szünet.)

Signe. (Ki anya tábainál térdel.)
De nem fognak-e visszajönni?
nem jobb volna-e innen távoznunk?

T—né.

Hová mehetnénk mi?!...

Signe. (Kétségbeesve, de némi nyugalommal.)

De mi lesz hát belőlünk?

T—né.

A mi az istennek tetszik!... (Szünet.)

Hamar. (Észrevétlenül a háttérbe somfordál, s a revolvért a székre téve, elinal.)

Walburg.

Signe, nézz körül!

Signe. (Főllál, körülnéz, s halkan felsikolt.)

T—né.

Mi az?

Signe.

Előre tudtam!

T—né.

Mi történt?

Walburg.

Mi történt?... Minden jómo-
du háznak megvan a maga had-
nagya, a mienk nem az már, te-
hát ő is eltűnt.

T—né.

Signe!... gyermekek!

Signe. (Keblére borul.)

Anyám!

T—né.

Hadd enyészszék el minden
hamisság!... Ne panaszkod-
junk! —

Signe.

Anyám! anyám! (Sirva.)

T—né.

Jobb hogy így történt... No
gyermekek!... ne sirj!

Signe.

Nem sirok... de szégyenlem
magamat... szégyenlem maga-
mat. (Sir.)

T—né.

Nekem van okom pirulni, mert
nem volt erőm gátolni mit, hely-
telennek láttam.

Signe. (Mint elébb.)

Anyám!...

T—né.

Most tehát egészen el vagyunk
hagyatva, — de legalább sem-
mink sincs már, mit elvehetnének.

Walburg. (Izgatottan előlép.)

Anyám! én is elhagylak ti-
teket.

Signe. (Felé fordul.)

Te is Walburg?... most?

Walburg. (Megindulva.)

A üzlet feloszlott, most hát
mindenkinek kötelessége magá-
ról gondoskodni.

Signe. (Folyvást nővére felé for-
dulva áll háttal a nézőknek.)

De mit tegyek én, ki semmi-
hez nem értek?

T—né. (Ki székébe visszaha-
nyatlott.)

Rosz anyának kell lennem
mégis, hogy gyermekim mind így
elhagyni vágnak!

Walburg. (Kihivólag.)

Nem maradhatunk!... Nem
élhetünk, nem szabad továbbra
is a tömegeből élnünk. Elég soká
emésztettük a...

T—né.

Hallgass!... atyád ott van!
(Szünet.) Mit akarsz gyermek!?

Walburg. (Küzdés után szeliden.)

Holst irodájába lépek, meg-
akarom tanulni a kereskedelmet,
aztán magam kezdek üzletet.

T—né.

Nem tudod mibe fogsz.

Walburg.

De azt igen, mit hagyok el.

Signe.

És én, ki csak teher vagyok,
mert semmit sem tudok...

Walburg.

Valamit csak tudsz!... Ha másként nem lehet, menj szolgálni... mit tesz az?... De a tömegeből élni?... ah nem egy perczig sem!...

Signe.

Mi lesz anyánkból?

T—né.

Ő atyátok mellett marad.

Signe.

Egyedül?... te ki oly gyöngé vagy!?

T—né.

Nem egyedül.. Atyátok és én.

Tjälde. (Elölép, neje kezét nyújtja neki, ő megcsókolja azt, aztán térdre borul előtte, s fejét öblébe rejti.)

T—né. (Kezét fejére téve, nyájaszkodva.)

Gyermekek! bocsássatok meg szegény atyátoknak, ez a legszebb mindenek fölött, a mit tehettek. (Tjälde ismét föláll s a háttérbe megy.)

(Az iroda-szolga levéllel be.)

Signe. (Félve visszavonul.)

Ezt ő küldi... de én többé mitsem akarok tudni róla.

(Az iroda-szolga Tjälde-nek nyújtja.)

Tjälde.

Többé nem fogadok el levelet.

Walburg. (Ki ez alatt a szolgálával beszélt.)

Sannästöl?

Tjälde.

Tehát ő is?

T—né.

Vedd el Valburg, s olvasd!... hadd jöjjön, minek jönni kell!

(A szolgálát adja s el.)

Walburg. (Fölnyitja, egy pillanattal átfutja, aztán egy kissé megindulva fönnhangon olvassa:)

»Mélyen tisztelt főnök ur! Azon nap óta, hogy házába léptem, mindent önnek köszönhetek. Ép ezért ne vegye rossz néven a mit most teszek! Ön tudja, hogy nyolcz év előtt egy kis örökséghez jutottam. Ez összeget én forgatgattam, még pædig azon üzletágakbån, melyeket a nagykereskedés még nem keresett föl. (Születet tart.) Ezekbõl származott nyereségemet — körülbelõl 7000 species — tiszteletteljes hálából önnek ajánlom föl, mert tulajdonképen önnek köszönhettem. Ön képesebb lesz mint én ezt megtöbbszörözni.

Ha ehez az én segélyemre szüksége volna, rendelkezék velem, mert nincs forróbb kívánatom, minthogy önnel maradhassak.

Bocsásson meg hogy ezzel most alkalmatlankodom, de nem tehettem másként. Sannäs J.«

(Tjälde ez alatt előre jött, s neje jobbára állt.)

T—né.

O Henning, ha azok közül, kikén te segítél, ez órában csak egyetlen egy is megemlékszik rólad — meg vagy jutalmazva.

Tjälde. (Fejével biczczent s hátra megy.)

T—né.

Oh gyermekim!... látjátok, hogy ő, az idegen — atyátokhoz mennyire hű marad!

(Csönd. Signe a nagy asztalra borulva sir. Tjälde a háttérbe ment, s miután föl s alá járt — fölmegey a lépcsön.)

Walburg.

Nem jó volna, ha én beszélnék Sannással?

T—né.

Tedd azt gyermekem! E percben én nem volnék rá képes, s atyád sem! Azért tedd te azt!... (Fölkel.) Jöjj Signe! beszélgesünk kissé. Szíved tudom, most nyitva lesz... Oh mily rég ideje már, hogy egymáshoz bizalmasan szölkünk?... (Signe anyját átöleli.)

T—né.

Hol van atyátok?

Walburg.

A felső szobába ment.

T—né. (Signere támaszkodva.)

Jól tette, — neki nyugalomra van szüksége; oh de... azt alig találhat... (menve) nehéz napunk

volt... de az isten majd jobbra fordít mindent... (A jobb o. ajtón el.)

Walburg. (A háttérbe megy, csönget, irodaszolga be.)

Ha Sannäs künn van, mondd neki, kéretem, sziveskedjék egy pillanatra hozzám bejönni. (Az el.) Talán be sem jön, ha megtudja, hogy én várom. (Figyel.) Ő jön.

(Elöre jön.)

6-ik Jelenés. Walburg, Sannäs.

Sannäs. (Belép s a mint Walburgot megpillantja, megáll, s kezeit háta mögé r jti.)

Ön az?

Walburg.

Kérem lépjen közelebb!

Sannäs. (Tétovázva néhány lépést tesz.)

Walburg. (Nyájasan.)

Jöjjön hát!

Sannäs. (Néhány gyors lépést tesz.)

Walburg.

Ön egy levelet küldött atyámanak.

Sannäs. (Rövid gondolkodás után.) Igen.

Walburg.

S abban ön neki egy igen szives ajánlatot tett.

Sannäs. (Mint elébb.)

Igen... igen... azaz... az magától értetődik.

Walburg.

Ugy?... Én nem vagyok az ön véleményén. De annak, ki tette becsületére válik. (Csönd.)

Sannäs.

Reményelem, hogy elfogadja.

Walburg.

Azt nem tudom. — Attól függ van-e szüksége rá?

Sannäs.

Van-e szüksége rá?

Walburg.

Igen! — (Csönd)

Sannäs. (Féléken pillant rá.)

Parancsol még valamit a kisaszszony?

Walburg. (Mosolyg.)

Parancsolni?... nem, nem parancsolok.. — Ön ajánlatot tett, hogy ezentúl is atyámnál marad.

Sannäs.

Igen... igen... azaz, ha atyja is akarja.

Walburg.

Nem tudom... különben akkor egyedül lesz velem, s anyámmal... mással senkivel.

Sannäs.

Ho... hogyan?... de hát a kisaszszony?

Walburg.

A mi Signet illeti, ő nem tudom mihez fog, de én még ma elhagyom a házat.

Sannäs.

Hogyan?... ön tehát...

Walburg.

...állást keresek egy kereskedői irodában. Ha tehát ön atyámnál marad, el kell készülnie a magányra. (Szünet) Ön nem gondolt erre ugy-e?

Sannäs.

Ne...nem, s mégis úgy hiszem, hogy ez esetben atyjának nagyobb szüksége lesz reám.

Walburg.

Az bizonyos. — De mégis mit akar azzal, hogy sorsát atyáméhoz köti?... az övé most nagyon bizonytalan.

Sannäs.

Mit akarok?

Walburg.

Egy fiatal embernek, jövőjére nézve csak kell tervének lenni.

Sannäs.

I...ig...igen. En csak arra gondoltam, hogy helyzete egyelőre igen súlyos leend.

Walburg.

Minden bizonynyal, de önnek magára kell gondolnia. Arról kell gondoskodnia, hogy magának állást szerezzen.

Sannäs. (Zavarral)

Nem szeretek magamról beszélni.

Walburg.

De én akarom. Csak ellvámi céljának lenni?

Sannäs.

Ha az igazat meg kell mondanom — nekem Amerikában vagyonos rokonaim vannak, kik már évek óta sürgetnek, hogy hozzájok menjek. Egy nagy üzletben egy nagyon előnyös állást minden perczben elfoglalhatok.

Walburg.

Valóban? ... — s mért nem fogadta el már rég ezen ajánlatot? ...

Sannäs. (Nem felel.)

Walburg.

Tehát áldozat volt öntől, hogy eddig nálunk maradt.

Sannäs. (Hallgat.)

Walburg.

S még nagyobb áldozat, hogy még most is maradni akar?

Sannäs. (Nagy zavarral.)

Én nem tártottam annak.

Walburg.

Atyám ily nagy áldozatot öntől nem fogadhat el.

Sannäs. (Megijedve.)

Miért nem?

Walburg.

Mert azt még kívánni is sok volna. Én mindenesetre ellenezni fogom.

Sannäs. (Majd nem sírva.)

Ön kisaszszony?

Walburg.

Igen. — A viszszaélésnek végett kell vetni.

Sannäs.

Viszszaélés — ? ... — a mi engem boldogít?

Walburg.

Ha atyámmal erről szólni fogok, nem kétlem, hogy nekem igazat fog adni.

Sannäs. (Félénken.)

Hogyau?

Walburg.

(Rövid gondolkodás után.) Megmondom neki, hogy ön nekünk eddig is nagy áldozatot hozott, s hogy most még nagyobbakat akar hozni.

(Szünet. Sannäs lehajtja fejét, s arcát kezével eltakarja, de a miut eszmél s megint háta mögé rejti, de továbbra is megtörtten áll.)

Walburg. (Szeliden de határozottsággal.)

Gyermekségem óta megszoktam kutatni, a mi az emberek tettei és szavai mögött rejtezik.

Sannäs. (Az elébbi állásban de nyugodtan.)

Megszokta ön, hogy keserű, kegyetlen és igaztalan legyen.

Walburg. (Mehökken, majd erőt vesz és szeliden.)

Ne mondja ezt Sannäs? Az nem kegyetlenség, nem igaztalanság, ha jövőjére gondolok, s a családástól megkimélni akarom.

Sannäs. (Kinosan találva.)

Kisaszszony!

Walburg.

Legyen igazságos maga iránt. Akkor azt is, mit az imént mondték helyesebben itéli meg.

Sannäs.

Parancsol még valamit?

Walburg.

Nem parancsolok semmit. a mit kívántam elmondtam. Most már csak egy istenhozzádot mondok önnek — s teszem azt a legmélyebb hálával mind azon jóért, mélylyel irántam, s valaményünk iránt viseltetett. Isten ünnel Sannäs!

Sannäs. (Magát meghajtja.)

Walburg.

Hát kezet sem nyójt?. Igaz, én megsértettem önt, s most bocsánatot is kérek érte. (Egy pillanatilag szünetet tart.) S én is megbocsátok önnek, hogy egykor megsértett.

Sannäs.

Én?... én soha sem sértettem még önt!

Walburg.

De igen!... Egy nőt nevétségessé tenni, mindig sértés.

Sannäs. (Meghajtja magát s menni készül)

Walburg.

De azért Sannäs, váljunk mint jó barátok. Ön Amerikába utazik... Én is utazom, csakhogy

idegenekhez... Kivánjunk hát szerencsét egymásnak.

Sannäs. (Megindulva.)

Éljen boldogül kisaszszony! — (Megy.)

Walburg.

Sannäs! kezét!...

Sannäs. (Megáll.)

Nem kisaszszony.

Walburg.

Ne legyen gyöngédtelen, nem érdemlem öntől.

Sannäs. (Ismét menni akar.)

Walburg. (Szigorral.)

Sannäs!

Sannäs. (Megáll.)

Kezemtől az öné veres lehetne kisaszszony. (Büszkén kiegyenesedik.)

Walburg. (Rövid küzdés után.)

Nos igen, mi megsértettük egymást, de mért ne bocsássunk meg egymásnak?

Sannäs.

Mert az imént újra megsértett, még jobban mint valaha.

Walburg.

Nem, ez sok!... Én itt beszéltem önnek, mert tartozom vele magamnak, hogy egy ferde helyzetet elkerüljek, s kötelességem volt idejében figyelmeztetni önt is, hogy ne tegye ki magát csalódásnak, s ezt ön sértésnek nevezi. Ki sértette itt meg a másikat?

Sannäs.

Ön sértett meg engem, mert rólam így vélekedik. Nem keseríté-e meg kegyetlenül életem legönzéstelenebb tettét?

Walburg.

Az semmi esetre sem volt szándékom, s nagyon örülnék, ha csalódtam volna.

Sannäs. (Nemes haraggal.)

Örülne! Tehát örülne, ha valóban meggyőződnék hogy nem vagyok — nyomorult?

Walburg. (Nyugodtan.)

Ki állította azt?

Sannäs.

Ön! — Ön ismeri szívem gyöngegségét, — de azért nincs joga azt hinni rólam, hogy most lesbe állok, hogy atyja szerencsetlenségéből hasznot húzzak... Röviden... ki nekem ily aljas érzelmeket tulajdonít, annak én nem nyújtok kezet. — S miután oly sokáig gyötrött, hogy bátorságomat viszszyantertem, hallja még ezt is: E kéz (kitárja) az ön atyjának hü szolgálatában fagyott meg, s lett vörös. Ép ezért tarthatta volna leánya méltóságán alólinak, hogy azt kigúnyolja. (Menni akar de rögtön visszatér.) Még egyet: Kérje ön most atyjának kezét, s el ne bocsássa; ez sokkal nemesebb, mint szerencsétlenségében el-

hagyni. Ez illőbb leend, mint az én jövőmmel törődni, mert — legyen nyugodt — arról én gondoskodom. S ha majd egykor, az ő szolgálatában, mely most bizonyára terhes leend, keze becsületben így megvörösödik, mint az enyém, akkor befogja látni, mily fájdalmat okozott nekem! Most még erre nem képes.

(Gyorsan az iroda ajtajának tart, de midőn az előszinre ért, kissé késlekedik.)

Walburg (Veszélyesen.)

Ej...mily haragos volt, — (komolyan) de valóban oly —!.. (utánna néz.)

Tjälde. (Felülről a lépcsőn.)

Sannäs!

Sannäs. (Az irodaajtóban, oly hangosan felel, hogy izgatottság észrevehető.)

Itt vagyok!

Tjälde. (Fönn a lépcsőn.) Sannäs! Sannäs! Jacobsent látom jönni! (Remegve előre jön, miatlatt beszél, Sannäs követi.) Kétségkívül ismét engem keres! Gyávaság tőlem, hogy nem tudom elviselni, de nem birom, ma nem, most nem... nem birom. —... Tartóztassatok, ne bocsássátok be... Fénekig akarom üriteni a keserű pohárt... (majdnem sugva) de ne egyszerre!... arcát kezébe (rejti.)

Sannäs.

Nem fog bejönni, legyen nyugodt! (Gyorsan s szilárd lépésekkel ki.)

Tjälde. (Ugyanazon állásban.)

Nehéz!... nagyon nehéz!...

Walburg. (Hozzá lép.)

Atyám!

Tjälde. (Félénken néz rá.)

Walburg.

Azon pénzt, mit Sannäs fölajánlott, nyugodtan... elfogadhatod.

Tjälde.

Mit akarsz ezzel mondani?

Walburg.

Azt, hogy én sem hagylak el, hanem melletted maradok.

Tjälde. (Kétkedve.)

Te Valburg?

Walburg.

Igen, egy kereskedői irodában akartam alkalmazást keresni, de azt hiszem legjobb lesz a tiedben.

Tjälde. (Bátortalanul rá néz.)

Nem értelek...

Walburg.

Nem értesz atyám?... Azt hiszem, hogy derék segéd válik belőlem, aztán majd újra kezdjük, s megkísértjük, nem tudnánk-e hitelezőidet kielégíteni.

Tsälde. (Vidáman, de félénken.)

Minő gondolat — gyermek!.. ki juttatá eszedbe!?

Walburg. (Egyik karjával átöleli nyakát.)

Atyám, bocsásd meg, mit eddig elmulaszték — mindent elkövetek, hogy hibámat jóvá tegyem! Oh mennyire vagyom dolgozni!...

Tjälde. (Még félig kétkedve.)

Gyermekem... gyermekem!

Walburg.

Atyám! két vágyam van, és mind határtalan: szeretni és dolgozni. (Mindkét karját nyaka körül fonja.) Atyám, nem bírom kimondani, mennyire szeretlek, s mennyire óhajtok munkálkodni — érted!...

Tjälde.

Ugy van... ez a te igazi lényed... Fölismerém ezt már még gyermekkorodban... de az óta egymástól elidegenültünk.

Walburg.

Ne többet erről!... Előre atyám! előre!... Azon üzletágak »melyeket a nagykereskedés még nem keresett föl«... nem ezék voltak szavai?

Tjälde.

E kifejezés tehát rád is hatott?

Walburg.

Ez legyen most irányadónk!
Aztán egy házacská, melyben
megvonulunk, egy kis szerény
hajlék künn a tengerparton...
Én neked segítek, anyámnak
meg Signe.. Most kezdünk csak
élni!...

Tjälde.

Mily öröm!

Walburg.

Előre jó atyám, csak előre bát-
ran! Egyetértő család — oh...
legyőzhetetlen!...

Tjälde.

Oh — ily támasz, ... s most!

Walburg.

Igen.... s most álljunk he-
lyünkre, együtt mindannyian oda
a hol eddig te egyedül álltál. Jó
szellemek lengjenek körülted!..
a hova csak nézz, mosolygó ar-
cot láss, s munkában gyors ke-
zet. S este asztalunknál vidám
körbe gyűljünk, mint gyermek-
korunkban.

Tjälde.

Oly nagy csapás után... oh
milyen nagy öröm!

Walburg.

Eső után dalol csak igazán a
madár... S ezen öröm többé
nem veszhet el, mert most már
van valamink, a mi megérdemli
a fáradságot, hogy éljünk érte.

Tjälde.

Jöjj velem anyádhoz, hadd ör-
vendjen ő is.

Walburg.

Oh isten az égben... e rövid
délután mennyire tanultam anyá-
mat szeretni!...

Tjälde.

Ezentul mindnyájan ő érte
dolgozunk!...

Walburg.

Igen... jó anyámért... most
már ő nyugodjék. Gyerünk, gye-
rünk hozzá!

Tjälde. (Megindultan.)

Előbb ölelj meg!... Oh hisz
már oly régen...

Walburg. (Megöleli.)

Atyám!

Tjälde.

S most anyádhoz!... (Mind-
ketten el.)

(A függöny legördül.)

Negyedik felvonás.

Három évvel később.

(Háttérben a nyílt tenger. Jobbról egy földnyelv nyulik a tengerbe, s ott szűk öblöt képez, melyben feszített vitorlákkal egy brigg horgonyoz. Balra a háttérben egy csinos faház, mely a kilátást részben elzárja. A ház előrésznél nyitott nagy ablak. Az ablakon keresztül a szobába látni, melyben egy magas íróasztalnál Walburg dolgozik. A szin előrésznél liget, jobbára nyírfák. A ház körül virágos kert. Az előtérben jobbra-balra kis kőasztalkák, s körültek faszékek. A háttérben egy faszék.)

1-ső Jelenés. Walburg (az asztalnál.) **Tjälde, T—né,** (később)
Signe.

(A mint a függöny felgördül, csak Walburg látható az ablaknál, kis idő múlva jön Tjälde, s nejét kereszéken széken tolja.)

T—né.

Ismét gyönyörű idő van!

Tjälde.

Gyönyörű! A tenger egész éjen nyugodt volt. A távolban néhány gőzhajó, s egy vitorlás, mely kikötött... halászbarkák, melyek himbálva a part felé usznak.

T—né.

S ha eszünkbe jut a vihar, mely tegnapelőtt dühöngött! .

Tjälde.

Igen... vagy az, a mely harmadfélév előtt életünk tengerén tört ki... Az éjszaka, hidd el — ép erre gondolék!...

T—né.

Ülj ide mellém.

Tjälde.

Hát rendes sétánk?

T—né.

Nagy a hőség.

Tjälde.

Nekem nem árt.

T—né.

Neked nem, mert te óriás vagy, de engem megvisel, és... inkább téged akarlak nézni.

Tjälde. (Széket vesz.)

No... nézz meg tehát!...

T—né. (Leveszi kalapját s homlokát törli.)

Látszik, hogy kimelegedtél... oh sosem voltál oly szép, mint most.

Tjälde.

Ez nagy szerencse rád nézve, mióta annyira ráérsz engem nézni.

T—né.

Azaz mióta nem bírok jární? Ah... s ezt csak azért találtam ki, hogy alkalmad legyen engem megkocsikáztatni.

Tjálde. (Sóhajt.)

Oh mily jó, hogy ily vigan veszed. Oh hogy te magad vagy, kire szerencsétlenségünk korszakából ily súlyos emlék jutott.

T—né. (Félbeszakítva.)

Ne feledd el fehér hajszáladat! Ezek szintén emlékek, csak-hogy szebb emlékek!... S a mi betegségemet illeti, nem tudok elég hálát adni az istennek, mert semmit sem szenvedek, s jószágokat kétszeresen, háromszorosán élvezem.

Tjálde.

Tehát most jól érzed magad?

T—né.

Nagyon jól, mint csak kívánni lehet.

Walburg. (Az ablaknál.)

Kivontam a mérleget.

Tjálde.

Mint mondtam, nem üt össze, ugy-e?

Walburg.

Teljesen, ... bevezessem a főkönyvbe?

Tjálde.

Örvendez nemde, mert sietős?

Walburg.

Bizonyosan!.. Egy oly üzlet!

Tjálde.

S te és Sannäs mégis le akartatok beszélni.

Walburg.

Két ily okos fő!

T—né.

Atyátok mégis mesteretek maradt!...

Tjálde.

Egészen más dolog vezérnek lenni egy kis seregnél, mely előre nyomul, mint egy nagynál, mely meghátrál.

(Walburg a főkönyvbe ir.)

T—né.

S mégis oly nehéz volt megadni magunkat.

Tjálde. (Magában.)

Igen... igen... — Elhiheted, mindez megfordult az éjjel eszemben. Hogyha akkor ránk hallgat ő — ott fönn az égben, hol volna most, benségnek ez áldott átváltozása. Lásd... erre gondoltam.

T—né.

E gondolatokat azon körülmény idézte föl, hogy végre hitelezőiddel kiegyezkedhetel.

Tjálde.

Ugy van.

T—né.

Tegnap óta, hogy Sannäs a végszámadás rendezése végett a városba ment, én sem tudok másra gondolni. Nagy nap ez.

beismerem. — Signe a konyhában forgolódik s lakomát készít; majd meglátjuk, művészete mire képes. Ah, de itt jön.

Tjälde.

Azalatt én Walburg számadását nézem át.

(Tjälde az asztalhoz megy.)

Signe. (Egyszerű öltözékben, köténnyel.)

Nos kedves anyám, izleld meg levesemet. (Egy esészből egy kanállal nyujt.)

T—né. (Megizleli.)

Kitünő, gyermekem!... Hanem mégis jó volna még egy kis... nem... még sem... ne bánts... Igazán ügyes gazdasszony vagy!

Signe.

Ugy-e?... Soká késik még Sannäs?

T—né.

Atyád azt mondta, hogy minden percben megérkezhetik.

Tjälde. (Az ablaknál.)

Nem... várj csak, inkább be-megyek. (Balra el, aztán benn látható.)

T—né.

Kedves leányom, valamit akarok tőled kérdeni.

Signe.

Mit, anyám?...

T—né.

Mi volt azon levélben, mit tegnap kaptál.

Signe.

Ha ha!... mindjárt gondoltam!... Semmi, kedves anyám!

T—né.

Tehát semmi fájdalmas?

Signe.

Semmi!... legjobban meggyőz, ha azt mondom: úgy aludtam egész éjjel, mint a tej.

T—né.

Ennek örvendek. De mégis ez a vidámság neked kissé erőltettnek látszik.

Signe.

Ugy?... Nos hát bevallom, hogy még mindig pirulok magam előtt s szégyenem talán soha sem szűnik meg... de aztán ez minden.

T—né.

Hála istennek!

Signe. (Kiált.)

Ez bizonyosan Sannäs!.. kocsizörgést hallok... Igen, igen, ez ő!... Nagyon korán jön, még beletelik félóra, míg az ebéd kész lesz.

T—né.

Az nem tesz semmit.

Signe.

Atyám!... Itt jön Sannäs!

Tjälde.

Nagyon jól van... Mindjárt megyek! (Signe el balra, Tjälde balról be.)

2-ik Jelenés. Sannäs, Tjälde, T—né, Walburg (az ablaknál.)

Tjälde.) Isten hozott!
T—né.)

Sannäs.

Köszönöm!

(Porköpenyét s kesztyűjét a háttéri székre dobja.)

Tjälde.

Nos —?

Sannäs.

Rendben vagyunk.

Tjälde.

S az eredmény?

Sannäs.

Körülbelől mint számítottuk.

Tjälde.

Tehát körülbelől mint Berent állította.

Sannäs.

Egészen úgy... egy pár jelentéktelen dolog kivételével. Ime ebből meggyőződhetik. (Iratcsomagot vesz elő.) Az árak emelkedése, a helyes kezelés lassacskán az egész állapotot megváltoztatta.

Tjälde. (Az iratokat nézve.)

A deficit 60,000 species.

Sannäs.

Kinyilvánítám az ön nevében, hogy ön ügyekezni fog ez össze-

get kifizetni, de úgy, a mint önnek legkönnyebb lesz. S aztán..

Tjälde.

S aztán?

Sannäs.

Nyomban kifizettem körülbelül felét azon összegnek, melylyel ön Jacobsennek tartozik.

T—né.

Lehetetlen — lehetetlen!

Tjälde. (A kezében lévő iratok egyikének szélén egy irónnal számítgat.)

Sannäs.

Ezt az egész gyűlés nagy megelégedéssel fogadta, s valamennyi szives üdvözetét küldi.

T—né.

Ah igen, ha sorsunk jobbra fordul — akkor —...

Tjälde. (Számításával elkészülve.)

Ugy van, Sannäs, ha üzletünk továbbra is így halad, mint most mutatkozik, úgy 12—14 év alatt minden adósságomat kifizethetem.

T—né.

Életünkéből sincs ennél több hátra, Henning.

Tjälde.

Nos — ekkor meghalunk vagyontalanul... De e miatt nem panaszkodom.

T—né.

Semmiesetre sem, mert a tiszt-

ta név, mit így gyermekeidre
 hagysz, mindennél többet ér.

Tjälde.

S lesz jó üzletük, s ha akarják,
 folytathatják.

T—né.

Hallottad ezt, Walburg?

Walburg. (Az ablaknál.)

Minden szót! (Sannäs köszönti.)
 Bemegyek s elmondom Signenek.
 (El.)

T—né.

S mit mondott Jacobsen, a de-
 rék Jacobsen?

Sannäs.

Szokása szerint nagyon elér-
 zékenyedett. Valószínűleg még
 ma kijön.

Tjälde. (Ki ismét az iratokban la-
 pozgatót.)

S Berent, az ügyvéd?

Sannäs.

Megbizott, hogy üdvözletét át-
 adjam, s jelentsem, hogy azonnal
 követni fog.

Tjälde.

Ez derék!... Mennyit köszön-
 hetünk neki!

T—né.

Igen, ő igaz barátunk volt. De
 — apropos!... igaz barát, San-
 näs, valamit akarok kérdeni.

Sannäs.

Tőlem?

T—né.

A szolgától hallám, hogy mi-

dön ön a városba ment, ruháinak
 nagy részét magával vitte. Igaz
 ez?

Sannäs.

Igaz.

Tjälde.

Mit jelentsen ez? — Erről
 nekem nem szóltál.

T—né.

Azt hittem, hogy félreértés az
 egész. De most már én is azt kér-
 dezem: Mit jelentsen ez?...
 Utazni akar?

Sannäs. (Egy széket fog s azt il-
 lesztgeti.)

Igen.

Tjälde.

S hová?... Ön erről mit sem
 szólott...

Sannäs.

Nem; — de rég föltettem ma-
 gamban, hogy azon nap, melyben
 az ön ügyei rendezve lesznek, azon
 nap nekem itt utolsó napom
 leend.

Tjälde.) El akar minket hagyni?
T—né.)

Sannäs.

El.

Tjälde.

S miért?

T—né.

S hová szándékozik?

Sannäs.

Rokonaimhoz Amerikába. Most
 már lassacskán kivonhatom pén-

zemet az üzletből, a nélkül, hogy ez hátrányára válnék, s ott használhatom.

Tjälde.

Tehát megszünjék a czég?

Sannäs.

Önnek szándéka volt úgy is e naptól kezdve a régi czéget helyreállítani.

Tjälde.

Kétségkívül. — De őszintén Sannäs — mit akar ezzel, mi ennek az alapja?...

T—né.

Nem érzi jól magát itt, hol oly nagyra becsülik?

Tjälde.

Hiszen jövőjére nézve ép oly kedvező kilátásai lehetnek itt is, mint Amerikában.

T—né.

A rossz időkben egyetértve együtt éltünk, s most a jóban el kell válnunk?

Sannäs.

Mindkettőjüknek nagy hálával tartozom.

T—né.

Édes istenem! mi tartozunk hálával önnek.

Tjälde.

Igen, még pedig többel, mint mennyit leróhatnánk. (Szemrehányólag) Sannäs!

3-ik Jelenés. Elébbiek, Walburg, Signe.

Signe. (Más öltözékben.)

Gratulálunk kedves atyám, gratulálunk kedves anyám (csókolja őket.) Isten hozta Sannäs!.. nos?... (szünet.)

Walburg.

Mi történt?

T—né.

Gyermekeim! Sannäs el akar hagyni. (Csönd.)

Signe.

Igaz ez, Sannäs?

Tjälde.

Mért nem szólt ön eddig csak egy szót is erről. Mért csak most, elutazása percében? Vagy talán ti tudtatok erről valamit?

T-né. (Fejével nemet int.)

Signe. (Ugyanakkor.)

Nem!

Sannäs.

Mert... mert... azon percben, midőn ezt kimondtam, távozni is akartam... mert különben nagyon fájdalmas lett volna.

Tjälde.

De mégis nagyon fontos okának kell lennie!... Itt történt olyasmi, mely önt távozni kész-teti?

Sannäs. (Hallgat.)

T—né.

S a mit velünk nem közölhet?

Sannäs. (Félénken.)

Azt hittem, hogy jobb lesz, ha elhallgatom.

Tjälde.

Ez még jobban elszomorít. Ön tehát e kis körben, hol velünk mindenben osztozott, nyugodtan tudott járni-kelni ily szándékkal?!

Sannäs.

Ne ítéljen balúl! Higyje el, ha tehetném, itt maradnék, s ha távozásom okát megmondhatnám, megmondanám. (Csönd.)

Signe. (Halkan anyjához.)

Talán meg akar házasodni?

T—né.

Hát nem tehetné azt, ha nálunk maradna is. A kit a mi Sannäsünk szeret, mi is szeretni fogjuk.

Tjälde. (Hozzá lép s kezét vállára teszi.)

Mondja meg, a mi szivét nyomja, ha mindnyájunknak nem, legalább egynek közülünk. Hát nincs mód baján segíteni?

Sannäs.

Nincs.

Tjälde.

Hogy tudja ezt ön? Az ember gyakran nem bírja fölfogni, hogy mások tanácsa s az idősebbek tapasztalása mire képes.

Sannäs.

Fájdalom, úgy van, mint mondtam.

Tjälde.

Akkor hát nagyon szomorú valami lehet.

Sannäs.

Kérem! . . .

Tjälde.

Kedves Sannäs, e nap örömét ön mindnyájunknak megkeserítette. Nagyon fogom érezni az ön hiányát, nagyon . . . mint még emberét soha.

T—né.

Én nem tudom, hogyan képzeljem e darabka földet Sannäs nélkül!

Tjälde.

Ne menjünk még be, kedvesem?

T—né.

De igen! — hisz itt lenni úgy sem kellemes . . . (Tjälde betolja a házba.)

Signe. (Walburgot magával akarja vinni, s ekkor valami eszébe villanva, halkan fölsikolt, Walburg karjába fogódzik, s pillantásaik találkoznak)

Hol volt eszem? . . . (elmegy, de előbb mindkettőjüket megnézi.)

4-ik Jelenés. Walburg, Sannäs.

Sannäs. (Átengedi magát bújának, aztán indul. A mint Walburgot megpillantja, erőt vesz, s igyekszik hidegnek látszani.)

Walburg. (Szemrehányólag.)
Sannäs!

Sannäs.

Mit parancsol kisasszony?

Walburg. (Elfordul tőle, majd ismét közeledik, de a nélkül, hogy rá nézne.)

Tehát el akar minket hagyni?

Sannäs.

Igen, kisasszony! (Csönd.)

Walburg.

Vállvetett munkálkodásunknak tehát vége?

Sannäs.

Vége, kisasszony.

Walburg.

Ez nekem nagyon fáj... úgy hozzászoktam már!

Sannäs.

Nem sokára majd máshoz szokik...

Walburg.

Máshoz... oh az egészen más...

Sannäs.

Bocsásson meg kisasszony, de ma nem vagyok tréfáló kedvben. (Menni akar.)

Walburg. (Föltekint.)

Igy válunk el? (Csönd.)

Sannäs. (Megáll.)

Szándékom volt délután az egész családtól egyszerre búcsuzni el.

Walburg. (Egy lépést közelít.)

Előbb ne értekezzünk mi ketten?

Sannäs. (Hide gen.)

Ne, kisasszony.

Walburg.

Ön tehát azt hiszi, hogy eddigi viseletünk olyan volt, a mi-lyennek kellett volna?

Sannäs.

Oh nem, isten látja lelkemet, hogy ezt nem hiszem.

Walburg.

S ön azt véli, hogy ennek ter-
hét én tovább viselem? — S
hogyan ez nekem közömbös.

Sannäs.

E terhet én szívesen átveszem.
Különben is már érzem súlyát.

Walburg.

Hátha e terhet megosztanók?
Azt hiszem, nem lehet önre néz-
ve közönyös, hogy a fél-rész kire
jut?

Sannäs.

Bizonyára nem! Mégis mint
mondám — magyarázatot nem
kivánok!

Walburg.

De én kivánok.

Sannäs.

Elég ideje lesz a fölött elmél-
kedni!

Walburg.

Mig azt nem tudjuk, a teher
kire jut, egyesek mit sem te-
hetnek.

Sannäs.

Én tudom.

Walburg.

De hogy én is tudni vélem, ha az én szívem is tele van keserűséggel?

Sannäs.

Én kész vagyok az egésznek súlyát viselni.

Walburg.

Nem, Sannäs, én nem kegyelmet kívánok, hanem megértetést. Egyet kérdek öntől...

Sannäs.

A mint tetszik, kisasszony.

Walburg.

Mért fértünk meg egymással oly szépen az első évben, sőt később is? Nem gondolkodott e fölött?

Sannäs.

Gondolkodtam, s azt hiszem azért, mert soha sem szóltunk másról, mint a mit végeznünk kellett: az üzletről.

Walburg.

Ön tanítóm volt.

Sannäs.

S miután arra többé nincs szüksége...

Walburg.

Az irodában minden elcsendesült...

Sannäs. (Halkan.)

Elcsendesült.

Walburg.

De mit is mondhattam, mit is

tehettem volna, ha barátságomat mindig félreismerték.

Sannäs.

Félreismerték?... Nem, kisasszony, én jól ismertem önt.

Walburg.

Ugy van, s ez volt bűn tetésem.

Sannäs.

Isten mentsen, hogy igaztalan legyek ön iránt. Az ön szívében is volt valami, a mi becsületére vált önnek. Részvétet érzett irántam. S végre ez is természetes volt. De, kisasszony, a részvétet én megvetem.

Walburg.

Hát ha részvétnél több — ha hála lett volna?

Sannän. (Halkan.)

Ez az, a mitől leginkább félttem! Ettől óvakodtam.

Walburg.

Vallja be, Sannäs, hogy nehéz dolog volt ily férfival bänni.

Sannäs.

Ezt elismerem. De bizonyára elismeri ön is, hogy lehetetlen volt csak gondolni is oly érdekre; mely tisztán a véletlen műve, más körülmények között csupán a legiszonyubb unalmat nyujthattam volna önnek, ezt nagyon jól tudtam — és a kedélyes órák játékszereül magamatfólhasználtatni soha sem engedném.

Walburg.

Oh mennyire téved ön, mert nem fontolja meg a körülményeket. Vegye ezeket tekintetbe, s akkor be fogja látni, hogy egy nő, ki külföldön járt, vagy a fővárosi társaságokban mozog, szükségképen más lesz, mint akkor, ha életföladatának betöltésével házi körébe szorul. Akkor az embereket is máskép itéli meg. Azokat, kik elébb oly előnyös világításban jelentek meg előtte, talán törpéknek fogja látni ott, hol az élet munkásságot, küzdelmet és lemondást igényel. Azok pedig, kiket elébb neveltségeknek talált, talán mintaképei lesznek annak, a mire isten a valódi férfit rendelé... midőn atyja dolgozószobájában mellette áll. Oly különösnek találja ön ezt? — (Csönd.)

Sannäs.

Mindenestre nagy hálával tartozom önnek, hogy ezt kimondta. Ez ismét sokat jóvá tesz... De elébb kellett volna ezt mondania.

Walburg. (Nyomatékkal.)

Mikép tehettem volna azt, ha bármit szóltam, vagy cselekedtem, mindent oly bizalmatlanul fogadott? Nem, — elébb e hamis, e hibás helyzetnek odáig kelle jutnia, hogy elviselhetlen legyen, s csak akkor!... (Megfordul.)

Sannäs.

Lehet, hogy igaza van, s nem tudok így egyszerre végig tekinteni a történeteken. Ha tévedtem, úgy örömem egyre növekszik, — de bocsásson meg kisasszony, még sok elintézendőm van. (Indul s néhány lépest tesz.)

Walburg. (Szorongással, mely egyre növekszik.)

Ha maga elismeri, Sannäs, hogy igaztalanul ítelt meg, a legkisebb elégtételre sem érzi magát kötelezve?

Sannäs.

Legyen meggyőződve, kisasszony, hogy az én számadásomban nem fog megkárosodni; e pillanatban azonban semmit sem határozhatok.. most fődolog, hogy végezzenek. (Ismét megy.)

Walburg.

Nem végezett még, Sannäs! — nem végzett még ezzel, s azal sem, mely sokkal régibb ennél.

Sannäs.

Fölfoghatja kisasszony, mily terhes rám nézve e beszélgetés. (Megy.)

Walburg.

De csak nem fog távozni a nélkül, hogy jóvá tegye, a mire kértem? (Mindeddig jó távol álltak egymástól.)

Sannäs.

És az, kisasszony?

Walburg.

Valami, a mi nagyon régi ke-
letü.

Sannäs.

Ha megtehetem, szivesen.

Walburg.

Ön megteheti... Azon nap
óta ön soha sem nyujtotta nekem
kezét.

Sannäs.

S ez valóban feltűnt önnek?
(Csönd.)

Walburg. (Mosolyog s elfordul.)

Akarja most?

Sannäs. (Pár lépést tesz előre.)

Több akar az lenni, mint egy-
szerűen szeszély?

Walburg. (Meghatottságát rejtve.)

Még kérheti!

Sannäs.

Mert eddig soha sem jutott
eszébe.

Walburg.

Azt reméltem, hogy ön fogja
kezét nyujtani. (Csönd.)

Sannäs.

A komoly fordulat elkerülhet-
len volt.

Walburg.

Nekem nagyon is komoly.

Sannäs. (Vidáman előre lép.)

S valóban tulajdonit ön ennek
némi becset.

Walburg.

A legnagyobbat.

Sannäs.

Ime... (Kezet nyujt.)

Walburg. (Megforduls megragadja.)

A nyujtott kezét — elfogadom.

Sannäs. (Meghatva bámul.)

Hogyan?

Walburg.

Ugy van. Több egy félévénél,
hogy rájöttem arra, hogy büszke
lehetek, ha nejevé leszek azon
férfinak, a ki engem szeret, csak
engem szeret, csak engem egye-
dül, gyermekkorá óta; azon fér-
finak, ki atyámat megmenté, s
megmentett mindnyájunkat.

Sannäs.

Oh istenem! lehetséges-e ez?

Walburg.

És ön el akart utazni, mint-
sem kezét nyujtsa! — s mindezt
csupán azért, mert mi segítségét
elfogadtuk. Azt hitte, hogy nem
állunk egymással szemben füg-
getlenül. Oh ez sok, barátom, és
ha ön hallgatott, ime beszéltem
én.

Sannäs. (Letérdepel.)

Kisasszony!

Walburg.

Ön a legnemesebb jellem, a
leggyöngédebb lélek, s a legér-
zőbb szív, kit valaha ismertem.

Sannäs.

Oh ez sok... nagyon sok!...

Walburg.

Isten után önnek köszönöm, a

mi vagyok, s érzem, hogy életemet oly örömmel tudnám önnök szentelni, mint a hogy kevésszer történik a nap alatt.

Sannäs.

Én nem tudok felelni, mert hiszen alig vagyok képes fölfogni szavait. Én önt gyermekkorá óta csodáltam, és soha sem mertem csak hinni is, hogy ön valaha... ah... és most sem hiszem! Ön csak szánalmat érez irántam, hogy elszakadok innen, s azt hiszi, hogy nekem hálával tartozik. Ez onnan származik, hogy oly soká éltünk együtt a magányban. Szíve szavára hallgat, oh de még az a szív nem találta meg azt, kinek rendelve van. (A másik kezét is megfogja.) Ne szakítson félbe! Tisztábban látok én, mert többet töprenkedtem ezek fölött, mint ön. Ön tehetség, képesség dolgában, s egész lényében, sokkal fölöttem áll, s az asszony soha se álljon a férj fölött. Én legalább büszkébb vagyok, hogy sem ezt óhajtsam. Ön azt hiszi, hogy bennem föltaalálta az igazit, s ez csak nemes szívéről tesz tanúságot. Áldás lesz ez nekem egész életemre, melynek sem fájdalma, sem öröme nem volt, a melyben ön nem lett volna benne, s melynek most még lemondását is ön szenteli meg. De istenem! hány életnek jut ehez hasonló

osztály a végzettől! Sorsom most könnyü lesz, mert tudom, hogy rokonszenve kísér. (Fölemelkedik.) De válnunk kell, — s most ezerszer inkább... mert e helyzetet elviselni nem tudnám. s azon jövő, melyet ön tárt föl előttem, végzetes lehetne mindkettőnkre nézve!...

Walburg.

Sannäs!

Sannäs. (Kezét tartja s félbeszakítja.)

Esdvę kérem, ne szóljon többet!.. Önnek óriási hatalma van fölöttem, s ne használja arra, hogy bünt kövessék el... oh, mert az volna az, a legnagyobb véték, oda kényszeríteni két lényt, hogy egykor gyölöljék, s tán megvessék egymást.

Walburg.

Hallgasson meg!

Sannäs. (Kezeit elbocsájtva, egy pár lépést távozik, s szivreható hangon.)

Nem, ön úgy sem ingat meg!.. hisz ha megegyeznék, ezer aggodalom támadna lelkemben, mert érzem, hogy önhöz én nem vagyok méltó! Most már távozhatom, vigasztalást nyertem. Nem viszek magammal keserü emléket, s mind az, mit közösen éltünk át — emlékezetemben boldogságra válik. Adja meg az isten! Önre egy

gazdag élet reménye vár. . . Éljen boldogúl! . . . (Megragadja kezét.) Köszönöm, a mit tett! . . . Majd mikor búcsuzom, ne legyen ön jelen, a többiek könnyen megsejditnék, és nem lenne erőm a válast elviselni. Éljen boldogúl! (A háttér felé rohan.)

Walburg.

De Sannäs! . . . (Utána siet.) Sannäs! . . .

(Sannäs köpenyét s kesztyűjét fölveszi a földről, s még lehajtott fővel siet ki, s fejével Berentbe ütközik, kit Jacobsen követ.)

Sannäs.

Bocsánat! (Jobbra el.)

5-ik Jelenés. Berent, Jacobsen, Walburg, később Tjälde.

Berent.

Hát itt szembekötösdit játszanak?

Walburg.

Biz isten, azt!

Berent.

Nem kell esküvel erősítenie. Azon mély benyomás, melyet rám gyakorolt, meggyőzött róla. (Hasát fogja s nevet.)

Walburg.

Bocsánat! . . . Atyám ott van! (Balra mutat, s jobbra gyorsan el.)

Berent.

Nem mondhatnám, hogy valami uriasan fogadnak.

Jacobsen.

Nekem úgy tetszik, hogy nem nagy szükség van ránk.

Berent. (Nevet.)

Nekem is, de mi történik itt tulajdonképen?

Jacobsen.

Ki tudja! Ugy látszott, mintha zsörtölődtek volna, oly nyugtalanok voltak.

Berent.

Izgatottak.

Jacobsen.

Igen, valami efféle . . . De ott jön Tjälde. (Az belép.) Szent isten, mennyire megvénült! (Egyre hátrább vonúl, Berent pe lig eléj megy.)

Tjälde. (Berenthez.)

Isten hozta! ez évben, mint a múltban is — isten hozta a mi kisházacsckánkban! S még inkább ez évben, mint a múltban.

Berent.

Mert most még jobban vagyunk, mint a múltban. Gratulálunk, hogy ügyei befejeztetek, s hogy mindent kifizetni ajánlkozott.

Tjälde.

Igen, ha isten engedi, úgy —

Berent.

De hiszen kitünően állunk . . .

Tjälde.

Maig minden jól ment.

Berent.

A legroszabbon túl van már,

ha az alap le van téve, s ha ez alap szilárd —

Tjälde.

Csakhogy az ön bizalmát megnyertem, ez több erőt adott, mint a másoké... s ez megszerezte nekem mindenkiét.

Berent.

Én mitsem tehettem volna, ha ön erre nézve elébb mindent meg nem tesz. De ne beszéljünk erről. De itt minden lakályosabb az idén, mint tavaly s az előtt volt.

Tjälde.

Évről-évre csinositjuk.

Berent.

S a családi kör még teljes?

Tjälde.

Még az.

Berent.

Igaz biz az!... Üdvözetet hozok a szökevénytől.

Tjälde. (Mehökken.)

Berent.

A lovas-hadnagyot értem.

Tjälde.

Ah — úgy... Ön tehát...

Berent.

A gözhajón találkoztam vele. Egy fiatal s nagyon gazdag hölgy volt a fedélzeten.

Tjälde. (Nevet)

Nos — nos...

Berent.

De nem hiszem, hogy célt ér.

Az efféle dolgokkal úgy van az ember, mint a vadász, midőn egy sereg vad megy neki lövésre: ha az első lövés nem talál, a többi mind hiába puffog el, mert a vad óvatos lesz.

Jacobsen. (E beszélgetés alatt Tjäldehez közeledett s e pillanatban kapalevéve mellette áll.)

Uram, én egy haszontalan fickó vagyok... elismerem, tudom.

Tjälde. (Megragadja kezét.)

Ne többet, Jacobsen...

Jacobsen.

Nagyon rossz, haszontalan fickó vagyok — de elismerem magam is...

Tjädle.

Legyünk jó barátok! Higyje el, hogy magam örülök, hogy a mi ügyeinket is rendezhetem.

Jacobsen.

Én nem tudom kimondani, a mit akarok. Ugy nyomja szive-met. (Egyre rázva kezét.) Ön sokkal derekabb fickó, mint én. Megmondanám ezt a feleségemnek is... Ön becsületes ember! ezt mondtam neki. (Elérzékenyül.)

Tjälde. (Kezét visszavonja.)

Legyen, Jacobsen minden feledve! csak azon jó ne, melyet együtt éltünk át! — Hát a serfözéssel hogy vagyunk?

Jacobsen.

Eh mit! Mig az emberek úgy benne lesznek a sörivásban, mint most...

Berent.

Jacobsen volt szives kocsiján ide hozni. Nagyon kellemes kis utazás volt. Jacobsen igazán originális.

Jacobsen. (Tjäldehez, bizalmatlan-kodva.)

Mit ért ő az alatt?

Tjälde.

Hogy nem olyan, mint a többi ember.

Jacobsen.

Ah úgy! De azt sem tudom bizonyosan, vajjon egész úton nem valami rossz véleményt táplált-e rólam.

Tjälde.

Hogy gondolhat ilyesmit? De kérem, menjünk be. Bocsásson meg, hogy előre megyek; de feleségem nincs mindig oly helyzetben, hogy idegeneket fogadhasson, mert, szegény, ő magával is tehetetlen. (Megy.)

Berent.

De úgy tetszik, hogy Tjälde sincs oly vig hangulatban, mint vártam volna.

Jacobsen.

Ugy? Én nem vettem észre.

Berent.

Lehet, hogy tévedek. — Ah

igaz, ő azt mondta, hogy menjünk utána.

Jacobsen.

Én is úgy értettem.

Berent.

Ön engem ide vezetett, most hát vezessen be az asszonyhoz is.

Jacobsen.

Szolgálatára! Az asszony iránt a legnagyobb tisztelettel viseltetem, (gyorsan) azaz hogy az asszony iránt is.

Berent.

Tehát menjünk.

Jacobsen.

Tehát menjünk. (Elébb Berentnek jobbára jött, most hirtelen balra került, s igyekszik B—tel lépést tartani, a mi ahogy sem megy.)

Berent.

Azt hiszem, jobb lesz, ha abba hagyja. Kevésnek sikerül énvelem lépést tartani.

Jacobsen.

Oh nekem sikerülni fog. (Mindketten balra el.)

6-ik Jelenés. Sannäs, Walburg.

Sannäs. (Gyorsan jön jobbról, s balra fut. Körülnéz, s aztán jobbra az előszinre megy, s egy fa mögé bújik.)

Walburg. (Utána jön, előre lép s fölfedezve — nevet.)

Sannäs. (Előjön.)

Lássa, kisasszony, ön kinevet engem.

Walburg.

Higye el, hogy kedvem volna sírni is.

Sannäs.

Kisasszony! Ön nagyon téved — ön nem lát oly tisztán, mint én.

Walburg.

Ki volt az, ki ma tévedett, s a ki ezért bocsánatot is kért?

Sannäs.

Az mindenesetre én voltam; — de ily együttélésre a tisztelet nem elég, ahoz. . .

Walburg. (Nevet.)

Szerelem kell.

Sannäs.

Ön félreért engem! Képes volna ön az én karomon egy társaságban zavar nélkül megjelenni?

Walburg. (Nevet.)

Sannäs.

Látja — már a gondolatra is kaczag.

Walburg. (Nevetve.)

Nevetek, mert ön a jelentéktelent is fontossá teszi.

Sannäs.

Oly ügyetlen, félszeg, s hozzá oly félénk, mint én vagyok, azokhoz képest, a kik. . .

Walburg. (Ismét e'neveti magát.)

Sannäs.

Lássa — ön ismét nevet.

Walburg.

Valóban, a társaságban is nevetnék.

Sannäs. (Komolyan.)

De nem tehetné a nélkül, hogy elvesztene.

Walburg.

Hallgasson meg, Sannäs! Én annyira becsülöm önt, hogy megengedhetem magamnak apró tökéletlenségeim elmosolyodni. Ezt gyakran teszem. Hogyha önt egy előkelő társaságban, az új formák, és szokások terhe alatt görnyedezni látom, olyas valaminek vegyem, a min nevetni nem szabad? S ha valamennyien nevetnek is, azt hiszi, nem volnék képes elfogadni karját, s végighaladni a legbüszkébb körön is. Én tudom, ki ön, s a társaság is tudja. Istennek hála, köztudomásra nem csak a gazzettek jutnak.

Sannäs.

Ön megrészeget, . . ön elragad! . .

Walburg. (Jelentőséggel.)

Ha azt hiszi, hogy ez hizelgés — tegyen próbára. Berent, az ügyvéd megérkezett. Ő nemcsak hogy a legjobb társasághoz tartozik, hanem annak még fölötte is áll. Belenyugszik az ő ítéletébe? Ha tetszik, a nélkül, hogy

titkunkat elárulnám, ez ítéletet meghallhatjuk.

Sannäs. (Elragadtatva.)

Nekem nem kell más ítélet, csak az öné!

Walburg.

Ugy-e? Csak most győződött meg szerelmemről...

Sannäs. (Félbeszakítva.)

S most már minden más kicsiny, és jelentéktelen lesz — s ön megtanít engem egy pillantás alatt mind arra, mit nem tudok.

Walburg.

Nézzen meg engem!

Sannäs. (Megragadja kezét.)

Walburg.

Azt hiszi ön, hogy ön miatt valaha szégyelhetném magam?

Sannäs.

Nem, azt nem hiszem.

Walburg. (Hévvél.)

Hiszi, hogy szeretem?

Sannäs. (Letérdel.)

Hiszem, hiszem.

Walburg.

Oly mélyen, hogy eltartson holtunk napjáig!?

Sannäs.

Hiszem, hiszem!

Walburg.

Akkor maradjon velem, álljunk őrt szüleink mellett, s váltsuk fel őket, ha órájuk ütni fog.

Sannäs. (Walburg kezét elbocsátja és zokog.)

Tjälde. (Berenttel az irodában megjelenik s annak a főkönyvet mutatja, s véletlenül kinézve, megpillantja ezeket. Kihajlik az ablakon, s halkán kérdi:)

Mi történt?

Walburg. (Nyugodtan.)

Eljegyeztük egymást.

Tjälde.

Lehetséges-e? (Berenthez, ki a főkönyvbe mélyedt.) Bocsánat!... (Az irodából kálra kisiet.)

Sannäs. (A hallott zörejre összeszedi magát, föláll.)

Bocsásson meg nekem. A küzdelem kemény volt és hosszan tartott — legyőztem. (Elfordul s végre meghatottsága újra kitör.)

Walburg.

Most pedig, Sannäs, gyerünk atyámhoz.

Sannäs. (A háttérben megáll.)

Lehetetlen, kisasszony... Várjon egykissé.

Walburg.

Ime itt jönnek.

7-ik Jelenés. Előbbiek, Tjälde, T—né, később Signe.

(Tjälde nejét egy kerek széken tolja, Walburg elébe siet, s letérdel előtte.)

T—né.

Áldott legyen az ur neve!

Tjälde. (Sannäshoz lép s átöleli.)
Fiam!

T—né.

Hát ezért akart ön elutazni! . .
Sannäs!

Tjälde. (Oda vezeti.)

Sannäs. (Letérdel, de rögtön fel-
ugrik s a háttérbe megy.)

Signe. (Jön.)

Nos, kedves mamám, minden
készen van.

T—né.

Itt is!

Signe. (Ki körülnézett.)
Lehetséges-e?

Walburg. (Szavába vág.)
Bocsáss meg, hogy titkolóztam.

Signe.

Valóban jól tudtál hallgatni.

Walburg.

Nem hallgattam el mást, csak
egy hosszú szenvedést.

Signe. (Megsókolja, néhány szót
súg fülébe s aztán megfordul.)

Sannäs! (Elébe siet.) E szerint
mi sógor és sógornó leszünk!?

Sannäs.

Kisasszony (zavarral) — Si . .
Signe!

Signe.

De akkor aztán nem járja a
»kisasszony« és az »ön.«

Walburg. (Hozzá.)

Ezen ne csodálkozzál. Engem
is kisasszonynak szólít.

Signe.

De akkor csak nem teszi, ha
már házastársak lesztek?

T—né. (Tjäldehez.)

De hol maradnak barátaink?

Tjälde.

Az ügyvéd ott van az irodában!

Berent. (Kezében lorgnettel az ab-
lakban áll.)

Azonnal teszszük tiszteletün-
ket, s kifejezzük szerencsekivá-
natainkat Jacobsen barátommal
együtt. (Megy)

Walburg. (Atyjához lép.)
Atyám!

Tjälde.

Gyermekem!

Walburg.

Azon nap nélkül ez mind nem
volna így. (Tjälde némán megszorítja kezét.)

**8-ik Jelenés. Elébbiek, Jacob-
sen, Berent.**

Tjälde.

Engedje meg, hogy Walburg
leányom völegényét bemutassam.
(Üdvözlik egymást.)

Berent.

Választását nagyra becsülöm,
kisasszony, s e vőhöz az egész
háznak szerencsét kívánok.

Walburg. (Kérkedve.)
Sannäs!

Jacobsen.

Megengedik nekem, hogy mint

egyszerü ember elmondjam, hogy már siheder korától kezdve, attól a naptól, hogy megconfirmáltak, szerelmes volt a kisasszonyba, — elébb persze nem tehettem. De igazán, kisasszony, nem hitte volna, hogy ennyi esze van, hogy öt választja. (Nevetés.)

T—né.

Valaki azt sottogja itt a fülembe, hogy a leves elhül.

Signe. (Berenthez.)

Megengedi, hogy mint a mama helytartója, önt az asztalhoz vezessem.

Berent. (Karját nyujtva.)

Nagy szerencse lesz rám néz-

ve!... hanem a jegyeseké az elsőség.

Walburg.

Sannäs!?

Sannäs. (Karját nyujtja, s mentükben sottog.)

Igaz ez... nem álom!?!.. Mi karöltve megyünk!...

(Berent és Signe ezek után, s végre Jacobsen.)

Tjälde. (Néjét a házba akarja tolni, de a szinpad közepén megáll s át-hajolva)

Nanna! most érzi lelkem, hogy házunk meg van áldva.

T—né.

Henning!

(A függöny legördül.)

V é g e.

Pfeifer Ferdinánd kiadásában Budapesten

megjelent:

A NEMZETI SZINHÁZ KÖNYVTÁRA.

E gyűjteményben, melyben a t. színház-igazgatóság felügyelete alatt minden a pesti nemzeti színházban ezentúl adandó új eredeti vagy fordított tragédia, dráma, színmű, vígjáték, népszínmű, bohózat: opera-szöveg közrebocsájtatik, — mindeddig megjelentek:

1. Török János. Eredeti dráma 5 felv. Irta Szigligeti E.	40 kr.
2. Forestier Pál. Színmű 4 felv. Irta Augier Emil. Ford. Paulay E.	40 kr.
3. Egmont. Szomorujáték 5 felv. Irta Goethe. Ford. Szigligeti E.	40 kr.
4. A két jó barát. Dráma 5 szakaszban. Irta b. Jósika K.	40 kr.
5. A nők az alkotmányban. Vígjáték 3 felv. Irta Tóth K.	40 kr.
6. A regény vége. Vígj. 1 felv. Irta Szépfaludi Ö. F.	40 kr.
7. A közügyek. Vígjáték 1 felv. Irta tBerczik Árpád	40 kr.
8. A kompanisták. Vígj. 1 felv. Labich E. és Mus E. után Feleki J.	40 kr.
9. Erneszt. Vígj. 1 f. Clairville és Gasteineau után. Ford. Benedek J.	40 kr.
10. A Phrenolog. Eredeti bohózat 1 felv. Irta Justus.	40 kr.
11. Miért nem házasodik meg a sógor? Eredeti vígj. Irta Balázs S.	40 kr.
12. Fidelio. Opera 2 f. Irta Treitschke, F. Lengey. Zenejét Beethoven	40 kr.
13. Tannhäuser. Irta Wagner R. Ford. Ábrányi Kornél.	40 kr.
14. Julia. Dráma 3 felv. Irta Feuillet Octave. Ford. Paulay E.	40 kr.
15. Már alszik? Vígj. 1 f. Irta Grange J. és Bernard V. F. Szerdahelyi K.	40 kr.
16. Angelo. Dráma 3 felv. Irta Hugo V. Ford. Endrődi S.	40 kr.
17. Az udvari bolond. Ered. vígj 3 felv. Irta Szigligeti.	40 kr.
18. Laury kisasszony. Dráma 5 felv. Irta Dr. Mosing C. Ford. Paulay E.	40 kr.
19. A dicsőség bajjal jár. Bohózat 1 f. Bekett G. A. Angolból ford. N. N.	40 kr.
20. Nőudvarlás. Eredeti vígjáték 1 felv. Irta Láng L.	40 kr.
21. A huguenották. Op. 5 f. Irta Scribe. F. Nádaskay L. Zen. Meyerbeer	40 kr.
22. Apró félreértések. Vígj. 1 f. Irta Lunn J. Angolból ford. N. N.	40 kr.
23. Az árny. Vig opera 3 felv. Irta Saint Georg és M. Zenéjét szerző
Flotow M. Fordította Ormay F.	40 kr.
24. Struensee. Eredeti tragédia 5 felv. Irta Szigligeti Ede.	40 kr.
25. Lohengrin. Regényes dalmű 3 f. Szövegét és zenéjét írta Wágner
Richard. Fordították Böhm G. és Ormai F.	40 kr.
26. A strike. Ered. népszínmű 3 sz. Irta Szigligeti Ede és Balázs S.	40 kr.

27. **Sakk a királynak.** Vigj. 4 felv. Irta Schauffert. Ford. Dux L. 40 kr.
28. **Három kalap.** Vigj. 3 felv. Irta Hennequin Alfr. Ford. Sz. K. 40 kr.
29. **Kukli-prédikációk.** Vigj. 1 felv. Irta Moser G. Ford. Sz. K. 40 kr.
30. **A visszatörlés,** vagy: Pro és Contra. Dramolet 1 felvonásban. Irta Feuillet Octave. Ford. Eisenstein Ad. 40 kr.
31. **Romeo és Julia.** Nagy opera 5 f. Irta Barbie Gy. és Carré M. Ford. Ormai Ferencz. Zenéjét szerzé Gounod F. Ch. 40 kr.
32. **A betyár kendője.** Népszínmű dalokkal 4 sz. Irta Abonyi L. 40 kr.
33. **A párbaj.** Dráma 5 felv. Irta Ferrari P. Olaszból ford. Csepreghi L. 40 kr.
34. **A váróteremben.** Vig. 1 felv. Irta Müller H. Ford. Sz. K. 40 kr.
35. **A jó hazafiak.** Vigjáték 4 felvonásban. Irta Toldy I. 40 kr.
36. **Ördög Róbert.** Regényes dalmű 5 felv. Delavigne után, francziából ford. Asztalos. Zenéjét írta Meyerbeer. 40 kr.
37. **A váróteremben.** Dramolet 1 felv. Irta Ábrányi E. 40 kr.
38. **Gringoire.** Vigj. 1. felv. Irta Banville F. Ford. E. D. 40 kr.
39. **A »légy-ott«.** Eredeti vigj. 1 felv. Irta ifjabb Ábrányi K. 40 kr.
40. **A házások.** Vigj. 1 felv. Irta Wilbrandt Adolf. Ford. E. D. 40 kr.
41. **Valeria** Eredeti tragédia 5 felv. Irta Szigligeti Ede. 40 kr.
42. **Az új világ.** Eredeti vigjáték 3 felv. Irta Szigligeti E. 40 kr.
43. **Nemes és polgár.** Vigj. 3 felv. Augier és Sandeau után Feleki M. 40 kr.
44. **Mignon.** Opera 3 felvonásban. Goethe Vilmos mester tanévei után. Zenéjét szerzette Thomas A. 40 kr.
45. **A bolygó hollandi.** Dalmű 3 felv. Szövegét és zenéjét írta Wagner R. Ford. ifj. Ábrányi Kornél. 40 kr.
46. **II. Károly Anglia királya.** Történeti vigjáték 5 felvonásban. Irta Giacometti Pál. Magyarra ford. Csepreghi L. 40 kr.
47. **A másoló.** Dramolette 5 felv. Meilhac után Ábrányi Emil. 40 kr.
48. **A székelyföldön.** Ered. népszínmű 3 felv. Irta Berczik Á. 40 kr.
49. **Dolores.** Dráma 5 felv. versekben. Irta Weilen J. Ford. Paulay E. 40 kr.
50. **Sziget a szárazon.** Eredeti vigj. 1 felv. Irta dr. Grubicy L. 40 kr.
51. **Az amerikai.** Eredeti népszínmű 3 sz. dalokkal. Irta Szigligeti. 40 kr.
52. **Salome.** Dráma 5 felv. Irta b. Jósika Kálmán. 40 kr.
53. **Az új emberek.** Vigjáték 3 felvonásban. Irta Toldy I. 40 kr.
54. **Régi urak.** Színmű 5 felvonásban. Irta b. Horváth M. 40 kr.
55. **Könnyelműség és szerelem.** Színmű 5 felv. Irta Deák Farkas 40 kr.
56. **A mentor.** Vigjáték 3 felv. Irta Fredro G. S. Ford. Csepreghi 40 kr.
57. **A bűvös vadász.** Regényes opera 4 felvonásban. Irta Kind Fr. Ford. Ormai. Zenéjét szerzette Weber K. M. 40 kr.
58. **Rabagas.** Színmű 5 felv. Irta Sardou. Ford. Deák F. 40 kr.
59. **Marcel.** Dráma 1 felv. Irta Sandeau Gy. Ford. Paulay Ede 40 kr.
60. **Képiró.** Vigjáték 3 felv. Irta Wilbrandt Ad. Ford. Erdélyi Béla 40 kr.
61. **Mi a jelszó?** Vigj. 1 felv. Garand után ford. K. T. 40 kr.
62. **A véletlen.** Vigjáték 1 felvonásban. Irta Varga János. 40 kr.
63. **Peleskei notárius.** Bohózat 3 sz. 4 felv. Irta Gaal József. 40 kr.
64. **Kornélia.** Színmű 4 felvonásban. Irta Toldy István 40 kr.
65. **A kincskeresők.** Népszínmű 5 felv. Irta Kazár Emil 40 kr.
66. **A nő-gyűlölő.** Vigj. 1 felv. Irta Benedix. Ford. Ujházy E. 40 kr.
67. **Touloni éj.** Eredei dráma 4 felv. Irta Oldal József 40 kr.

69. **Giboyer fia.** Színmű 5 felv. Irta Augier Ford. Csáthy Géza 40 kr.
70. **A marquisné arczképei.** Vigj. 3 képben. Irta Feuillet Octave. Ford. Szerdahelyi Kálmán. 40 kr.
70. **A levél.** Vigjáték. Irta Greguss Ágost 40 kr.
71. **Stuart Mária Skóthonban.** Korrajz. Irta Zichy Antal. 40 kr.
72. **A falu rosza.** Ered. népszínmű dalokkal, táncsal. 3 f. Irta Tóth E. 40 kr.
73. **Rienzi,** az utolsó tribun. Nagy dalmű 5 felvon. Irta Wagner Richárd. Fordította Böhm Gusztáv. 40 kr.
74. **Vidor ur.** Vigjáték 4 felvonásban. Id. gr. Fredro »Pan Jovialszky« lengyel eredetije után magyarosította Törs Kálmán. 40 kr.
75. **Aida.** Dalmű 4 felv. Irta Ghislanzoni Antal. Olaszból ford. Ormai Ferencz. Zenéjét szerzette Verdi G. 40 kr.
76. **Panna asszony leánya.** Népszínmű 3 felv. Irta Abonyi L. 40 kr.
77. **A háromszéki leányok.** Eredeti népszínmű 3 szakaszban, dalokkal. Jókai Mór után írta Szigligeti E. 40 kr.
78. **A csárnó foglya.** Vigj. 2 felv. Bayard után fordította Ujházy E. 40 kr.
79. **Házasítók.** Vigjáték 3 felvonásban. Irta Berczik Árpád 40 kr.
80. **Felhívás a keringőre.** Vigj. 1 felv. I. Dumas S. ford Szigligeti J. 40 kr.
81. **Cserebogár.** Énekes népszínmű 5 felv. Irta Margitay D. 40 kr.
82. **Brankovics György.** Eredeti dalmű 4 felv. Zenéjét írta Erkel F. Szövegét Obernyik Károly drámája után Ormai és Odry 40 kr.
83. **A farkas torka.** Színmű 4 felv. Irta Laya L. Ford. Feleki József. 40 kr.
84. **Gilberte.** Vigj. 4 felv. Irtl Gondinet és Deslandes 40 kr.
85. **II. Rákóczy Ferencz fogsága.** Eredeti történeti dráma 5 felv. Irta Szigligeti. 40 kr.
86. **Egy szellemdus hölgy.** Ered. vigj. 1 felv. Irta Berczik Á. 40 kr.
87. **Egy pohár viz.** Vigj. 5 felv. Scribe után ford. Nagy I. 40 kr.
88. **A kántornás család.** Eredeti népszínmű 3 felv. Irta Tóth E. 40 kr.
89. **Női diplomácia.** Eredeti népszínmű 1 felv. Irta Szulyovszky K. 40 kr.
90. **A hátrahagyott család.** Színmű 4 felv. Irta Kazár Emil. 40 kr.
91. **Szökött katona.** Eredeti színmű 3 szakaszban. Irta Szigligeti. 40 kr.
92. **A cigány.** Eredeti színmű 3 felv. Zenével, népdalokkal, táncszal. Irta Szigligeti. 40 kr.
93. **Világ ura.** Ered. tört. szomorujáték 5 felv. Irta Szigligeti. 40 kr.
94. **Két pisztoly.** Eredeti színmű 3 szakaszban, népdalokkal, táncszal. Irta Szigligeti. 40 kr.
95. **IV. Béla.** Eredeti szomorujáték 5 felv. Irta Szigligeti Ede. 40 kr.
96. **A csőd.** Színmű 4 felv. Irta Björnson Björnsterne. Ford. Bercsényi B. 40 kr.

A Népszínház könyvtára :

1. **Fölvatás.** Drámai Prolog. Irta Á. K. 20 kr.
2. **Leánykérő.** Népszínmű 1 felv. Erdélyi Villám Bandija után írta K. 30 kr.
3. **Jeremiás siralmai.** Bokózat 1 felv. Irta Vidra S. 30 kr.
4. **A király csókja.** Operette 1 felv. Irta Berczik Árpád. 30 kr.
5. **Az ördög párnája.** Énekes népszínmű 3 felv. Irta Tóth Kálmán. 40 kr.
6. **Utazás a földkörül 80 nap alatt.** Verne Gyula regénye után. 50 kr.

68. **Giboyer fia.** Színmű 5 felv. Irta Augier. Ford. Csáthy Géza 40 kr.
69. **A marquisné arczképei.** Vigj. 3 képbén. Irta Feuillet Octave. Fordította Szerdahelyi Kálmán 40 kr.
70. **A levél.** Vigjáték. Irta Greguss Ágost. 40 kr.
71. **Stuart Mária Skóthonban.** Korrajz, írta Zichy Antal. 40 kr.
72. **A falu roszsza.** Eredeti népszínmű dalokkal, tánczczal, 3 felv. Irta Tóth Ede. 40 kr.
73. **Rienzi, az utolsó tribun.** Nagy dalmű 5 felvonásban. Irta Wagner Richárd. Fordította Böhm Gusztáv. 40 kr.
74. **Vidor ur.** Vigjáték 4 felvonásban. Id. gr. Fredro „Pan Jovialsky” lengyel eredetije után magyarosította Törs Kálmán. 40 kr.
75. **Aida.** Dalmű 4 felvonásban. Irta Ghislanzoni Antal. Olaszból ford. Ormai Ferencz. Zenéjét szerzette Verdi G. 40 kr.
76. **Panna asszony leánya.** Népszínmű 3 felv. Irta Abonyi L. 40 kr.
77. **A háromszéki leányok.** Eredeti népszínmű 3 szakaszban, dalokkal. Jókai Mór után írta Szigligeti E. 40 kr.
78. **A cszárnö foglya.** Vigj. 2 felv. Bayard után ford. Ujházi E. 40 kr.
79. **Házasítók.** Vigjáték 3 felvonásban. Irta Berczik Árpád. 40 kr.
80. **A felhívás keringőre.** Vigj. 1 felv. I. Dumas S. ford. Szigligeti J. 40 kr.
81. **Cserebogár.** Énekes népszínmű 5 felv. I. Margitay D. 40 kr.
82. **Brankovics György.** Eredeti dalmű 4 felvon. Zenéjét írta Erkel F. szövegét Obernyik K. drámaja után Ormai és Odry. 50 kr.
83. **A farkas torka.** Színmű 4 felv. írta Laya L. Ford. Feleki J. 40 kr.
84. **Gilberte** Vigj. 4 felv. Irta Gondinet és Deslandes 40 kr.
85. **II-ik Rákóczi Ferencz fogsága.** Eredeti tört. dráma 5 felvonásban. Irta Szigligeti. 40 kr.
86. **Egy szellemdús hölgy.** Ered. vigj. 1 felv. Irta Berczik Á. 40 kr.
87. **Egy pohár viz.** Vigj. 5 felv. Scribe után ford. Nagy I. 40 kr.
88. **A kántornás család.** Eredeti népszínmű 3 felv. Irta Tóth E. 40 kr.
89. **Női diplomacia.** Eredeti népszínmű 1 felv. Irta Szulyofszky K. 40 kr.
90. **A hátrahagyott család.** színmű 4 felv. Irta Kazár Emil. 40 kr.
91. **Szökött Katona.** Eredeti színmű 3 szakaszban. Irta Szigligeti. 40 kr.
92. **A Czigány.** Eredeti színmű 3 felv. Zenével, népdalokkal, tánczczal. Irta Szigligeti. 40 kr.
93. **Világ ura.** Eredeti történeti szomorujáték 5 felv. Ir. Szigligeti 40 kr.
94. **Két pisztoly.** Eredeti színmű 3 szakaszban népdalokkal, tánczczal. Irta Szigligeti. 40 kr.
95. **IV. Béla** Eredeti szomorujáték 5 felv. Irta Szigligeti Ede. 40 kr.

A Népszínház könyvtára:

1. **Főlatás.** Drámai Prolog. Irta A. K. 20 kr.
2. **Leánykérő.** Népszínmű 1 felv. Erdélyi Villám Bandija után K. 30 kr.
3. **Jeremiás siralmai.** Bohózat 1 felv. Irta Vidra S. 30 kr.
4. **A király csókja.** Operette 1 felv. Irta Berczik Árpád 30 kr.
5. **Az ördög párnája.** Énekes népszínmű 3 felv. Irta Tóth Kálmán 40 kr.

OSZK

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

